Stowarzyszenie LIDER Powiatu Goleniowskiego

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU NA LATA 2023-2027

Załącznik nr 1
do Uchwały nr 3/12/2025 Zarządu
Stowarzyszenia Lider
Powiatu Goleniowskiego
z dnia 23 grudnia 2025 r.

GOLENIÓW, grudzień 2025

Lokalna Grupa Działania
Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego

Fundusze Europejskie
Rzeczpospolita Polska
Dofinansowane przez Unię Europejską
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Spis treści

Spis treści 2
Wprowadzenie 3
Rozdział I. Charakterystyka partnerstwa lokalnego 4
Rozdział II. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR 7
Rozdział III. Partycypacyjny charakter LSR 10
Rozdział IV. Analiza potrzeb i potencjału LSR 24
Rozdział V. Spójność, komplementarność i synergia 48
Rozdział VI. Cele i wskaźniki 58
Rozdział VII. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru 66
Rozdział VIII. Plan działania 68
Rozdział IX. Plan finansowy LSR 70
Rozdział X. Monitoring i ewaluacja 72
Wykaz wykorzystanej literatury 76
Załącznik 1 do LSR - Cele i przedsięwzięcia 77
Załącznik 2 do LSR - Plan działania 77
Załącznik 3 do LSR - Budżet LSR - w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia 80
Załącznik 4 do LSR - Plan wykorzystania budżetu LSR - wykazujący wykorzystanie zakontraktowanych środków w podziale na poszczególne fundusze i lata 81

Wprowadzenie

Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) to istotne narzędzie zarządzania, którą buduje społeczność lokalna, wykorzystując w tym procesie swoją wiedzę i doświadczenie. LSR dotyczy obszaru o dużej spójności społecznej, gospodarczej, historycznej i geograficznej, ale zróżnicowanego pod względem uwarunkowań rozwojowych. Dlatego rzetelna diagnoza obszaru, analiza SWOT i wynikające z niej wnioski są znaczącym wymogiem, stanowią one podstawę do określania celów i budowy planów ich realizacji oraz wskaźników osiągania celów, przy założonym budżecie. Dokument LSR dla obszaru Lokalna Grupa Działania (LGD) Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego jest ważnym narzędziem zarządzania lokalnego, zawierającym plan działań zmierzających do rozwoju lokalnego.

Niniejszy dokument został przygotowany przez Lokalną Grupę Działania Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego obejmującej obszar 6 gmin położonych na terenie powiatu goleniowskiego w województwie zachodniopomorskim.

Autorami opracowania są:

1. **Monika Matławska – Dyrektor Biura LGD**
2. **Małgorzata Łozowska – Specjalista ds. realizacji zadań z zakresu funkcjonowania LGD i wdrażania LSR, realizacji projektów**
3. **Iwona Grzelczak – Specjalista ds. obsługi Rady i projektów**
4. **Julia Gwiazdowska – Pracownik biurowy LGD**

Rozdział I. Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1. Nazwa LGD i forma prawna

Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego z **siedzibą w Goleniowie** jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, o celach niezarobkowych. Stowarzyszenie **posiada osobowość prawną** i zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 14.03.2006r. pod numerem 0000252151. Członkami zwyczajnymi stowarzyszenia obok osób fizycznych mogą być również osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego, **z wyłączeniem województw**. **Nadzór nad stowarzyszeniem sprawuje Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego**. Stowarzyszenie w swojej strukturze posiada cztery organy kolegialne: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisję Rewizyjną oraz Organ Decyzyjny (Radę).

2. Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia grupy

Stowarzyszenie jako partnerstwo lokalne zrzesza liderów, animatorów, urzędników, sołtysów, przedsiębiorców oraz członków organizacji pozarządowych. Inicjatywę utworzenia LGD i działania w ramach programu LEADER+ podjęli wspólnie Dorota Rybarska-Jarosz i Zbigniew Łukaszewski. Za datę rejestracji Stowarzyszenia przyjmuje się wpis do Krajowego Rejestru Sądowego – 14 marca 2006r. Od kwietnia 2007 roku jednostka działa jako Lokalna Grupa Działania (LGD). W lipcu 2022 roku Stowarzyszenie zmieniło nazwę ze Stowarzyszenie Szanse Bezdroży Gmin Powiatu Goleniowskiego na Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego. Przez poprzednie okresy programowania Stowarzyszenie zrealizowało wiele projektów, były to między innymi: projekt polegający na szerzeniu przedsiębiorczości, wśród młodzieży z obszaru LSR, z użyciem edukacyjno-symulacyjnej gry „Chłopska Szkoła Biznesu", 7 projektów współpracy, 5 operacji własnych m.in. wydanie bezpłatnej gazety dotyczącej obszaru LSR pn. „Wieści z Bezdroży" i album pn. „Prowadząc przez powiat goleniowski", zadania publiczne m. in. 2 edycje z zakresu ochrony i promocji zdrowia pn. Program szczepień profilaktycznych przeciwko grypie dla osób pomiędzy 65 a 75 rokiem życia, 4 edycje zadania z zakresu działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym pn. Wsparcie logistyczne seniorów z obszaru Gminy Goleniów, inicjatywy lokalne oraz obecnie realizuje projekt pt. „Szanse dla bezdroży" współfinansowany przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021- 2030. Przy realizacji wyżej wymienionych projektów uczestniczyli pracownicy biura LGD.

W okresie programowania 2014-2020 pracownicy biura uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez Urząd Marszałkowski, Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego oddział w Radomiu, Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach i inne podmioty. Pozyskane w ten sposób doświadczenie, ciągły rozwój, intensywna praca dają podstawę do stworzenia optymalnej struktury organizacyjnej biura dopasowanej do realizacji zadań uwarunkowanych realizacją LSR. Dotychczasowa działalność Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego wzmocniła lokalną tożsamość, zintegrowała i zaktywizowała lokalną społeczność, a także ukazała słuszność korzystania z dofinansowania ze środków unijnych na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. W procesie tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027 czynny udział brali członkowie Stowarzyszenia z Zarządem i Radą na czele. Okazję do wypowiedzenia się i konsultacji mieli także przedstawiciele rozmaitych środowisk: sołtysi, lokalni działacze, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedstawiciele instytucji takich jak: OPS, CUS, PUP, OWES, przedsiębiorcy, którzy uczestniczyli w spotkaniach grupy roboczej, zespołu partycypacyjnego i konsultacjach społecznych. Opisane doświadczenie wskazuje na posiadaną przez LGD zdolność do realizacji strategii a w związku z tym możliwe jest osiągnięcie celów LGD jako podmiotu w sposób sprawny i skuteczny.

3. Opis struktury LGD i charakterystyka jej członków

W strukturze organizacyjnej Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego powołane zostały następujące organy:

1) Walne Zebranie Członków
2) Organ Decyzyjny - Rada,
3) Komisja Rewizyjna,
4) Zarząd.

Członkami Stowarzyszenia na zasadach określonych Statutem są:

1) członkowie zwyczajni,
2) członkowie honorowi,
3) członkowie wspierający.

Najwyższą władzę Stowarzyszenia pełni **Walne Zebranie Członków**, które podejmuje najważniejsze decyzje zgodnie ze statutem.

Zarząd kieruje bieżącą działalnością Stowarzyszenia zgodnie z uchwałami Walnego Zebrania Członków, regulaminem i uchwałami własnymi oraz reprezentuje Stowarzyszenie na zewnątrz i działa w jego imieniu.

Rada jest organem decyzyjnym, głównym jej zadaniem jest wybór operacji zgodnie z zapisami art. 2 pkt. 9 rozporządzenia nr 1303/2013 oraz art. 2 pkt 4 rozporządzenia 2021/1060, które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalaniem kwoty wsparcia.

Komisja rewizyjna pełni rolę organu kontrolującego bieżącą pracę Stowarzyszenia. Stowarzyszenie jest otwarte dla nowych członków, którzy deklarują chęć uczestniczenia w realizacji celów statutowych.

Na dzień 31 maja 2023 roku w skład Stowarzyszenia wchodzi 68 członków (przedstawicieli), którzy reprezentują lokalne grupy interesów społeczno-gospodarczych reprezentujących sektory: publiczny, społeczny i gospodarczy. Ich udział przedstawia się następująco:

- sektor publiczny: 11 podmiotów (16,18%)
- sektor społeczny: 40 podmiotów (58,82%)
- sektor gospodarczy: 17 podmiotów (25%)

Grupy interesu reprezentujące sektor publiczny stanowią 16,18% liczby członków. **Grupy interesu reprezentujące sektor gospodarczy** przez 17 członków i stanowi 25%. **Grupy interesu reprezentujące sektor społeczny** to 40 członków. Tak więc skład grupy jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności, uwzględnia przedstawicieli sektora publicznego, społecznego oraz gospodarczego, szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR.

4. Opis składu organu decyzyjnego

Organ decyzyjny - Rada – skład organu stanowią osoby wykształcone, mające szerokie doświadczenie przydatne w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Do Rady zaangażowane są osoby posiadające wiedzę i doświadczenie oraz znajomość problemów i potencjału obszaru lub sektora, który reprezentują. W pracach LGD wykorzystają oni swoje doświadczenia z działalności na rzecz obszarów wiejskich, z realizacji różnorodnych projektów oraz wiedzy z pełnionych funkcji społecznych, publicznych i prowadzonej działalności gospodarczej. Przedstawiciele Rady poprzez różnorodność sektorową oraz posiadaną wiedzę, będą wypracowywać wspólne wnioski z przeprowadzonych posiedzeń Rady oraz szkoleń. Wnioski te będą przedstawione Zarządowi Stowarzyszenia, który jest odpowiedzialny za realizacje LSR. Wszystkie te umiejętności zapewnią sprawność i poprawność realizowanych procesów, równego traktowania wszystkich grup interesów. Wpłyną na możliwość nawiązywania partnerstwa i współpracy z innymi podmiotami poprzez oryginalne formy organizacji i zaangażowania ludności lokalnej w proces podejmowania decyzji. Taki stan rzeczy pozwala na właściwe definiowanie i dobór kierunków działań.

Rada Stowarzyszenia jest organem decyzyjnym Lokalnej Grupy Działania wybieranym i odwoływanym przez Walne Zebranie Członków spośród członków tego zebrania. W jego skład wchodzą przedstawiciele władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych. Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji, realizowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju oraz ustalenie kwot wsparcia dla poszczególnych działań. Przez „operację" rozumie się projekt, umowę, przedsięwzięcie lub grupę projektów wybranych przez Stowarzyszenie do realizacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju, a przyczyniających się do realizacji celów. Partnerstwo w Radzie jest odpowiedzialne za wybór operacji na poziomie lokalnym i ma zapewnić, że wybrane operacje będą zgodne ze strategią. Proces decyzyjny w LGD nie będzie zdominowany przez władze publiczne ani żadną z grup interesów.

Organ decyzyjny Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego liczy **12 osób**. W składzie Rady są reprezentanci wszystkich gmin. **Rada Oceniająca dokonuje wyboru operacji z zachowaniem wymogu, zgodnie z którym żadna**

pojedyncza grupa interesu nie kontroluje procesu podejmowania decyzji w sprawie wyboru. Przestrzeganie powyższej zasady zagwarantowane zostało w dokumentach stowarzyszenia, w tym statucie i Regulaminie Rady.
Wg stanu na dzień 31.05.2023r. **Organ decyzyjny posiada następującą strukturę reprezentacji**:

- sektor publiczny: 4 podmioty (33,33%),
- sektor społeczny: 4 podmioty (33,33%),
- sektor gospodarczy: 4 podmioty (33,33%)

Taki skład zapewnia zachowanie parytetów sektorowości i grup interesów na poziomie podejmowania decyzji przez Radę.

5. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Proces decyzyjny LGD jest określany w Regulaminie Rady LGD, Procedurach wyboru operacji i regulaminie naboru wniosków. Regulamin Rady reguluje procedurę podejmowania decyzji. Decyzje Rady, które związane są z oceną i wyborem operacji, podejmowane są w formie uchwały zwykłą większością głosów (każdy członek Rady dysponuje jednym głosem). Tryb głosowania określają procedury wyboru - decyzje podejmowane są poprzez wypełnienie karty oceny operacji. Warunkiem koniecznym dla prawidłowości przeprowadzenia procesu decyzyjnego jest zagwarantowanie przedstawicieli lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych reprezentujących interesy sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Operacje są wybierane przez Radę LGD przy zaangażowaniu biura Stowarzyszenia. Znajomość dostępnych opcji wyboru pomaga oszacować, który z projektów najlepiej wpisuje się w cele i przedsięwzięcia LSR i realizacja którego z nich przyniesie najbardziej pożądane efekty. W celu zapewnienia najwyższej jakości wyborów dokonywanych przez członków organu decyzyjnego przewidziano działania dyscyplinujące wobec członków systematycznie opuszczających posiedzenia lub nie stosujących zatwierdzonych kryteriów. Dzięki organizacji szkoleń z zakresu oceny wniosków zapewniono stały proces informowania członków Rady o wszelkich zmianach w LSR mających wpływ na ocenę operacji. Prowadzony będzie również rejestr grup interesów, a członkowie Rady są zobowiązani zachować bezstronność w wyborze operacji. Na podstawie deklaracji kontrolowane jest czy skład rady obecny na posiedzeniu pozwala na zachowanie parytetów. Tym samym, ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji przez organ decyzyjny. Biuro LGD weryfikuje powiązania osobowe i kapitałowe członków rady (organu decyzyjnego) LGD z wnioskodawcami.

6. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

Podstawowe dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD to:

1. **Statut** uchwalany i zmieniany przez Walne Zebranie Członków. Zakres uregulowań jest zgodny z przepisami ustawy prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności. Organem nadzoru jest Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego. Statut określa cele działalności LGD i sposób ich realizacji, podstawę prawną działalności, zasady działania i funkcjonowania, informacje o członkach LGD oraz ich prawach i obowiązkach, określa strukturę władz LGD wraz z ich kompetencjami a także zawiera zapisy dotyczące majątku LGD, zmian w regulaminach Walnego Zebrania Członków, Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjnej, określa zasady nabywania i utraty członkostwa.
2. **Regulamin Walnego Zebrania Członków** określa zasady: zwoływania, organizacji i protokołowania posiedzeń, podejmowania uchwał, głosowania, rozpatrywania spraw planu pracy, budżetu i udzielania absolutorium.
3. **Regulamin Organu Decyzyjnego (Rady)** określa zasady: zwoływania, organizacji i protokołowania posiedzeń, podejmowania uchwał, wyłączenia się członka rady z oceny wniosków, podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, wynagradzania członków organu decyzyjnego.
4. **Regulamin Komisji Rewizyjnej** określa zasady: zwoływania, organizacji, protokołowania posiedzeń, podejmowania uchwał oraz prowadzenia działań kontrolnych, szczegółowe kompetencje organu.
5. **Regulamin Zarządu** określa: sposób reprezentowania i kierowania jego pracami, procedurę podejmowania decyzji, w tym uchwał oraz zasady obejmujące zarządzaniem środkami finansowymi LGD, zasady protokołowania posiedzeń.

6. **Regulamin Biura** określa zasady: funkcjonowania Biura, ramowy zakres działania, zakresy obowiązków Dyrektora Biura i pracowników biura, organizację i porządek w procesie pracy oraz związane z tym prawa i obowiązki pracodawcy i pracowników, a także inne postanowienia związane z działalnością biura Stowarzyszenia.

Walne Zebranie Członków uchwala oraz dokonuje zmian w Statucie LGD, Regulaminie Walnego Zebrania Członków. Regulamin Zarządu oraz Regulamin Biura uchwalany jest i zmieniany uchwałą Zarządu. Powyższe dokumenty zapewniają przejrzystość i jawność funkcjonowania i podejmowania decyzji przez LGD. Statut LGD reguluje uchwalanie i aktualizację regulaminów wszystkich organów LGD.

Rozdział II. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

1. Zwięzły opis obszaru

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego swoim działaniem **obejmuje powierzchnię sześciu gmin** wchodzących w skład **powiatu goleniowskiego**: Goleniów, Maszewo, Nowogard, Osinę, Przybiernów i Stepnicę. Wszystkie wymienione Gminy są członkami LGD Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego i nie są członkami innych LGD ani podmiotami, które zobowiązały się do współpracy w zakresie realizacji LSR z innymi LGD-ami. Gminy te zajmują powierzchnię 1604 km² (189 miejscowości (bez miasta Goleniów), 135 sołectw). Liczba mieszkańców powiatu goleniowskiego: 82059 osób. Według stanu na **31 grudnia 2020 roku** w samym mieście Goleniów mieszkało **22 215 osób**. Obszary wiejskie gminy Goleniów zamieszkiwało 14 751 osób. Oznacza to, iż bezpośrednio w zakresie oddziaływania LGD znajduje się **59 844 mieszkańców**, którzy stanowią 72,93% ogółu. Udział w strukturze ludności kobiet i mężczyzn jest niemal taki sam. W poniższej tabeli znajdują się podstawowe informacje na temat gmin wchodzących w skład powiatu goleniowskiego.

Tabela 1. Potencjał obszaru działania LGD Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego na koniec 2020 roku

Obszar	Miejscowości ogółem	Sołectwa	Powierzchnia (km²)	Liczba ludności objęta LSR	Kobiety	Mężczyźni
Goleniów (gmina)	54	-	443	36 966	18 898	18 068
Goleniów (obszar wiejski)	53	33	431	14 751	7 299	7 452
Maszewo	34	24	210	8 556	4 251	4 305
Nowogard	44	37	339	23 914	12 163	11 751
Osina	11	10	102	2 933	1 437	1 496
Przybiernów	30	15	229	4 901	2 397	2 504
Stepnica	17	16	293	4 789	2 377	2 412
Powiat goleniowski (bez miasta Goleniów)	189	135	1 604	59 844	29 924	29 920

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL [dostęp 30.05.2023 r.]

Zakres oddziaływania poszczególnych EFSI

Lokalna Strategia Rozwoju LGD Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego będzie wielofunduszowa - sfinansowana w ramach następujących Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych (EFSI):

1. Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) realizowany poprzez Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027,

2. Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) realizowany poprzez Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2021-2027.

EFSI obejmie swoim zasięgiem wszystkie gminy obszaru LSR z wyłączeniem miasta Goleniów, które na dzień 31.12.2020 r. miało więcej niż 20 tys. mieszkańców.

2. Mapa obszaru objętego LSR

Rysunek 1. Mapa wskazująca województwo, w którym się obszar LSR

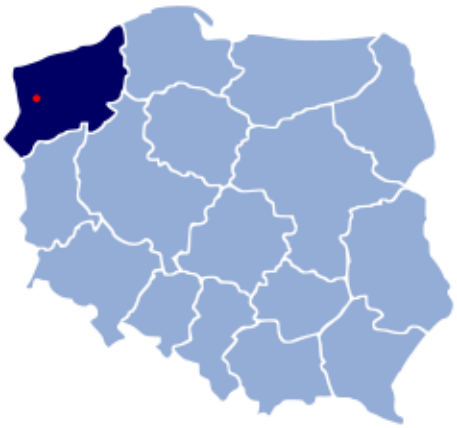

Źródło: https://pl.wikivoyage.org/wiki/Goleni%C3%B3w

Rysunek 2. Mapa obrazująca granice powiatu znajduje goleniowskiego w województwie

Źródło: https://szczecin.stat.gov.pl/vademecum https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/tablica,

Rysunek 3. Mapa obrazująca granice LSR oraz powierzchnię w km2

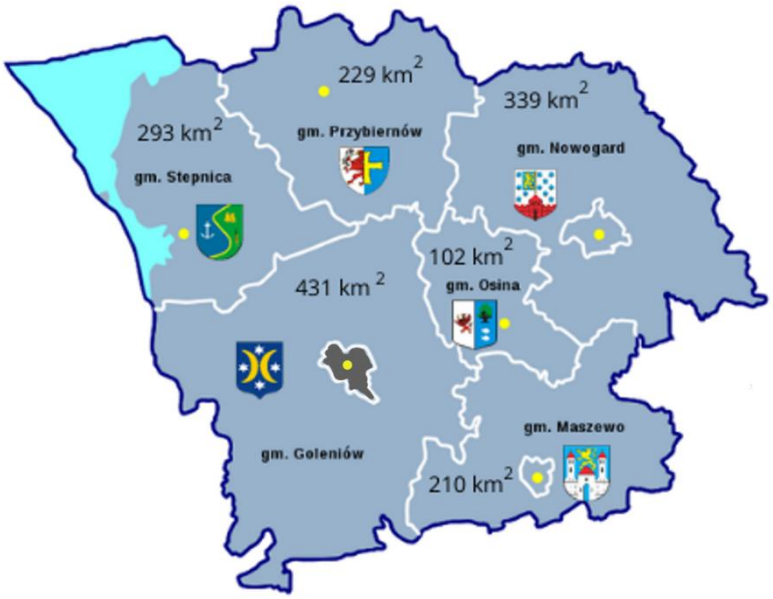

Źródło: Opracowanie własne na postawie https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_goleniowski

3. Wyjaśnienie, dlaczego dany obszar jest odpowiedni dla strategii, zaprezentowanie wyróżniających go cech i czynników, które czynią go społecznie, gospodarczo lub środowiskowo spójnym.

Obszar LGD znajduje się w północno – zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Obszar działania Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego obejmuje cały powiat goleniowski województwa zachodniopomorskiego. Tworzą go gminy: Goleniów, Maszewo, Nowogard, Osina, Przybiernów oraz Stepnica. Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego obejmuje tereny Równiny Goleniowskiej, Równiny Nowogardzkiej

oraz zachodnią część Dolnej Odry. Równina Goleniowska to krajobraz równinny, który powstał w wyniku akumulacji materiału rzecznego i lodowcowego. Charakteryzuje się on klimatem morskim, łagodnym. Elementami rzeźby terenu występującymi na obszarze działania Stowarzyszenia są tarasy wydmowe oraz ostańce morenowe, pagórki oraz wały wydmowe. Rzeźba terenu w południowej części jest przecięta doliną Iny i jej dopływami: Wisełką i Wiśniówką, w części północnej przecinają ją m.in. Gowienica i Wołczenica. Siedliska leśne specyficzne dla obszaru Równiny Goleniowskiej to bory sosnowe przystosowane do wymagających warunków glebowych. Obszar Równiny pokryty jest również lasami Puszczy Goleniowskiej. W południowej części Równiny występują liczne torfowiska leśne i łąkowe, natomiast w północnej części piaski i żwiry. Złoża te są eksploatowane.
Od zachodu poprzez jezioro Dąbie graniczy ze Szczecinem, a poprzez Odrę i Zalew Szczeciński z Powiatem Polickim (bliskość aglomeracji szczecińskiej oraz granicy Państwa i morza). **Cały obszar LGD jest spójny terytorialnie** pod względem geograficznym, z uwagi na fakt, że gminy wchodzące w skład LGD sąsiadują ze sobą i położone są w jednym historycznie ukształtowanym obszarze (**położenie w granicach administracyjnych jednego powiatu**), a ich rozwój społeczny i gospodarczy zawiera elementy wspólne co szczegółowo opisane zostało w rozdziale IV. Wyłączenie miasta Goleniów (miasto zamieszkane przez więcej niż 20 tys. mieszkańców) nie wpływa na spójność obszaru LSR. Na całym obszarze znajdują się atrakcyjne zabytki sakralne, dziedzictwa kulturowego i historycznego. Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi regionu jest bliskość położonego w Gminie Goleniów portu lotniczego, który należy do podstawowej sieci lotnisk komunikacyjnych w kraju.
Na podstawie analizy stanu obszaru LGD Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego można stwierdzić, że tereny LSR cechuje **wysoki stopień spójności** rozpatrywanej w ujęciu geograficzno-przyrodniczym i historyczno-kulturowym.

3.1 Lokalna tożsamość

Obszar LGD jest interesującym miejscem ze względu na historię i szczególne dziedzictwo kultury duchowej. Prowadzone na tym obszarze po 1945 roku osadnictwo zetknęło ze sobą ludzi o odmiennych tradycjach, kulturze pracy, mentalności czy folklorze. Na całym Pomorzu Zachodnim, celowo rozpraszano osadników wywodzących się z tych samych wsi, czy nawet powiatów. Główna idea dążyła do tworzenia społeczeństwa nowego typu, silnie przywiązanego do ustroju socjalistycznego. Ta swoista sytuacja społeczno-kulturowa, ku zaskoczeniu ówczesnych władz, wywołała jednak zupełnie inne efekty. Zamiast izolacji jednostek i rodzin, wywołany został proces zmiany kulturowej, polegającej na integrowaniu różnych elementów regionalnych w otwarty i wciąż zmieniający się system kulturowy. Otwartość na wymianę wartości kulturowych jest więc w tym regionie chyba najbardziej wyrazistą cechą kulturową. Wzory takiego integrowania różnych elementów powinny być rozpowszechniane w ramach procesu rozwoju obszarów wiejskich, jako przykład tworzenia kapitału społecznego i kulturowego lokalnych społeczności. Mieszkańcy obszaru LSR chcą uczestniczyć w procesach tworzenia swojej tożsamości terytorialnej, społecznej i kulturowej. Wskutek ich współpracy powstała m.in. wspólna Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego..

3.2 Wspólne tradycje i zasoby lokalne

Zróżnicowane pochodzenie mieszkańców doprowadziło do powstania na obszarze LSR nowych tradycji. Dziś ważne funkcje w tym zakresie pełnią gminne ośrodki kultury, biblioteki, świetlice wiejskie oraz szkoły, mające w swojej ofercie różne formy aktywizacji kulturalnej i społecznej mieszkańców. Rozwijany jest wolontariat i współpraca z organizacjami pozarządowymi. Mieszkańcy sami wykonują działania na rzecz powrotu do korzeni i „odkopywnia" kulturalnej i tradycyjnej przeszłości. Najlepszym przykładem tworzenia tradycji jest szereg wydarzeń kulturalnych przyciągających uczestników z całego obszaru działania LGD (związanych z historią, tańcem, muzyką, przyrodą).
Do wspólnych zasobów lokalnych na pewno można zaliczyć warunki przyrodnicze obszaru LSR (woda, tereny leśne), możliwości aktywnego wypoczynku, liczne ślady historyczne dziedzictwa kulturowego, tereny rekreacyjne i łowieckie, potencjał szlaków, ścieżek pieszych i rowerowych, same lasy zajmują 35% powierzchni powiatu. Dużą część gmin Przybiernów, Stepnica i Goleniów zajmują lasy Puszczy Goleniowskiej.

3.3. Wspólne potrzeby i oczekiwania

Wspólne potrzeby wynikają zazwyczaj ze wspólnych problemów, a te na całym obszarze LSR są bardzo podobne. Głównie są to problemy społeczne takie jak: występowanie na obszarze LSR środowisk o wysokim stopniu bezrobocia, ubóstwo, brak wizji zmiany. Wspólną potrzebą jest na pewno konieczność współpracy w zakresie przedsiębiorczości i wykreowania marki obszaru, jak również mocny rozwój i wykorzystanie potencjału turystycznego i przyrodniczego tego terenu. Obszar LGD Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego to jeszcze nie w pełni odkryty, bardzo atrakcyjny obszar turystyczny, oferujący szeroką gamę walorów i atrakcji, mogących usatysfakcjonować prawie każdego sympatyka rekreacji i wypoczynku: biernego, czynnego i wzbogaconego o elementy kultury i edukacji.

Rozdział III. Partycypacyjny charakter LSR

1. Opis procesu partycypacji LSR

Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego na lata 2023 - 2027 została opracowana przez przedstawicieli LGD i pracowników biura samodzielnie, bez korzystania z podmiotu zewnętrznego.

W przygotowaniu LSR wykorzystano wyniki badań ewaluacyjnych w zakresie wdrażania LSR za okres 2014-2020 (opracowane na koniec 2022r.), danych pozyskanych ze źródeł statystyki publicznej oraz materiałów pozyskanych w wyniku przeprowadzonych konsultacji ze społecznością lokalną. Stowarzyszenie prowadząc pracę nad przygotowaniem LSR korzystało z doświadczenia swoich członków oraz kadr LGD uczestniczących w realizacji LSR w latach 2007-2013 oraz 2014-2020. Ponadto korzystano z wyników badań własnych i ewaluacji LSR.

Wstępny proces partycypacji został rozpoczęty przez Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego w lipcu 2022r. kiedy to na stronie LGD została zamieszczona informacja o prowadzeniu przez LGD inwentaryzacji obszaru naszej lokalnej strategii rozwoju. Do wszystkich członków, partnerów i gmin zostały rozesłane e-maile z informacją i prośbą o przesyłanie danych dotyczących zakresów w ramach ciekawych miejsc, ludzi, atrakcji etc. Takie zaplanowane wspólnie z partnerami z naszego powiatu działanie służyło zintensyfikowaniu działań promocyjnych obszaru powiatu goleniowskiego związanych z lokalnymi produktami w oparciu o lokalne atrakcje turystyczne.

W sierpniu na stronie LGD została zamieszczona ankieta dla mieszkańców obszaru lokalnej grupy działania, poprzez którą zostały zgłoszone koncepcje projektów z różnych zakresów i różnych środowisk na zasadzie „burzy mózgów". Zgłaszane pomysły odzwierciedlały lokalne potrzeby.

Zgodnie z przyjętym planem włączenia społeczności lokalnej w prace nad przygotowaniem LSR we wrześniu 2022 r. rozpoczęły się spotkania konsultacyjne w zakresie planu włączenia społeczności lokalnej w przygotowanie LSR. W formie organizowanych w każdej z gmin partnerskich spotkań informacyjno-konsultacyjnych, przedstawiciele LGD prezentowali efekty realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju z lat 2014-2020 oraz wstępne założenia nowej perspektywy finansowej. W trakcie spotkań została wykorzystana metoda burzy mózgów, aby uzyskać odpowiednio dużo elementów mogących znaleźć się w ostatecznej wersji LSR. Spotkania poświęcone były również analizie potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, a także celów strategii w tym wymiernych celów końcowych dotyczących rezultatów oraz odnośnych planowanych działań. Mając na uwadze partycypacyjny charakter opracowania LSR, a więc uczestnictwo różnych grup społecznych w procesie tworzenia LSR zaangażowani zostali przedstawiciele wszystkich sektorów, na których oparte jest działanie LGD, tj. sektora społecznego, publicznego, gospodarczego (m. in. włodarze, sołtysi, członkowie KGW, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, Centrum Usług Społecznych, Ośrodki Pomocy Społecznej itp.). Należy podkreślić, że przygotowywanie strategii miało na celu z jednej strony osiągnięcie spójności wymaganej od tego typu dokumentu, a z drugiej uwzględnienie potrzeb lokalnej społeczności. Konsultacje społeczne posłużyły poszukiwaniu rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, formułowaniu wskaźników realizacji LSR oraz identyfikacji grup docelowych strategii. Znaczna część uczestników spotkań zadeklarowała dalszą chęć współpracy przy opracowaniu LSR oraz określiła w formie „mini sondażu" preferowane formy informowania, najczęściej wykorzystywane źródła pozyskiwania informacji o wydarzeniach lokalnych oraz możliwości udziału w pracach nad tworzeniem LSR na lata 2023-2027. Kolejnym etapem była agregacja wyników wszystkich spotkań poprzez kolejne rangowanie.

Zgodnie z przyjętym planem włączenia, LGD Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego zastosowała koncepcję partycypacji na 3 poziomach:

1. Poziom najszerszych **konsultacji z ogółem społeczności lokalnej** w formie ogólnodostępnych ankiet - formularzy zamieszczonych na stronie internetowej LGD oraz udostępnianych na spotkaniach, ogólnodostępnych spotkań informacyjno-konsultacyjnych.
2. Poziom węższy w ramach tzw. **zespołu partycypacyjnego**, składającego się z przedstawicieli wszystkich sektorów oraz mieszkańców obszaru objętego LSR. Udział zespołu będzie polegał głównie na zaangażowaniu w warsztaty partycypacyjne w poszczególnych etapach planowania LSR.
3. Poziom najwęższy w ramach tzw. **grupy roboczej ds. LSR**, składający się z przedstawicieli biura i Zarządu Stowarzyszenia, członkowie LGD polegający na koordynacji procesu przygotowania LSR i opracowaniu jego poszczególnych elementów, a następnie przeprowadzeniu procesu konsultacji i wersji końcowej do zatwierdzenia przez władze Stowarzyszenia.

Zarząd Stowarzyszenia przyjął założenie stosowania minimum 4 różnorodnych metod partycypacji na każdym kluczowym etapie prac nad LSR. Założenie to zostało zrealizowane w stopniu wyższym od zakładanego. W procesie partycypacji szczególnie uwzględniano włączenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR:

- **osób z grup w niekorzystnej sytuacji w ramach EFS+ na rynku pracy**– poprzez CUS, OWES informowano o spotkaniach konsultacyjnych osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej, włączenie w opracowanie LSR przedstawicieli istniejących spółdzielni socjalnych oraz przedstawiciela powiatowego urzędu pracy, OPS z powiatu goleniowskiego,
- **przedsiębiorców**, w szczególności właścicieli mikro i małych przedsiębiorstw – wysyłanie zaproszeń drogą mailową lub zapraszanie telefoniczne na spotkania informacyjne w gminach oraz wywiady indywidualne w biurze LGD,
- **dzieci i młodzież** – poprzez szkoły i organizacje zajmujące się działaniami na rzecz dzieci i młodzieży,
- **seniorów** – poprzez kluby seniora oraz uczestników Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- **osób niepełnosprawnych** – dotarcie i zaproszenie do współpracy przedstawicieli organizacji i instytucji zajmujących się wsparciem na rzecz osób niepełnosprawnych,
- **organizacji pozarządowych** – poprzez bazy kontaktowe (mailowe i pocztowe) będące w posiadaniu Gmin i LGD,
- **osób bezrobotnych**, w tym długotrwale bezrobotnych oraz osób biernych zawodowo - poprzez instytucje takie jak PUP, CUS, MGOPS, OPS, OWES.

2. Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR, które wykorzystane zostały do opracowania LSR oraz wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji.

Tabela 2. Metody partycypacji

Metoda partycypacji	Opis metody/ zakres konsultacji / zgłoszone uwagi
Wywiady z mieszkańcami CATI; Indywidualne wywiady pogłębione IDI bezpośrednie/ telefoniczne z wnioskodawcami; Bezpośrednie wywiady kwestionariuszowe PAPI,	W celu przeprowadzenia badań kompleksowo zastosowano wachlarz metod i narzędzi badawczych zastosowano triangulację źródeł danych, triangulację metod badawczych oraz triangulację perspektyw badawczych. Na podstawie zebranych informacji w formie diagnozy i analizy SWOT, wyników badań i wyników konsultacji członkowie grupy roboczej metodą burzy mózgów określili ostateczny zakres analizy SWOT, biorąc pod uwagę możliwości w LSR. Zespół partycypacyjny oraz grupa robocza określili również wizję na lata 2023-2027, a także główne priorytety rozwojowe obszaru: gospodarka, infrastruktura, kapitał społeczny, co zostało wprost przeniesione do zapisów LSR.

Metoda partycypacji	Opis metody/ zakres konsultacji / zgłoszone uwagi
Studium przypadku (Case Study)	
Ogólnodostępne spotkanie informacyjno-konsultacyjne w 6 gminach	Spotkania miały część informacyjną o nowym instrumencie finansowania rozwoju obszarów wiejskich jakim jest rozwój lokalny kierowany przez społeczność – RLKS, a także część konsultacyjną: prezentacja wstępnej diagnozy i analizy SWOT, dyskusja z uczestnikami spotkań i zgłaszanie uwag. Podczas spotkań przeprowadzono ankiety, można było odpowiedzieć między innymi na otwarte pytania: Jakie grupy społeczne Pana/Pani zdaniem wymagają objęcia wsparciem w ramach wdrażania LSR? Prosimy o podzielenie się Pana/Pani pomysłem na działania, które moglibyśmy dofinansować w ramach realizacji LSR. Jaki obszar będzie wspierał realizowany pomysł? Zgłoszone propozycje zostały opracowane, a wyniki ankiet znalazły w znacznym stopniu odzwierciedlenie w zapisach strategii. Grupy, do których powinno być skierowane wsparcie: lokalni przedsiębiorcy, rolnicy, wszystkie grupy zawodowe różniące się wiekiem, wykształceniem, zainteresowaniami, organizacje pozarządowe, jednostki wspierające lokalne działania i rozwój turystyki, osoby bezrobotne, osoby bez kwalifikacji zawodowych, osoby młode poszukujące pracy, osoby starsze, dzieci i młodzież, osoby wykluczone społecznie, w tym osoby niepełnosprawne, rodziny wielodzietne, osoby deklarujące założenie działalności gospodarczej, grupy nieformalne (np. Koła Gospodyń Wiejskich). Cele zaproponowane do LSR: wzrost przedsiębiorczości i miejsc pracy, rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, małej infrastruktury, ścieżek pieszo-rowerowych, podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, zintegrowanie i zaangażowanie młodzieży w życie społeczne, rozwój infrastruktury społecznej, zwiększenie promocji obszaru LSR, aktywizacja społeczeństwa, zagospodarowanie przestrzeni publicznej w miejscowościach, zwiększenie bezpieczeństwa (budowa chodników, ścieżek rowerowych), rewitalizacja byłych terenów popegeerowskich, pomoc osobom wykluczonym społecznie.
Warsztaty i spotkania zespołu partycypacyjnego/ instytucji zajmujących się osobami w niekorzystnej sytuacji zdefiniowanych w ramach EFS+	W skład zespołu weszli przedstawiciele OPS, CUS, PUP, OWES, chętni mieszkańcy z powiatu goleniowskiego oraz pracownicy biura i członkowie Zarządu LGD. Na podstawie zebranych informacji w formie diagnozy i analizy SWOT, wyników badań i wyników konsultacji członkowie zespołu partycypacyjnego metodą burzy mózgów określili ostateczny zakres analizy SWOT, biorąc pod uwagę możliwości w LSR. Zespół partycypacyjny określił również wizję na lata 2023-2027, a także określił główne priorytety rozwojowe obszaru: gospodarka, infrastruktura, kapitał społeczny, co zostało wprost przeniesione do zapisów LSR. Założenia opracowane na warsztatach zostały następnie dopracowane przez zespół roboczy ds. LSR, a potem przedstawione do konsultacji na kolejnym spotkaniu zespołu partycypacyjnego. Zostało złożonych kilka uwag, które w większości zostały ujęte w zapisach dokumentów.

Metoda partycypacji	Opis metody/ zakres konsultacji / zgłoszone uwagi
Badanie ankietowe/ fiszki projektowe dot. identyfikacji potrzeb w ramach EFS +	Wyniki badania ankietowego/ fiszek projektowych zostały uwzględnione w diagnozie i analizie SWOT, wyznaczeniu celów i przedsięwzięć LSR.
Badanie ankietowe na każdym ogólnodostępnym spotkaniu informacyjno-konsultacyjnym	Wyniki badania ankietowego zostały uwzględnione w diagnozie i analizie SWOT, wyznaczeniu celów i przedsięwzięć LSR.
Konsultacje z sektorem publicznym	Konsultacje dotyczyły ustalenia zasad pracy i składu organu decyzyjnego LGD. Ustalono kryteria w stosunku do Rady, które zostały zapisane w projekcie regulaminu Rady związane z wyborem operacji w ramach LSR. Przedstawiono propozycję budżetu LSR 2023-2027. Uzgodniono potrzeby samorządu lokalnego w zakresie związanym z rewitalizacją i ogólnodostępną infrastrukturą. Grupa robocza pracowała nad ustaleniem wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu w przedsięwzięciach skierowanych głównie do jednostek samorządu terytorialnego. Zespół roboczy wziął pod uwagę informacje zawarte w diagnozie, analizie SWOT i bazie pomysłów zgłaszanych przez formularz online.
Forum lokalne z mieszkańcami	Celem spotkania było skonsultowanie założeń do Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego na lata 2023-2027. W formie prezentacji zostały przedstawione kluczowe etapy przygotowania LSR: Diagnoza obszaru i analiza SWOT Cele, przedsięwzięcia i wskaźniki Zasady wyboru operacji i kryteriów wyboru Zasady komunikacji LGD ze społecznością Zasady ewaluacji i monitoringu
Warsztaty Lokalnego Ożywienia Społeczno-Gospodarczego na rzecz aktywizacji mieszkańców i rozwoju Gminy Goleniów	Na warsztatach omówione zostały możliwości rozwoju gminy Goleniów, stworzona została diagnoza potencjałów i problemów oraz wypracowane pomysły na inicjatywy oddolne.
Konsultacje społeczne w zakresie potrzeb i problemów mieszkańców	Wyniki badania ankietowego ANKIETA DLA MIESZKAŃCÓW OBSZARU LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA (LGD) STOWARZYSZENIA LIDER POWIATU GOLENIOWSKIEGO PLANOWANEGO DO OBJĘCIA STRATEGIĄ ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ (LSR) NA LATA 2023-2027 zostały uwzględnione w diagnozie i analizie SWOT, wyznaczeniu celów i przedsięwzięć LSR.
Konsultacje e-mailingowe ze szkołami z powiatu goleniowskiego	Wyniki konsultacji mailowych zostały uwzględnione w diagnozie i analizie SWOT, wyznaczeniu celów i przedsięwzięć LSR.
Wywiady indywidulane i grupowe w biurze LGD	Wnioski z wywiadów indywidualnych: największe zainteresowanie ze strony przedsiębiorców lokalnych oraz osób, które planują podjąć działalność gospodarczą w następujących branżach: turystycznej, budowlanej, catering, stolarstwo, usługi transportowe, hotelarstwo, pośrednictwo pracy, agencja reklamowa, salon tatuażu,

Metoda partycypacji	Opis metody/ zakres konsultacji / zgłoszone uwagi
	pracownia protetyczna, wynajem sprzętów/ maszyn, usługi kosmetyczne i fryzjerskie, pracownie rękodzielnicze i krawieckie, usługi IT, usługi związane z cyfryzacją, działalność edukacyjna, usługi w zakresie spędzania czasu wolnego i usługi opiekuńcze dla osób starszych. Ponadto konsultacje dotyczyły działań w zakresie aktywizacji osób wykluczonych społecznie (w tym osób niepełnosprawnych), obszarów rewitalizacyjnych, odnowienia zabytków sakralnych, rozwój turystyki i lokalnych inicjatyw społecznych. Część zgłoszonych potrzeb i pomysłów ujęta została w analizie SWOT, celach i przedsięwzięciach.
Baza skarby powiatu goleniowskiego z użyciem metody „burzy mózgów"	Zestawienie bazy w ramach zinwentaryzowanego obszaru LSR w tym zakresów wskazujących na potrzeby dot.: podjęcia działalności gospodarczych, rozwoju lokalnych przedsiębiorstw, rozwoju infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej, rozwój kapitału (szkolenia, warsztaty), aktywizacja społeczno-zawodowa (w tym osób wykluczonych społecznie, młodzieży), działania związane z edukacją, ekologią, ochroną środowiska, rozwój produktów lokalnych, rozwój spółdzielni i firm socjalnych, zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego, rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Zgłoszony potencjał został przeanalizowany pod kątem LSR i ujęty w większości w formułowaniu celów i przedsięwzięć oraz przy ustalaniu kwot wsparcia i zasad dofinansowania.
Konsultacje koncepcji projektów planowanych do realizacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego na lata 2023-2027	Zestawienie koncepcji projektów i ich zakresów wskazujące na potrzeby w zakresie: rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej, aktywizacja i integracja społeczności lokalnej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego, rozwój produktów lokalnych, edukacja dzieci, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją, ochrona środowiska naturalnego, rozwijanie pasji oraz kształtowanie wrażliwości i estetyki u dzieci i młodzieży, działania wspierające rozwiązania w zakresie organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej, rozbudowa i przebudowa instytucji kultury wraz z zakupem wyposażenia związanego z prowadzeniem działalności kulturalnej, w tym edukacyjnej, promocja obszaru LGD, rozwój społeczno-gospodarczy obszaru, rewitalizacja społeczno-gospodarcza, aktywizacja osób starszych zagrożonych wykluczeniem społecznym. Pomysły zostały przeanalizowane pod kątem LSR i ujęte w większości w formułowaniu celów i przedsięwzięć oraz przy ustalaniu kwot wsparcia i zasad dofinansowania.
Warsztaty i spotkania grupy roboczej ds. tworzenia LSR	W skład grupy roboczej weszli przedstawiciele Zarządu oraz pracownicy biura LGD. Celem pracy grupy roboczej było wyznaczanie kierunku prac nad poszczególnymi rozdziałami LSR oraz analiza danych zebranych podczas konsultacji z mieszkańcami. Do zadań grupy roboczej należało min. opracowanie ostatecznego kształtu Analizy SWOT, wypracowanie celów i przedsięwzięć, budżetu LSR, określenie preferowanych kryteriów wyboru oraz wypracowanie lokalnych kryteriów wyboru i regulaminu naborów wniosków o wsparcie oraz konsultowanie zmian w lokalnych kryteriach wyboru.

Źródło: Opracowanie własne

3. Partycypacyjne metody konsultacji wykorzystane na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR

Partycypacja to branie w czymś udziału, uczestnictwo. Aby mieszkańcy obszaru jak najszerzej włączyli się w proces tworzenia LSR przedstawiciele LGD Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego podjęli szereg działań informacyjno-promocyjnych w ramach tzw. wsparcia przygotowawczego m.in. na stronach internetowych

i portalach społecznościowych LGD zostały zamieszczone zaproszenia otwarte dla wszystkich zainteresowanych udziałem w tworzeniu LSR, do udziału w spotkaniach konsultacyjnych w każdej z gmin oraz do indywidualnych konsultacji w biurze LGD. Publikowano liczne komunikaty zapraszające do udziału w badaniach ankietowych prowadzonych, przez LGD w zakresie potrzeb i problemów, warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, do zgłaszania pomysłów na projekty w tzw. bazie pomysłów (online) oraz zasad komunikacji LGD z lokalną społecznością. U podstaw partycypacji leży współpraca różnych grup interesu, pozwalająca trafniej diagnozować potrzeby społeczności, projektować zaspokajające je działania i efektywniej korzystać z dostępnych zasobów i kapitałów, dlatego LGD podjęła wszelkie wysiłki i dostępne kanały komunikacji, aby pozyskać jak najwięcej uczestników procesu tworzenia LSR.

LGD zastosowała pełną partycypację, która zakłada udział jak najszerszej grupy interesariuszy na kluczowych etapach procesu tworzenia LSR: od diagnozy po zasady ewaluacji. Poprzez to pełne włączenie uczestnicy procesu partycypacji podjęli realne współdziałanie i wymianę doświadczeń, w efekcie realny wpływ na kształt LSR.

W procesie budowy LSR wyodrębnione zostały 3 kluczowe etapy, w których zastosowano różne metody partycypacyjne opisane w poniższej tabeli.

1. Diagnoza obszaru.

2. Określenie potencjału obszaru i potrzeb rozwojowych.

3. Zdefiniowanie celów oraz przedsięwzięć do realizacji w ramach LSR.

Na każdym kluczowym etapie zostało zastosowanych kilka metod partycypacyjnych w zakresie:

1. **I diagnozy i analizy SWOT** – spotkania konsultacyjno-informacyjne, wywiady indywidualne w biurze LGD, warsztaty zespołu partycypacyjnego, badania ankietowe w zakresie potrzeb (pytania dotyczące problemów i potrzeb), konsultacje z mieszkańcami, e-konsultacje za pomocą formularza przesyłanego mailem, wyniki ewaluacji ewaluacja LSR na lata 2014-2020;
2. **II celów, przedsięwzięć i wskaźników** – wyniki ewaluacji LSR na lata 2014-2020, sondaż w zakresie celów i grup docelowych LSR, warsztaty zespołu partycypacyjnego (określenie priorytetów, celów i przedsięwzięć), badania ankietowe oraz fiszki projektowe w zakresie potrzeb (pytania dotyczące kierunków rozwoju obszaru), baza „skarby powiatu goleniowskiego", e-konsultacje za pomocą formularza, grupa robocza, wywiady indywidualne, e-konsultacje (poprzez stronę internetową i maila);
3. **III zasad wyboru operacji i kryteriów wyboru** - spotkania grupy roboczej, warsztaty i spotkania zespołu partycypacyjnego, wyniki ewaluacji LSR na lata 2014-2020, planuje się powołanie specjalnej grupy ds. kryteriów wyboru operacji, w skład której wejdą przedstawiciele wszystkich sektorów oraz przedstawiciele LGD, którzy wspólnie opracują kryteria wyboru operacji;
4. **IV zasad komunikacji LGD ze społecznością (przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR)** – wyniki ewaluacji LSR na lata 2014-2020, badanie w zakresie planu komunikacji, warsztaty partycypacyjne (konsultacje w zakresie form komunikacji), konsultacje nt. wyłączenia społecznego (dyskusja na temat preferowanych form komunikacji z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym), e-konsultacje (poprzez stronę internetową i maila);
5. **V zasad ewaluacji i monitoringu** - warsztaty zespołu partycypacyjnego, konsultacje nt. wyłączenia społecznego, e-konsultacje (poprzez stronę internetową i maila).

Tabela 3. Partycypacyjne metody konsultacji

Etap tworzenia LSR	Metoda partycypacji/data spotkania lub opracowania/ilość uczestników	Zastosowanie metody w danym zakresie					Zakres	Grupa docelowa	Dokumenty potwierdzające zastosowanie metody
		I	II	III	IV	V			
Diagnoza obszaru /Określenie potencjału obszaru i potrzeb rozwojowych/ Zdefiniowanie celów oraz przedsięwzięć do realizacji w ramach LSR.	**Wywiady z mieszkańcami CATI; Indywidualne wywiady pogłębione IDI bezpośrednie/ telefoniczne z wnioskodawcami; Bezpośrednie wywiady kwestionariuszowe PAPI, Studium przypadku (Case Study) / kwiecień - maj 2022/ 100 osób**	X	X	X	X	X	W celu przeprowadzenia badań kompleksowo zastosowano wachlarz metod i narzędzi badawczych zastosowano triangulację źródeł danych, triangulację metod badawczych oraz triangulację perspektyw badawczych	Mieszkańcy obszaru LSR	Dokument pt.: ”Ewaluacja LSR”.
	Ogólnodostępne spotkanie informacyjno-konsultacyjne w 6 gminach (2,6,7,12,15,28 września 2022)	X	X	X	X		Przedstawienie podstawowych informacji o RLKS, konsultacje analiza SWOT, badanie dot. grup docelowych oraz celów LSR	Mieszkańcy obszaru LSR, przedsiębiorcy, przedstawiciele lokalnych organizacji.	Dokumentacja fotograficzna, listy obecności.
	Szkolenie wyjazdowe dla grupy roboczej i członków LGD (18-19 października 2022r.)/22 osoby	X	X	X	X	X	Przeprowadzenie subiektywnych-indywidualnych oraz grupowych (praca zespołowa) rozmów na temat funkcjonowania obszaru oraz poszczególnych	Grupa robocza, przedstawiciele LGD.	Listy obecności oraz dokumentacja fotograficzna spotkań.

Etap tworzenia LSR	Metoda partycypacji/data spotkania lub opracowania/ilość uczestników	Zastosowanie metody w danym zakresie					Zakres	Grupa docelowa	Dokumenty potwierdzające zastosowanie metody
		I	II	III	IV	V			
							gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego		
Zdefiniowanie celów oraz przedsięwzięć do realizacji w ramach LSR.	**Warsztaty i spotkania zespołu partycypacyjnego/ instytucji zajmujących się osobami w niekorzystnej zdefiniowanych w ramach EFS+ sytuacji (27 kwietnia – 15 osób, 12 maja 2023r. – 15 osób)/**	X	X	X	X	X	Przedstawienie podstawowych informacji o RLKS, diagnoza obszaru, analiza SWOT, określenie grupy docelowej, analiza wskaźników w ramach EFS +, określenie celów i przedsięwzięć	Mieszkańcy obszaru LSR, przedstawiciele instytucji: OPS, CUS, PUP, OWES, członkowie Zarządu oraz pracownicy biura LGD.	Post z relacją na stronie www LGD, listy obecności.
Diagnoza obszaru /Określenie potencjału obszaru i potrzeb rozwojowych/ Zdefiniowanie celów oraz przedsięwzięć do realizacji w ramach LSR.	**Badanie ankietowe/ fiszki projektowe dot. identyfikacji potrzeb w ramach EFS +**	X	X				Zidentyfikowane problemów i potrzeb oraz zebranie koncepcji projektów do realizacji finansowych w ramach EFS +	Mieszkańcy obszaru LSR, przedstawiciele instytucji: OPS, CUS, PUP, OWES	Fiszki projektowe.
	Badanie ankietowe na każdym ogólnodostępnym spotkaniu informacyjno-konsultacyjnym	X	X				Zidentyfikowane problemów i potrzeb przedsiębiorców.	Mieszkańcy LSR, przedstawiciele sektora publicznego, społecznego, gospodarczego.	Ankiety.
Określenie potencjału obszaru i potrzeb	**Konsultacje z sektorem publicznym (24 kwietnia 2023r.)/ 20 osób**	X	X				Istotne sprawy dot. funkcjonowania LGD, przygotowanie do konkursu na wybór LGD do realizacji	Przedstawiciele JST, członkowie LGD, pracownicy biura, grupa robocza.	Dokumentacja fotograficzna, listy obecności.

Etap tworzenia LSR	Metoda partycypacji/data spotkania lub opracowania/ilość uczestników	Zastosowanie metody w danym zakresie					Zakres	Grupa docelowa	Dokumenty potwierdzające zastosowanie metody
		I	II	III	IV	V			
rozwojowych/ Zdefiniowanie celów oraz przedsięwzięć do realizacji w ramach LSR.							Lokalnej Strategii Rozwoju, analiza potrzeb JST do wytyczenia celów i przedsięwzięć i wskaźników LSR.		
Zdefiniowanie celów oraz przedsięwzięć do realizacji w ramach LSR.	**Forum lokalne z mieszkańcami (17 maja 2023)**	X	X		X		Konsultacje w zakresie 5 kluczowych etapów: diagnoza i analiza SWOT, cele i przedsięwzięcia i wskaźniki LSR, zasady wyboru operacji i kryteriów wyboru, zasady komunikacji LGD ze społecznością, zasady ewaluacji i monitoringu.	Mieszkańcy obszaru LSR, przedstawiciele sektora publicznego, społecznego, gospodarczego, członkowie oraz pracownicy biura LGD.	Dokumentacja fotograficzna, listy obecności.
Diagnoza obszaru /Określenie potencjału obszaru i potrzeb rozwojowych/ Zdefiniowanie celów oraz przedsięwzięć do realizacji w ramach LSR	**Warsztaty Lokalnego Ożywienia Społeczno-Gospodarczego na rzecz aktywizacji mieszkańców i rozwoju Gminy Goleniów (17,18 kwietnia 2023)**	X	X				Zidentyfikowane problemów i potrzeb przedsiębiorców. Analiza potrzeb i problemów w kontekście określenia celów, przedsięwzięć i wskaźników. Diagnoza i analiza SWOT.	Mieszkańcy obszaru LSR, przedstawiciele sektora publicznego, społecznego, gospodarczego, organizacje pozarządowe, seniorzy, młodzież, członkowie oraz pracownicy biura LGD.	Post na stronie LGD z relacją, dokumentacja zdjęciowa.
	Konsultacje społeczne w zakresie potrzeb i problemów mieszkańców / od sierpnia 2022r. w	X	X	X			Zidentyfikowanie problemów i potrzeb mieszkańców LSR.	Mieszkańcy obszaru LSR, przedstawiciele sektora publicznego, społecznego, gospodarczego, seniorzy, młodzież.	Ankieta.

Etap tworzenia LSR	Metoda partycypacji/data spotkania lub opracowania/ilość uczestników	Zastosowanie metody w danym zakresie					Zakres	Grupa docelowa	Dokumenty potwierdzające zastosowanie metody
		I	II	III	IV	V			
	formie ankiety elektronicznej								
Określenie potencjału obszaru i potrzeb rozwojowych/ Zdefiniowanie celów oraz przedsięwzięć do realizacji w ramach LSR	**Konsultacje e-mailingowe ze szkołami z powiatu goleniowskiego/ wysłanie pierwszego maila 26.04.2023r./ do 36 szkół**	X	X				Analiza potrzeb i problemów w kontekście określenia celów, przedsięwzięć i wskaźników.	Szkoły w powiecie goleniowskim.	Odpowiedzi zwrotne ze szkół w formie mailowej.
Określenie potencjału obszaru i potrzeb rozwojowych/ Zdefiniowanie celów oraz przedsięwzięć do realizacji w ramach LSR	**Wywiady indywidulane i grupowe w biurze LGD**	X	X		X		Analiza potrzeb i problemów w kontekście określenia celów, przedsięwzięć i wskaźników, a także kryteriów lokalnych.	Mieszkańcy obszaru LSR, przedstawiciele sektora publicznego, społecznego, gospodarczego	Karta udzielonego doradztwa w Biurze LGD.
Diagnoza obszaru /Określenie potencjału	**Baza skarby powiatu goleniowskiego z użyciem metody „burzy mózgów”**	X	X				Inwentaryzacja obszaru LGD, analiza potrzeb i problemów w kontekście określenia	Mieszkańcy obszaru LSR, przedsiębiorcy, przedstawiciele lokalnych organizacji i instytucji.	Posty na stronie LGD/ wysłane maile w listopadzie 2022.

Etap tworzenia LSR	Metoda partycypacji/data spotkania lub opracowania/ilość uczestników	Zastosowanie metody w danym zakresie					Zakres	Grupa docelowa	Dokumenty potwierdzające zastosowanie metody
		I	II	III	IV	V			
obszaru i potrzeb rozwojowych/ Zdefiniowanie celów oraz przedsięwzięć do realizacji w ramach LSR	**/(10,28 listopada 2022r. – posty na stronie LGD, wysłanie maili do gmin i członków LGD)**						celów, przedsięwzięć i wskaźników.		
	Warsztaty i spotkania grupy roboczej ds. tworzenia LSR (01.08.2022-31.05.2023)/ ok.11 osób	X	X	X	X	X	Konsultacje i praca w zakresie 5 kluczowych etapów, diagnoza i analiza SWOT, cele i przedsięwzięcia i wskaźniki LSR, zasady wyboru operacji i kryteriów wyboru, zasady komunikacji LGD ze społecznością, zasady ewaluacji i monitoringu.	Członkowie Zarządu i pracownicy LGD.	Lista obecności (ewidencja czasu pracy) pracowników Biura LGD/ lista obecności spotkań Zarządu w okresie 1.08.2022-31.05.2023 r.

Źródło: Opracowanie własne

4. Opis metod i form partycypacji:

- **Spotkanie informacyjno-konsultacyjne** – spotkania służące prezentacji założeń PS WPR, diagnozy i analizy SWOT oraz uzyskiwania opinii, stanowisk, propozycji itp. od instytucji, organizacji i osób, których w pewien sposób dotkną, bezpośrednio lub pośrednio, skutki wdrożenia LSR. Spotkania przyczyniły się do uzyskania informacji na temat potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, a także celów strategii w tym wymiernych celów końcowych dotyczących rezultatów oraz planowanych działań widzianych oczami lokalnej społeczności.
- **Sondaż / fiszki projektowe w formie badań ankietowych w zakresie celów i grup docelowych** – pytania otwarte w formie formularza papierowego.
- **Badania ankietowe/** w zakresie potrzeb mieszkańców, przedsiębiorczości oraz w zakresie komunikacji w formie ankiety online upowszechniane poprzez stronę internetową LGD i portale społecznościowe (w ankietach pytania zamknięte do wyboru z katalogu oraz pytania otwarte).
- **Warsztaty/spotkania zespołu partycypacyjnego** - zespół został utworzony według określonych kryteriów reprezentacji sektorów oraz proporcjonalnej reprezentacji z każdej z gmin. Członkami zespołu partycypacyjnego zostali chętni przedstawiciele sektora publicznego i społecznego oraz mieszkańców. Zespół pracował metodami warsztatowymi np. metoda Walta Disneya, burza mózgów, dyskusja, praca warsztatowa w oparciu o formularze. Zakres prac zespołu dotyczył wszystkich 3 etapów budowania LSR. Efekty prac były opracowywane przez grupę roboczą ds. LSR. W oparciu o materiały wypracowane przez grupę były tworzone założenia LSR.
- **Wywiady indywidualne** – konsultacje w biurze LGD dotyczące konkretnych indywidualnych potrzeb oraz pomysłów na projekty, zapisywane na liście zgłoszone potrzeby i propozycje.
- **Dyskusja** – to zastosowany szeroko w partycypacji sposób wymiany poglądów na temat proponowanych w LSR rozwiązań, popartych argumentami, prowadzona w gronie od kilku do kilkudziesięciu osób. W wyniku dyskusji dochodzi do ścierania się różnych poglądów związanych z różnymi punktami widzenia osób prowadzących dyskusję. Określenie zbieżnego (wspólnego) stanowiska, o ile do tego dojdzie, może mieć formę kompromisu lub konsensusu.
- **Grupa robocza** – utworzono grupę roboczą, która doprecyzowywała założenia LSR w zakresie inwestycji JST oraz w zakresie działań na rzecz między innymi ludzi młodych, seniorów itd. Praca zespołu roboczego miała formę warsztatową i dyskusyjną. Jej celem było wyznaczanie kierunku prac nad poszczególnymi rozdziałami LSR oraz analiza danych zebranych podczas spotkań z mieszkańcami;
- **e-konsultacje poprzez stronę www** – na każdym etapie opracowania LSR były prowadzone konsultacje – zaproszenie do zgłaszania uwag i opinii na temat proponowanych zapisów w LSR.
- **Baza pomysłów do LSR** – formularz online do zgłaszania propozycji projektów do LSR. Baza była podstawą do określania zakresów projektów w poszczególnych operacjach oraz budżetu na poszczególne typy projektów.
- **biały wywiad** – gromadzenie niezbędnych informacji do tworzenia LSR za pomocą ogólnie dostępnych źródeł m. in. baz danych, danych publicznych.

Z powyższego opisu wynika, że na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR wykorzystano metody adekwatne do potrzeb.

Lokalna Strategia Rozwoju opracowywana była przy pełnym zaangażowaniu społeczności lokalnej i jej aktywnym uczestnictwie. Dokumentami potwierdzającymi przeprowadzoną analizę oraz dane do budowy LSR wspólnie z mieszkańcami obszaru były ankiety, ogłoszenia, listy obecności, fiszki projektowe, zdjęcia. Skutki i wyniki zastosowanych przez Stowarzyszenie partycypacyjnych metod zostały opisane w dalszych rozdziałach LSR.

Podstawą aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju będą m. in.:

- wyniki monitoringu i ewaluacji opracowywane zgodnie z procedurami zawartymi w rozdziale X LSR,
- **wnioski, uwagi, pomysły, propozycje, inicjatywy zgłoszone poprzez formularz kontaktowy umieszczony na stałe (w widocznym miejscu) na stronie internetowej LGD**, będą stale monitorowane przez pracowników LGD i przekazywane do analizy na Zarządzie. Informacja o wyniku weryfikacji

zgłoszonej propozycji/inicjatywy będzie przedstawiana na spotkaniach grupy roboczej celem podjęcia decyzji w zakresie opracowania zmian w LSR. Praca grupy roboczej powinna opierać się o metody partycypacji, zakładać sprawdzenie proponowanych zmian w LSR w odniesieniu do ustawodawstwa krajowego, wytycznych do budowania strategii, rekomendacji zawartych w ewaluacji LSR. W uzasadnionych przypadkach grupa robocza może zawnioskować do Zarządu o przeprowadzenie aktualizacji szczegółowej diagnozy obszaru z uwzględnieniem lub odrzuceniem propozycji zmiany LSR zgłoszonej za pośrednictwem formularza kontaktowego. Jest to sposób zachęcania do współpracy i zgłaszania nowych inicjatyw i pomysłów.

Zmiany LSR będą konsultowane z lokalną społecznością przed ich zatwierdzeniem. Propozycje zmian wychodzące od mieszkańców, wnioskodawców, grantobiorców, członków organów LGD oraz zaleceń organów nadzoru i instytucji zarządzających będą szczegółowo analizowane przed ich przyjęciem lub odrzuceniem.

Mieszkańcy obszaru planowanego do objęcia LSR brali czynny udział w budowie LSR poprzez składanie propozycji do analizy SWOT, celów LSR w trakcie przeprowadzanych spotkań konsultacyjnych i grupy roboczej. Propozycje mogły być również składane za pośrednictwem poczty elektroniczną i tradycyjnej, a także bezpośrednio w biurze Stowarzyszenia. Informacja o planowanych spotkaniach konsultacyjnych oraz zebraniach grupy roboczej były rozpowszechniane za pomocą strony internetowej Stowarzyszenia, portali społecznościowych (Facebook), mailowo do wszystkich członków Stowarzyszenia.

W trakcie tworzenia LSR Stowarzyszenie uwzględniało zasady horyzontalne określone w art. 9 rozporządzenia 2021/1060 w tym:

- ✓ poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
- ✓ zasady równości kobiet i mężczyzn,
- ✓ zasad równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć , rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami,
- ✓ zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyń poważnych szkód".

Zasady te stosowane będą również w trakcie wdrażania LSR.

Praca nad Lokalną Strategią Rozwoju to nie tylko jej napisanie ale również wieloletni proces jej wdrażania. Jest to dokument bardzo dynamiczny, zmieniający się w czasie i odpowiadający na bieżące potrzeby obszaru nim objętego. Stowarzyszenie będzie stale monitorować postępy realizacji poszczególnych przedsięwzięć i wskaźników zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale X LSR. Aby móc realizować LSR w sposób partycypacyjny Stowarzyszenie będzie w ciągłym kontakcie z lokalną społecznością poprzez informacje zamieszczone na stronie i wysyłanie wiadomości do członków LGD.

Pierwszym krokiem w procesie angażowania społeczności lokalnej jest ich identyfikacja i pogrupowanie. Dokładne przeprowadzenie identyfikacji i pogrupowania zainteresowanych stron pomaga w określeniu najbardziej wpływowych spośród nich. Proces ten LGD przeprowadziło z uwzględnieniem ról, obowiązków, wpływu, motywacji, poziomu łączności i zasięgu działania zainteresowanych stron. Należy wziąć pod uwagę wszystkie zainteresowane strony, których bezpośrednio lub pośrednio dotyczy wynik, w tym zainteresowane strony reprezentujące sektor publiczny i prywatny, NGO, ludzi młodych, seniorów oraz osoby w niekorzystnej sytuacji, itp.

Należy odpowiednio wcześniej przedyskutować z poszczególnymi zainteresowanymi stronami ich oczekiwania, obowiązki i zaangażowanie w proces, co LGD uczyniła angażując wszystkie strony w proces budowy LSR. W ocenie poziomu oddziaływania oraz stopnia zaangażowania zainteresowanych stron kluczowe znaczenie ma zrozumienie podstawowych motywacji (i mandatu) każdej z nich.

Zadania jakie stawia sobie LGD w następnych etapach:

- Należy wziąć pod uwagę fakt, że partnerstwa zmieniają się, przechodząc z jednego etapu strategii do drugiego (np. z etapu przygotowania i planowania do etapu wdrażania).

- Należy zweryfikować, czy struktura zarządzania jest odpowiednia również na etapie wdrażania.
- Należy z wyprzedzeniem zdefiniować docelowy kierunek podejmowania decyzji, cel zaangażowania zainteresowanych stron oraz oczekiwane wykorzystanie ich wkładu. Może to również pomóc w wyjaśnieniu kwestii związanych z komunikacją, zaufaniem, budowaniem konsensusu i solidarnością.
- Na zaangażowanie zainteresowanych stron należy przeznaczyć odpowiednie zasoby finansowe i ludzkie.
- Należy unikać rozdrobnienia i zapewnić jeden punkt kontaktowy dla wszystkich zainteresowanych stron.
- Należy używać jasnego i zrozumiałego języka oraz unikać żargonu.
- Należy zachować otwartość umysłu w trakcie całego procesu, co pozwoli na nabywanie wiedzy i rozwój.

Sposoby komunikacji oraz motywowania lokalnej społeczności do wzięcia udziału w procesie rozwijania LSR zostały opisane w Planie Komunikacji z lokalną społecznością.

Partnerstwo w LGD (wewnętrzne)

Lokalna Grupa Działania jest partnerstwem osób fizycznych i prawnych zrzeszonych w ramach Stowarzyszenia i działającym na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Nasza współpraca polega na wspieraniu i rozwijaniu inicjatyw społecznych, podejmowaniu decyzji dotyczących kierunków rozwoju oraz realizacji konkretnych działań na rzecz społeczności lokalnej. Członkowie stowarzyszenia udzielają się w nim poprzez aktywny udział w Walnych Zebraniach Członków, uczestniczą w posiedzeniach organów, szkoleniach, spotkaniach refleksyjnych, grupach roboczych i w wyjazdach studyjnych. Komunikacja z członkami stowarzyszenia odbywa się telefonicznie, poprzez mailing, wiadomości sms, stronę internetową i portale społecznościowe. W trakcie trwania pandemii COVID-19 stowarzyszenie wprowadziło możliwość komunikacji również drogą telekonferencji. Zasady podejmowania decyzji, zakresy czynności poszczególnych organów są szerzej opisane w Regulaminach poszczególnych organów.

Partnerstwo na obszarze LSR

Partnerstwo to przede wszystkim równe traktowanie siebie nawzajem, myślenie o interesie drugiej strony. Dlatego też patrząc długofalowo na proces wdrażania LSR**, LGD będzie zachęcało do współpracy lokalną społeczność poprzez umożliwienie im zgłaszania nowych inicjatyw/pomysłów, które będą mogły być realizowane w ramach LSR.** Należy mieć tu na uwadze, że zgłaszane propozycje mogą skutkować dokonaniem zmian w LSR. LGD będzie weryfikowała zgłoszone uwagi, propozycje/pomysły, a o wyniku ich analizy wraz z uzasadnieniem będzie informowała za pośrednictwem środków przekazu dostosowanych do konkretnych grup docelowych szerzej opisanych w dokumencie Plan Komunikacji. LGD przewiduje otwarte konsultacje nowych pomysłów oraz animowanie podmiotów z obszaru objętego LSR do współpracy z innymi podmiotami (nie tylko z LGD). Działania te już mają miejsce. LGD podpisało umowę partnerską w kwietniu 2022 roku, na mocy której zawiązało partnerstwo z Lokalnymi Grupami Działania z Niemiec, 5 LGD z Polski oraz Zachodniopomorskim Uniwersytetem Technologicznym w Szczecinie w celu realizacji wspólnych działań partnerskich. W spotkaniach, które odbywają się regularnie omawiane są wspólne potrzeby i koncepcje do przyszłych projektów. Uczestnikami spotkań są nie tylko przedstawiciele LGD, ale również aktywni mieszkańcy terenu LGD. Mieszkańcy Ci zapoznali się między innymi z terenem „Drogi Pszczelej" na terenie Niemiec, odwiedzili wieś niezależną energetycznie czy zapoznali się z biogazownią odpadów w Szczecinie. Te wspólne działania prowadzą do wypracowania nowych zakresów partnerstwa w przyszłości.

Innowacyjność w LSR

Innowacyjność zgodnie z zasadą obowiązującą w podejściu LEADER to poszukiwanie przez społeczność lokalną nowatorskich rozwiązań, pomysłów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, także poprzez twórcze wykorzystanie istniejącego potencjału obszaru. Popularne rozumienie innowacyjności odnosi się do wprowadzenia czegoś zupełnie nowego lub udoskonalenia, choć częściej kojarzone jest z pełnym nowatorstwem. Innowacyjne jest jednak zarówno ulepszenie maszyn lub poprawa organizacji, jak i wytwarzanie zupełnie nowych rzeczy, zjawisk bądź

wartości. Szczegółowe informacje dotyczące opisu planowanych metod wdrożenia zdefiniowanych innowacji i ich wpływ na rozwój obszaru LSR zostały zaprezentowane w rozdziale **VII** niniejszej strategii.

W LSR przewidziano działania integracyjno-aktywizujące kierowane do społeczności lokalnej, które potwierdzają inkluzywny charakter działalności LGD szczegółowo opisane w planie komunikacji i rozdziale VII.

Aktywizacja ludzi młodych

Aktywizacja ludzi młodych w LGD odbywać będzie się na różnych etapach wdrażania LSR. Aktywizacja ludzi młodych została zaplanowana w ramach celu **2. Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR i Przedsięwzięcia 2.1 Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności w tym ludzi młodych i seniorów. Odpowiednie informacje są widoczne nie tylko w opisie przedsięwzięć ale i w planie finansowym, planie działania i wskaźnikach.**

W trakcie konsultacji społecznych wielokrotnie zwracano uwagę na potrzebę aktywizacji ludzi młodych, którzy bardzo mocno odczuli skutki ograniczeń wprowadzanych w celu spowolnienia rozprzestrzeniania się pandemii COVID-19. Zamknięcie szkół oraz izolacja od rówieśników niekorzystnie wpłynęła na zdrowie psychiczne środowiska młodzieżowego, pogorszyło się ich samopoczucie i satysfakcja z życia. Dlatego też zdecydowano się na umieszczenie w Planie działania operacji na rzecz aktywizacji ludzi młodych. Działania zaplanowane do realizacji w ramach LSR uwzględniają analizę obecnej oferty, o której szerzej w rozdziale IV.

Aktywizacja seniorów

Działalność seniorów na obszarze planowanym do objęcia LSR jest zróżnicowana w zależności od gminy tj. na obszarze Gminy Goleniów, Nowogard i Maszewo funkcjonują Uniwersytety Trzeciego Wieku, Kluby Seniora oraz Związki lub Koła Emerytów, Rencistów i Inwalidów. W gminie Osina, Przybiernów i Stepnica nie ma sformalizowanych działalności seniorów.

Działalność seniorów na obszarze planowanym do objęcia LSR jest zróżnicowana w zależności od gminy. Planuje się włączenie seniorów poprzez członkostwo w Zarządzie. Odpowiednie zapisy zostaną doprecyzowane w statucie LGD. Seniorzy zasiadają w Zarządzie LGD. Aktywizacja seniorów w LGD odbywać będzie się na różnych etapach wdrażania LSR. Aktywizacja seniorów została zaplanowana w ramach **celu 2. Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR i Przedsięwzięcia 2.1 Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności w tym ludzi młodych i seniorów. Odpowiednie informacje są widoczne nie tylko w opisie przedsięwzięć ale i w planie finansowym, planie działania i wskaźnikach. Działania zaplanowane do realizacji w ramach LSR uwzględniają analizę obecnej oferty, o której szerzej w rozdziale IV.**

Wsparcie grup osób w niekorzystnej sytuacji

Określenie grup osób w niekorzystnej sytuacji oraz ich wsparcie w Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego jest uzasadnione tzn. wynika z analizy ludności zamieszkującej obszar objęty LSR oraz ich potrzeb. Odpowiednie informacje są widoczne nie tylko w opisie przedsięwzięć ale i w planie finansowym, planie działania i wskaźnikach. W przypadku PS WPR przez osoby w niekorzystnej sytuacji rozumie się: m. in. osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunów. **Osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie zostali zdiagnozowani na obszarze LSR jako grupa w niekorzystnej sytuacji.** LSR zawiera konkretne działania na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji, które polegać będą między innymi na premiowaniu operacji w ramach celu 1, przedsięwzięcia1.1 dla zdiagnozowanej grupy w niekorzystnej sytuacji.

Rozdział IV. Analiza potrzeb i potencjału LSR

Przedstawiona poniżej analiza potrzeb i potencjału LSR opracowana jest na podstawie obecnego stanu obszaru LGD, danych statystycznych i metod partycypacyjnych oraz elementów decydujących o jego spójności. Na tej podstawie powstał obraz stanu obszaru objętego przedmiotową LSR obrazujący jego silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla jego rozwoju. W oparciu o analizę zidentyfikowano problemy główne obszaru LGD.

Rozwiązanie zidentyfikowanych przez LGD problemów wymaga zintegrowania polityk gospodarczych, społecznych i środowiskowych na rzecz realizacji rozwoju całego obszaru objętego LSR. Niezwykle istotnym elementem rozwoju

jest zachowanie spójności społecznej obszaru. Dlatego synergia działań wszystkich 3 sektorów trójkąta współpracy (społeczny, gospodarczy i publiczny), stanowi bardzo istotną rolę dla zrealizowania określonej wizji rozwoju.
Szczególne znaczenie ma zaangażowanie sektora społecznego (mieszkańcy, w tym NGO), gdyż jego doświadczenia, opinie są istotnymi miarami sukcesów realizacji działań rozwojowych i zostało uwzględnione nie tylko na etapie opracowywania LSR, ale również realizacji.
W celu przejrzystości wyników analizy SWOT pod kątem jakości całej Strategii skupiono się na tych elementach, które miały decydujący wpływ na jej kształt tj. na formułowanie celów, przedsięwzięć, wskaźników oraz kryteriów wyboru.

1. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wraz z ich uzasadnieniem

Tabela 4. Analiza SWOT obszaru LSR

Mocne strony (wewnętrzne pozytywne cechy)	Słabe strony (wewnętrzne negatywne cechy)
Uwarunkowania przestrzenne	
– położenie w granicach administracyjnych jednego powiatu, – bliskość portu lotniczego	– niska jakość estetyki wsi, – zaniedbane niektóre szlaki rowerowe – brak oznakowań, mało ścieżek pieszo – rowerowych
Potencjał gospodarczy, rolnictwo	
– rozwinięty Goleniowski Park Przemysłowy, – dobre warunki do rozwoju rolnictwa – wysoka jakość gleb, wysoka kultura rolna, – dość duża różnorodność branżowa, – atrakcyjne tereny dla rozwoju agroturystyki	– mała ilość podmiotów ekonomii społecznej, – słaba promocja terenów inwestycyjnych, – emigracja mieszkańców do większych ośrodków miejskich i za granicę, – niewystarczająco rozwinięta kompleksowa informacja i promocja turystyczna obszaru, – brak środków na wkład własny do projektów, – niski potencjał do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, – brak wsparcia prawno-organizacyjnego dla młodych przedsiębiorców, – brak wsparcia dla przedsiębiorców, – defaworyzacja zasobów ludzkich na obszarach wiejskich, – niestabilna sytuacja gospodarcza w kraju, – wysoka inflacja, – wojna w Ukrainie, – wymagająca modernizacji infrastruktura drogowa,
Rynek pracy	
– promocja idei przedsiębiorczości wśród młodzieży (Chłopska Szkoła Biznesu),	– zjawisko biednych pracujących, – mała skuteczność stosowanych form aktywizacji bezrobotnych, – stosunkowo niski poziom wynagrodzeń na obszarze LGD, – obecność osób w trudnej sytuacji na rynku pracy (szczególnie osoby niepełnosprawne),
Działalność sektora społecznego, problemy społeczne	
– występowanie organizacji pozarządowych, ochotniczych straży pożarnych, grup	– słabe zaangażowanie mieszkańców w rozwój społeczności,

nieformalnych, klubów seniora, KGW – działalność integracyjna w społecznościach lokalnych, – aktywność lokalnych artystów,	– brak wparcia dla osób wykazujących cechy liderów i animatorów, – hermetyczność środowiska wiejskiego, – duży poziom wykluczenia społecznego, – ograniczony dostęp do placówek opieki nad dziećmi i osobami starszymi (brak publicznych żłobków), – niezaspokojona potrzeba dostępu do usług specjalistycznych w zakresie edukacji, rekreacji, zdrowia, – mała liczba liderów, przywódców i animatorów społecznych oraz osób z autorytetem na obszarze LGD, – brak inicjatyw i mechanizmów wspierania młodych ludzi w ich aktywności społecznej i gospodarczej, – wąska oferta półkolonii dla dzieci w wakacje i ferie, – utrudniony dostęp do systemu ochrony zdrowia, – utrudniona dostępność do różnych miejsc, budynków dla osób niepełnosprawnych i osób starszych, – brak wsparcia dla ludzi młodych, – brak usług specjalistycznych oraz instytucji świadczących usługi dla osób starszych, – niski potencjał organizacyjno – finansowy większości organizacji społecznych z obszaru LSR, – niewystarczający poziom aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych
Dziedzictwo kulturowe i zabytki	
– atrakcyjne zabytki sakralne, dziedzictwa kulturowego i historycznego, – różnorodność kulturowa, – obecność rękodzielników,	– mała liczba produktu lokalnego, – słaba oferta kulturalno-edukacyjna na obszarach wiejskich dla każdej grupy wiekowej, – małe wsparcie na kultywowanie tradycji lokalnych,
Turystyka	
– atrakcyjne tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, – istnienie leśnych ośrodków edukacyjnych oraz Puszczy Goleniowskiej, – wiele cennych zabytków architektury sakralnej i świeckiej,	– słabo rozwinięta baza turystyczna oraz brak opracowanych kompleksowych ofert turystycznych, – brak świadomości mieszkańców wsi o potencjale turystyki wiejskiej i produkcji eko-żywności, – brak sieci współpracy, – stosunkowo niewielka liczba miejsc rekreacyjnych, – brak promocji obszaru, – brak charakterystycznych produktów

	– ponadlokalnych, – niewystarczająca liczba ścieżek rowerowych,
Środowisko	
– wysokie walory krajobrazowo-przyrodnicze na obszarze LGD i tereny cenne pod względem przyrodniczym (wiele gatunków chronionych flory i fauny), – atrakcyjne tereny łowieckie, – dostęp do Zalewu Szczecińskiego i Jeziora Dąbie, – duża lesistość, – istniejące rezerwaty przyrody i obszary chronione, – korzystne uwarunkowania naturalne do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, – dostępność obszarów NATURA 2000, – bogactwo natury, duża obfitość ryb, grzybów i darów lasu oraz runa leśnego	– niska świadomość ekologiczna mieszkańców, – nieekologiczne systemy grzewcze, – zbyt mały udział odnawialnych źródeł energii w stosunku do istniejącego potencjału, – konieczność rekultywacji obszarów powydobywczych, – niski poziom odpowiedzialności lokalnej społeczności za dobro wspólne
Szanse (zewnętrzne pozytywne cechy)	**Zagrożenia (zewnętrzne negatywne cechy)**
Uwarunkowania przestrzenne	
– bliskość aglomeracji szczecińskiej, – położenie geograficzne (blisko granicy państwa, blisko morza)	– brak planów zagospodarowania przestrzennego
Potencjał gospodarczy, rolnictwo	
– położenie powiatu goleniowskiego stwarza dogodne warunki dla rolników do prowadzenia gospodarstw agroturystycznych, które mogą się stać ważnym źródłem dochodu, – potencjał dla rozwoju „przemysłu" turystycznego, – możliwość rozwoju małego lokalnego przetwórstwa produktów ekologicznych, wzrost popytu na zdrową żywność, co umożliwia też wdrożenie szerokiej akcji promocyjnej, – możliwość rozwoju różnych form turystyki ze – względu na dużą różnorodność zasobów obszaru LGD,	– słabo rozwijająca się przedsiębiorczość (brak wystarczającego wsparcia na inwestycje w sektorze mikro i MSP), – zanik tradycyjnego rolnictwa, – "starzenie się" społeczeństwa, – brak kontynuacji w prowadzeniu gospodarstwa rodzinnego, – wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej i utrzymania miejsc pracy (niestabilna polityka państwa),
Rynek pracy	
– uzupełnianie publicznej oferty usług – społecznych przez organizacje pozarządowe, – wspieranie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy, – szkolenia zawodowe i aktywizujące, – zwiększenie zatrudnienia	– długotrwałe pozostawanie poza rynkiem pracy prowadzi do wykluczenia społecznego, ubóstwa i marginalizacji społecznej w tym osób niepełnosprawnych, – występowanie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym charakteryzujących się m. in. postawą roszczeniową często dziedziczoną z pokolenia na pokolenie, – migracja zarobkowa, – niski poziom zaufania społecznego, – przerost biurokracji niszczący idee poprawy

	jakości życia, – wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, – skutki pandemii COVID-19 dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru LGD, – bardzo wysokie koszty kredytów dla przedsiębiorców, – niskie płace, – bardzo duże wymagania biurokratyczne niekorzystne regulacje prawne uniemożliwiające korzystanie z funduszy zewnętrznych, – brak opłacalności i rentowości w zakresie prowadzenia własnej jednoosobowej działalności gospodarczej, – emigracja zarobkowa głównie wśród osób młodych.
Działalność sektora społecznego, problemy społeczne	
– rosnąca aktywność seniorów, – wzrost zainteresowania mieszkańców lokalnymi imprezami, – wielokulturowość	– starzenie się społeczeństwa, – ubożenie społeczeństwa, – wzrost zagrożenia wykluczeniem społecznym, – przyzwyczajenie podopiecznych OPS do korzystania z środków publicznych (mentalność), – niekorzystne skutki izolacji podczas pandemii odnoszące się w szczególności do dzieci/młodzieży i seniorów, – nierówne szanse edukacyjne i rozwojowe dzieci i młodzieży na terenach wiejskich w stosunku do najbliższych większych ośrodków, – brak wykwalifikowanej kadry do opieki nad osobami starszymi, – „ucieczka” ludzi młodych do większych ośrodków lub za granicę, – system oświaty nie jest dostosowany do rynku pracy – nieefektywny system aktywizacji osób bezrobotnych,
Dziedzictwo kulturowe i zabytki	
– programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i inne źródła zewnętrzne, – możliwość stworzenia nowej, własnej tradycji, kultury, tożsamości na bazie „przywiezionej” różnorodności, – możliwość rozwoju turystyki kulturowej, w tym w oparciu również o kulinaria i produkty lokalne	– brak ciągłości kulturowej i jej ujednolicenie, – brak więzi społecznych w długim czasie powoduje negatywne skutki dla rozwoju społecznego, – brak środków finansowych na odbudowę obiektów zabytkowych powoduje, że niedługo część zniknie bezpowrotnie, – niesprzyjające przepisy prawa dla rozwoju lokalnych produktów
Turystyka	
– moda na agroturystykę i jej rozwój na terenach	– konkurencja sąsiednich atrakcyjnych obszarów

wiejskich, – rozwój turystyki weekendowej, biznesowej i kwalifikowanej, – rozbudowa i doinwestowanie infrastruktury turystycznej, – wykorzystanie potencjału turystycznego i gospodarczego regionu (promocja głównych atrakcji, tworzenie całorocznych produktów turystycznych), – popyt na zdrowe produkty lokalne, – potencjał szlaków, ścieżek pieszych i rowerowych, szlaków pielgrzymkowych (Pomorska Droga św. Jakuba),	turystycznych, – wysoka konkurencyjność oferty turystyki zagranicznej
Środowisko	
– pojawiające się do wykorzystania w naszych warunkach, nowe trendy w turystyce przyrodniczej, – aktywnej, medycznej, eko, slow, itp., – potencjał do rozwoju produkcji ekologicznej, lokalnej, – sprzyjające warunki dla rozwoju ekoturystyki, – rosnące potrzeby spędzania wolnego czasu w miejscach urokliwych, w otoczeniu przyrody (bez zgiełku), – rosnące zainteresowanie i zapotrzebowanie na ekologiczną i zdrową żywność, – rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców, – trendy związane z ochroną środowiska: rolnictwo ekologiczne, odnawialne źródła energii, – wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju turystyki, – dostęp do nowych technologii w zakresie OZE, ogrzewania itp.	– degradacja zasobów geograficzno-przyrodniczych i degradacja środowiska naturalnego, – rosnące opłaty za wodę, ścieki i wywóz odpadów, – zagrożenie zanieczyszczenia wód i gleby ściekami z obiektów niepodłączonych do sieci kanalizacji, – wysokie ceny energii i opału, – zmiany klimatyczne, ocieplanie się klimatu

Źródło: opracowanie własne

Wnioski z analizy SWOT/ najważniejsze obszary, na które może mieć wpływ LSR

SWOT jako jedna z najpopularniejszych technik analitycznych posłużyła LGD do uporządkowania informacji zawartych w diagnozie, opartych o dane statyczne oraz dane pozyskane w procesie badania opinii mieszkańców obszaru LSR, z uwzględnieniem reprezentantów wszystkich sektorów i najistotniejszych interesariuszy rozwoju lokalnego. Analiza SWOT stała się podstawą do wyznaczenia priorytetowych obszarów LSR, określonych następnie w celach oraz przedsięwzięciach.

Dobre położenie komunikacyjne oraz bliskość aglomeracji miejskiej Szczecina stanowi istotną szansę na dalszy **rozwój przedsiębiorczości** i większe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych. W trakcie spotkań grupy partycypacyjnej wskazano, iż na obszarze brak jest wsparcia skierowanego dla przedsiębiorców oraz przedsiębiorczość ta słabo się rozwija. W celu wsparcia lokalnej społeczności w ramach interwencji LEADER zaplanowano działania skierowane na podejmowanie lub rozwój działalności gospodarczej. W ramach tego przedsięwzięcia w szczególności punktowane będą operacje, które wpisują się w branże turystyczne oraz okołoturystyczne. Szczegółowy opis branż wspieranych w ramach rozwoju przedsiębiorczości zawiera Tabela 18.

Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem.

Drugim ważnym obszarem wynikającym z analizy SWOT jest stan **infrastruktury lokalnej**, w tym technicznej, społecznej, rekreacyjnej, kulturalnej i turystycznej. Stan ten znacząco się poprawił na obszarze LSR, dzięki wysokiej skuteczności w pozyskiwaniu środków unijnych przez lokalne samorządy, jednak nadal wymaga dużych nakładów inwestycyjnych w związku z rosnącymi oczekiwaniami i zgłaszanymi potrzebami mieszkańców. Lepszy stan infrastruktury realnie wpływa na poprawę standardu życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności obszaru LSR jako miejsca do życia i do prowadzenia działalności gospodarczej. Kompleksowa rewitalizacja połączona z projektami w zakresie włączenia społecznego przyczyni się do poprawy standardu życia i do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru LSR. W odniesieniu do inwestycji infrastrukturalnych szczególne znaczenie mają 2 czynniki wskazane w analizie SWOT: uwzględnienie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych w dostępie do ogólnodostępnej infrastruktury, a także użycie metod i środków w działaniach inwestycyjnych uwzględniających rozwiązania pro środowiskowe, w tym w szczególności coraz bardziej popularne na obszarze odnawialne źródła energii. Uzupełnieniem działań w zakresie rozwoju gospodarczego (przedsiębiorczości) oraz poprawy stanu infrastruktury lokalnej jest **podnoszenie poziomu kapitału społecznego** mieszkańców obszaru LSR poprzez działania mające na celu ich **aktywne włączanie społeczne oraz działania aktywizacyjno-animacyjne**. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego będzie realizowane w ramach grantów ze środków z EFS+ oraz środków z PS WPR.

1.1 Zagospodarowanie przestrzenne

Obszar działania Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego obejmuje cały powiat goleniowski województwa zachodniopomorskiego. Tworzą go gminy: Goleniów, Maszewo, Nowogard, Osina, Przybiernów oraz Stepnica.
Powiat goleniowski znajduje się w północno – zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Od zachodu poprzez jezioro Dąbie graniczy z miastem Szczecin zaś poprzez Odrę oraz Zalew Szczeciński z powiatem Policki. Od północy graniczy z miastem Świnoujście oraz powiatem kamieńskim, a od wschodu z powiatem gryfickim i łobeskim oraz od południa z powiatem stargardzkim. Szczególne znaczenie ma położenie powiatu w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Szczecina, który jest ogromnym rynkiem zbytu dla powiatu i miejscem zatrudnienia dla jego mieszkańców.[1]

Gmina Goleniów (gmina miejsko-wiejska) położona jest w południowo-zachodniej części powiatu goleniowskiego. Siedzibą gminy jest miasto Goleniów. Powierzchnia gminy wynosi 431 km2. Jest to największa ze wszystkich gmin powiatu, zarówno pod względem liczby ludności jak i pod względem powierzchni. Układ osadniczy gminy stanowią 33 sołectwa skupiające 54 miejscowości. Gmina położona jest na terenie trzech krain geograficznych: Doliny Dolnej Odry (tereny bagniste, wzdłuż jeziora Dąbie i rzeki Odry), Równiny Goleniowskiej porośniętej Puszczą Goleniowską oraz Równiny Nowogardzkiej – pagórkowatej krainy rolniczej.[2]

Gmina Maszewo (gmina miejsko-wiejska) położona jest w południowej części powiatu goleniowskiego. Siedzibą gminy jest miasto Maszewo. Powierzchnia gminy wynosi 210 km2. Od północy graniczy z gminą Osina i Nowogard, od wschodu z gminami Dobra i Chociwel, od południa – z gminami Starą Dąbrową i Stargardem, a od zachodu z gminą Goleniów. Układ osadniczy gminy Maszewo stanowią 24 sołectwa skupiające 34 miejscowości. Atutami gminy są urozmaicony, ekologicznie czysty krajobraz, lasy mieszane oraz sąsiedztwo Puszczy Goleniowskiej. Bogactwem gminy są czyste (II klasa czystości), zasobne w ryby jeziora. Gmina charakteryzuje się średniowiecznym rodowodem oraz posiada zachowany historyczne układ przestrzenny ze znacznym nasyceniem zabytkową zabudową. Miasto Maszewo jest wpisane do rejestru zabytków jako jedno z niewielu miast, które w całości zachowały swój historyczny układ urbanistyczny oraz architekturę.[3]

Gmina Nowogard (gmina miejsko-wiejska) położona jest w wschodniej części powiatu goleniowskiego. Siedzibą gminy jest miasto Nowogard. Od północy graniczy z gminą Golczewo, od wschodu z gminami Radowo Małe, Resko

1 Strategia Rozwoju Elektromobilności Powiatu Goleniowskiego na lata 2020-2036.
2 https://pl.wikipedia.org/wiki/Goleni%C3%B3w_(gmina)
3 Strategia Rozwoju Gminy Maszewo do 2030 roku.

i Płoty, od południa z gminami Maszewo i Dobra, a od zachodu – z gminami Przybiernów i Osina. Powierzchnia gminy to 339 km2. Funkcjonuje w niej 37 sołectw (najwięcej spośród wszystkich gmin powiatu goleniowskiego) skupiających 44 miejscowości. Ukształtowana historycznie sieć osadnicza gminy Nowogard charakteryzuje się centralnym położeniem miasta Nowogardu oraz koncentracją zabudowy w zwartych dookoła wsiach. Teren gminy jest w większości równinny, lekko pofałdowany. Dogodne warunki klimatyczne i glebowe wskazują na rolniczy charakter gminy. Lasy zajmują 26% powierzchni gminy.[4]

Gmina Osina (gmina wiejska) położona w środkowej części powiatu goleniowskiego. Siedzibą gminy jest wieś Osina. Powierzchnia gminy wynosi 102 km2. Układ osadniczy gminy stanowi 10 sołectw skupiających 11 miejscowości. Pod względem liczby ludności oraz powierzchni, jest to najmniejsza gmina ze wszystkich w powiecie. Strukturę osadniczą obszaru gminy Osina cechuje nierównomierny rozkład liczebności mieszkańców w poszczególnych miejscowościach. Dominantę stanowi wieś Osina. Układ taki określany jest mianem monocentrycznego układu osadniczego. Układ osadniczy gminy Osina cechuje się niekorzystną siecią osadniczą, o znacznym stopniu rozproszenia siedlisk ludzkich, relatywnie niską gęstością zaludnienia oraz wciąż niewystarczającą dostępnością infrastruktury usług publicznych dla mieszkańców gminy. Znaczna część mieszkańców gminy, w tym zwłaszcza terenów najsłabiej zaludnionych, ma utrudniony dostęp do podstawowych funkcji publicznych, w tym infrastruktury zdrowotnej, opieki specjalistycznej i społecznej. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest pogłębianie zjawiska wykluczenia społecznego kolejnych grup mieszkańców gminy.[5]

Gmina Przybiernów (gmina wiejska) położona jest północnej części powiatu goleniowskiego. Siedzibą gminy jest wieś Przybiernów. Układ osadniczy gminy stanowi 15 sołectw skupiających 30 miejscowości. Granice administracyjne na przeważającej długości są granicami sztucznymi w obrębie kompleksów leśnych Puszczy Goleniowskiej i w obrębie użytków rolnych. Na niewielkich odcinkach nawiązują do koryta rzek Wołczenicy, Gowienicy, Grzybnicy, Wolnej Strugi i Sławny lub pokrywają się z granicami rolno – leśnymi. Jej powierzchnia wynosi 229 km2, z czego 53% to lasy stanowiące północną część Puszczy Goleniowskiej. Gmina Przybiernów to obszar o rozwiniętej funkcji rolniczo-leśnej z atrakcyjnymi krajobrazowo i przyrodniczo terenami, stwarzającymi możliwości turystycznego ich wykorzystania.

Gmina Stepnica (gmina miejsko-wiejska) położona jest w północno-zachodniej części powiatu goleniowskiego. Siedzibą gminy jest miasto Stepnica. Powierzchnia gminy wynosi 293 km2. Układ osadniczy gminy stanowi 16 sołectw skupiających 17 miejscowości. Stepnica należy do terytoriów silnie zdominowanych przez środowisko naturalne. Tereny zabudowane i zurbanizowane stanowią mniej niż 0,3% obszaru. Rolnictwo też niewiele zmienia w tym ukierunkowanym na naturę wizerunku, bo użytki rolne zajmują ok. 28% obszaru gminy. Pozostałe ponad 70% terytorium to domena środowiska w postaci naturalnej. Taki układ przestrzenny gminy charakteryzuje się najmniejszą gęstość zaludnienia ze wszystkich gmin wchodzących w skład powiatu goleniowskiego i potwierdza zdecydowaną dominację naturalnego, nieskażonego industrializacją środowiska na jej terytorium. Większość obszarów zurbanizowanych w gminie Stepnica rozciąga się wzdłuż głównej drogi wiodącej od południowo wschodniej granicy gminy do głównego jej środka, jakim jest miasto Stepnica, a stąd dalej łukiem przez Gąsierzyno, Kopice i Czarnocin w relatywnie niewielkim oddaleniu od linii brzegowej basenu Zalewu Szczecińskiego, do północnej granicy gminy. W zachodniej i północno-zachodniej części terytorium gminy pobrzeże Zalewu Szczecińskiego jest najintensywniej zagospodarowane.[6]

1.2 Stan infrastruktury

Powiat goleniowski położony jest w rozbudowanym węźle komunikacyjnym. Największym atutem jest położony w Glewicach (ok. 7 km od Goleniowa) Międzynarodowy Port Lotniczy Szczecin - Goleniów. Należący do podstawowej sieci lotnisk komunikacyjnych. Port jest w pełni przystosowany do obsługi cywilnego ruchu pasażerskiego i towarowego.[7] Cały obszar posiada również dobrze rozwiniętą sieć drogową z fragmentem drogi

4 Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowogard na lata 2014-2022.
5 Strategia Rozwoju Gminy Osina 2015-2023.
6 Strategia Rozwoju Gminy Stepnica do roku 2025.
7 http://eregion.wzp.pl/obszary/transport-lotniczy

międzynarodowej Berlin – Szczecin – Świnoujście oraz drogi krajowej Szczecin – Nowogard – Koszalin. Drogi międzyregionalne i regionalne to główny układ drogowy Powiatu zapewniający transportowe powiązania zewnętrzne, obsługujące przede wszystkim ruch tranzytowy dalekiego zasięgu z dużym udziałem samochodów ciężarowych – należą do nich:

1. drogi szybkiego ruchu: droga ekspresowa nr S3, droga ekspresowa nr S6
2. drogi krajowe: nr 3, nr 6
3. drogi wojewódzkie: nr 106, nr 111, nr 112, nr 113, nr 141, nr 144, nr 146, nr 147.

Sieć uzupełniają drogi powiatowe i gminne, obsługujące bezpośrednio ruch w Powiecie i łączące poszczególne miejscowości. Ponadto przez obszar LGD przebiegają dwie linie kolejowe Szczecin Gł.- Świnoujście (przez Goleniów i Łoźnicę) oraz Goleniów- Koszalin (przez Osinę i Nowogard).[8] Na terenie obszaru LGD znajduje się również port morski w Stepnicy z przystanią jachtową stanowiący ośrodek turystyczny, nie wykorzystywany przez firmy transportowe.[9] Na terenie obszaru LGD umiejscowiona jest Tłocznia Gazu Goleniów (miejscowość Budno) oraz gazociąg rozbudowane w ramach projektu „Baltic Pipe" (moc tłoczni po rozbudowie 30MW).[10]

Gminy w powiecie goleniowskim a zwłaszcza obszary wiejskie w różnym stopniu wyposażone są w sieci wodociągowe, kanalizację czy oczyszczalnie ścieków. Są miejsca, gdzie sieci tych brakuje a wyposażenie w infrastrukturę techniczną jest jednym z głównych wyznaczników poziomu życia i możliwości rozwoju gospodarczego danego obszaru. Dlatego też poziom rozwoju infrastruktury technicznej warunkuje możliwości rozwoju obszaru LGD. Ze względu na dysproporcje w dostępności i jakości usług między miastem a wsią, niezbędne jest podjęcie działań na rzecz zwiększenia poziomu jakości edukacji, zdrowia, usług kulturalnych, sportowych oraz społecznych. Wsparcie m.in. infrastruktury turystycznej, sportowej lub społeczno-kulturalnej stanowi element różnicowania i wzbogacania działalności gospodarczej na terenach wiejskich. Służy ono, bowiem generowaniu nowych miejsc pracy oraz dodatkowych źródeł dochodów, które wykorzystują lokalne zasoby i walory. Potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej będą mogły być łagodzone poprzez wsparcie działań związanych z odnawialnymi źródłami energii. Należy zwrócić także uwagę na stwarzający możliwość rozwoju obszarów wiejskich dostęp do Internetu szerokopasmowego i jego szersze wykorzystanie. [11]

1.3 Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości

Uwarunkowania gospodarcze w odniesieniu do obszaru działania LGD w poszczególnych gminach wpływać będą na możliwości rozwoju obszaru i wskazania właściwej interwencji z programów pomocowych. Istotne z punktu widzenia ogólnych uwarunkowań gospodarczych obszaru działania LGD jest położenie jednej z gmin członkowskich.

Gmina **Goleniów** w Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej (rozwinięty tzw. Goleniowski Park Przemysłowy). Podstrefa Goleniów obejmuje prawie 50 firm o łącznej powierzchni 70 ha, położonych na południowy zachód od Goleniowa przy wsi Łozienica. Działalność prowadzą firmy zajmujące się przetwórstwem rolnym, produkcją żywności, obróbką skór, konfekcjonowaniem i obróbką kamieni dekoracyjnych, produkcją przędzy dywanowej, tapet, artykułów higienicznych, produkcją naczep i przyczep, kadłubów do jachtów, montażem sprzętu komputerowego, oraz łopat dla siłowni wiatrowych.[12] W gminie Goleniów na obszarach wiejskich w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1982 podmiotów gospodarki narodowej.

Na terenie gminy **Maszewo** nie zlokalizowano zakładów przemysłowych uciążliwych dla środowiska, co pozytywnie wpływa na otaczającą przyrodę. Funkcjonują zakłady rzemieślnicze reprezentujące różne branże (m.in. kamieniarstwo, stolarstwo, produkcja i przetwórstwo tworzyw sztucznych, przetwórstwo spożywcze, szkółka drzew i krzewów ozdobnych, produkcja okien i drzwi). W gminie Maszewo w roku 2020 w rejestrze REGON na 10 tys.

8 https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_goleniowski
9 https://pl.wikipedia.org/wiki/Stepnica_(gmina)
10 https://www.gaz-system.pl/pl/system-przesylowy/wsparcie-ue/inwestycje-zrealizowane-ze-srodkow-ue/baltic-pipe/rozbudowa-polskiego-systemu-przesylowego/tlocznia-gazu-goleniow.html
11 Strategia Rozwoju Gminy Osina 2015-2023.
12http://goleniow.pl/dla-inwestorow/goleniowski-park-przemysowy?jjj=1679394952231

ludności zarejestrowanych było 801 podmiotów gospodarki narodowej. Liczba podmiotów ogółem na 10 tys. ludności w analizowanym okresie lat 2016-2020 zwiększyła się o 200 podmiotów.[13]

Na terenie gminy **Nowogard** również powstaje nowa strefa ekonomiczna, jedna z 29 podstref inwestycyjnych Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. W Nowogardzie znajduje się zakład produkujący stolarkę drzwiową i okienną, zakład produkcji mas bitumicznych oraz zakład produkcji betonów. Przy północnej granicy Nowogardu mieści się zakład produkujący elementy do izolacji termicznej i akustycznej samochodów. W gminie Nowogard w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 2769 podmiotów gospodarki narodowej.[14]

Na terenie gminy **Osina** funkcjonują firmy związane z produkcją mebli, drzwi, okien, elementów metalowych, jak również funkcjonuje przemysł rolno-spożywczy. Znaczącymi zakładami działającymi w Osinie są producenci frontów meblowych oraz domów. W gminie Osina w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 257 podmiotów gospodarki narodowej. [15]

Gmina **Przybiernów** jest gminą rolniczą. Gospodarka gminy opiera się na rolnictwie, leśnictwie oraz przemyśle drzewnym. Na obszarze gminy nie działają zakłady przemysłowe, jedynie małe działalności gospodarcze, takie jak: betoniarnia, piekarnia, warsztaty samochodowe, stacje benzynowe, zakłady usług budowlanych oraz składnice drewna. Na terenie gminy znajdują się również kopalnie ropy i gazu ziemnego, kopalnia piachu podsypkowego, wytwórnia wody mineralnej, produkcja zniczy, kamieniarstwo, produkcja palet, stacje LPG, produkcja okien i drzwi, szkółki drzew i krzewów ozdobnych, gospodarstwa agroturystyczne, firmy transportowe. W Rokicie działa fabryka mebli oraz producent okien. W gminie Przybiernów w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 542 podmiotów gospodarki narodowej.[16]

W gminie **Stepnica** zlokalizowany jest port morski Stepnica o znaczeniu lokalnym, pełniący funkcje rybacką, żeglarską, a także handlowo-przeładunkową. W mieście działa również oddział międzynarodowej firmy meblarskiej IKEA Industry Poland. Firma specjalizuje się w produkcji mebli z litego drewna oraz z płyt komórkowych i wiórowych. Gospodarka gminy Stepnica nastawiona jest na usługi turystyczne, na jej terenie znajdują się obiekty okołoturystyczne, takie jak smażalnie ryb, restauracje oraz bary. Usługi te zwiększają ruch turystyczny oraz pobudzają gospodarkę. W gminie Stepnica w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 474 podmiotów gospodarki narodowej. [17]

Powiat Goleniowski posiada sprzyjające warunki dla intensywnego rozwoju:

- korzystne położenie wzdłuż lub w pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych i handlowych,
- lokalizacja w otoczeniu dużych ośrodków społeczno-gospodarczych (Szczecin, Świnoujście, Koszalin, Kołobrzeg), co umożliwia rozwój, szczególnie gospodarki, obsługi systemów transportowych oraz usług turystyczno-wypoczynkowych,
- uczestnictwo we wspólnych działaniach Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego,
- ciągły wzrost inwestycyjny, w tym lokalizacja niezwykle atrakcyjnych terenów, np. Goleniowski Park Przemysłowy czy też podstrefa Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.[18]

Dzisiejsza sytuacja sygnalizuje rozwój małych i średnich przedsiębiorstw wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze, turystyczne, kulturowe i gospodarcze.[19] Dlatego kierunek działania LGD w przyszłych latach powinien skupić się na kontynuowaniu tworzenia dobrych warunków dla rozwoju takiej przedsiębiorczości. Największy potencjał do inwestycji posiada gmina Goleniów. Wynika to z jej doposażenia w infrastrukturę techniczną, korzystnych warunków podatkowych dla inwestorów, dynamicznego rozwoju usług oraz drobnej przedsiębiorczości. Gmina Maszewo posiada potencjał do inwestycji w przetwórstwo rolne oraz agroturystykę. Wynika to z rolniczego charakteru gminy oraz walorów turystycznych. Gmina Stepnica posiada potencjał dla

13 http://eregion.wzp.pl/sites/default/files/srps-gminy-maszewo-na-lata-2021-2025-2021-10-06-13-45-17_0.pdf
14 Źródło: GUS BDL
15 Źródło: GUS BDL
16 Źródło: GUS BDL
17 Źródło: GUS BDL
18 http://spow.goleniow.ibip.pl/public/getFile?id=335617
19 Źródło: GUS BDL

rozwoju agroturystyki, charakteryzuje się również dużą aktywnością gospodarczą bazującą na turystyce, przemyśle drzewnym i usługach. Duże znaczenie ma również funkcjonujący Morski Port z dwoma basenami rybackim i towarowym. Gminy Goleniów, Maszewo i Stepnica mają największy potencjał inwestycyjny, jeżeli chodzi o działalność gospodarczą oraz turystyczną. Gmina Przybiernów oraz Maszewo posiadają natomiast potencjał dla rozwoju rolnictwa ekologicznego. Gmina Osina ze względu na rolniczy charakter oraz znaczny udział obszarów leśnych posiada potencjał do rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki. Wszystkie walory gmin obszaru LGD zachęcają nowych inwestorów do zakładania biznesu i lokowania kapitału w tym obszarze. Tym bardziej, że gospodarka obszaru LGD wykazuje trend rosnący, a wskaźnik przedsiębiorczości pozycjonuje gminy na przeciętnej pozycji w województwie zachodniopomorskim.[20] **Przedsiębiorczość** jest postawą, która współdecyduje o życiowym powodzeniu jednostek i rozwoju społeczności. Dlatego LGD powinna aktywnie wspierać przedsiębiorczość swoich mieszkańców, wychowywać w tym duchu młode pokolenia i rozwijać ich edukację ekonomiczną. W latach 2014-2020 młodzież z obszaru LGD wykazywała się aktywnością i chęcią do szerzenia idei przedsiębiorczości, biorąc udział w już wcześniej wspomnianej grze „Chłopska Szkoła Biznesu", której celem był rozwój umiejętności biznesowych oraz promocja przedsiębiorczości.[21] Ten kierunek pracy powinien być również kontynuowany w przyszłym okresie programowania.

Tabela 5. Pracujący według sektorów ekonomicznych w powiecie goleniowskim na 2020r.

Sektor	Kobiety	Mężczyźni
Ogółem	10 951	12 833
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1 644	2 291
Przemysł i budownictwo	2 983	6 067
Handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja	2 383	2 798
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości	261	60
Pozostałe	3 680	1 617

Źródło: dane z GUS BDL (https://www.polskawliczbach.pl/powiat_goleniowski#bezrobocie-rejestrowane) [dostęp 30.05.2023 r.]

Z danych GUS wynika, że w powiecie goleniowskim na rynku pracy dominuje sektor przemysł i budownictwo, natomiast najmniej przedstawicieli ma działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości.

Tabela 6. Przedsiębiorczość na obszarze LSR

Gmina	Przedsiębiorstwa zatrudniające od 0 do 9 pracowników			Przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Goleniów (obszar wiejski)	1 745	1 818	1 933	48	49	49
Maszewo	677	753	781	22	19	20
Nowogard	2 517	2 612	2 678	95	89	91
Osina	240	241	247	10	10	10
Przybiernów	487	506	525	17	17	17
Stepnica	423	450	462	11	11	12

Źródło: dane z GUS BDL [dostęp 30.05.2023 r.]

20 https://www.powiat-goleniowski.pl/material,gminy,88.html
21 https://liderpowiatu.pl/?s=ch%C5%82opska+szko%C5%82a

Analizując powyższą tabelę można zauważyć, że liczba małych firm zatrudniających do 9 pracowników w badanym okresie sukcesywnie rosła we wszystkich gminach powiatu goleniowskiego. Sytuacja na rynku przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 pracowników z reguły utrzymywała się na tym samym poziomie lub wykazywała się nieznacznym spadkiem lub wzrostem. Na podstawie powyższych danych można wyliczyć **udział przedsiębiorstw zatrudniających mniej niż 50 pracowników na obszarze LSR w liczbie mieszkańców LSR na koniec 2020, który wynosił - 2,19.**

1.4 Rynek pracy

Tabela 7. Bezrobocie w gminach powiatu goleniowskiego w latach 2018-2020

Powiat/gmina	Ogółem			Zamieszkali na wsi			Wskaźnik bezrobocia*
	razem	kobiety	mężczyźni	razem	kobiety	mężczyźni	
2020							
Goleniowski	2 227	1 273	954	1 205	722	483	4,5%
Goleniów (m – w)	740	405	335	311	179	132	3,4%
Maszewo (m – w)	288	169	119	176	107	69	5,5%
Przybiernów (wiejska)	168	104	64	168	104	64	5,7%
Stepnica (m – w)	139	78	61	83	46	37	4,8%
Nowogard (m - w)	793	448	345	368	217	151	5,6%
Osina (wiejska)	99	69	30	99	69	30	5,5%
2019							
Goleniowski	1727	657	1070	922	599	323	3,4%
Goleniów (m – w)	557	326	231	217	130	87	2,6%
Maszewo (m – w)	213	140	73	127	85	42	3,8%
Przybiernów (wiejska)	133	80	53	133	80	53	4,2%
Stepnica (m – w)	116	73	43	78	50	28	3,7%
Nowogard (m - w)	633	388	234	292	202	90	4,2%
Osina (wiejska)	75	52	23	75	52	23	3,9%
2018							
Goleniowski	1803	1145	658	Brak danych w GUS w podziale na obszary wiejskie			3,5%
Goleniów (m – w)	503	294	209				2,3%
Maszewo (m – w)	217	139	78				3,9%
Przybiernów (wiejska)	144	98	46				4,5%
Stepnica (m – w)	126	82	44				4,0%
Nowogard (m - w)	732	473	259				4,8%
Osina (wiejska)	81	59	22				4,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL [dostęp 30.05.2023 r.]

* liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym.

Wskaźnik bezrobocia na koniec 2020r. w powiecie goleniowskim wynosił 4,5%, co oznacza, że w porównaniu do poprzednich lat był wyższy o 1,1 punktu procentowego do 2019r. i wyższy o 1 punkt procentowy do 2018r. Prezentacja sytuacji bezrobotnych na rynku pracy pokazuje, że w porównaniu z 2019 rokiem zaszły niekorzystne zmiany najprawdopodobniej w związku z wystąpieniem COVID-19 w marcu 2020r. Dla porównania wartość ta w województwie wynosiła 5,3%. Udział bezrobotnych do 25 roku życia w ogóle bezrobotnych w powiecie na koniec 2020 roku wynosił 13,8%. **Udział liczby bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze LSR w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na obrzeże LSR na koniec 2020 roku wynosił 3,41.**

Tabela 8. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w gminach powiatu goleniowskiego w latach 2018-2020

Jednostka terytorialna	W wieku przedprodukcyjnym			W wieku produkcyjnym			W wieku poprodukcyjnym		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Powiat goleniowski	15 414	15 305	15 685	53 376	52 823	51 791	16 126	16 624	17 147
Goleniów (m – w)	6 839	6 843	7 190	23 067	22 842	23 200	7 216	7 440	7 702
Goleniów (obszar wiejski)	2 854	2 866	3 310	9 229	9 297	9 603	2 034	2 170	2 353
Maszewo	1 786	1 750	1 789	5 850	5 796	5 467	1 419	1 488	1 576
Nowogard	4 445	4 415	4 302	15 834	15 639	15 040	5 151	5 288	5 329
Osina	567	554	557	2 023	2 024	1 903	539	557	567
Przybiernów	872	846	922	3 317	3 267	3 109	968	1 000	1 029
Stepnica	905	898	925	3 285	3 255	3 072	833	851	944

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL [dostęp 30.05.2023 r.]

Jak wynika z danych GUS w powiecie goleniowskim liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w małym stopniu wzrasta. Porównując trzyletni przedział czasowy stwierdzić należy, że nastąpiło zmniejszenie liczby ludność w wieku produkcyjnym, zaś udział osób starszych, w wieku poprodukcyjnym relatywnie wzrasta. Analizując dane demograficzne na przestrzeni kilku lat zauważyć można typową dla całego kraju tendencję do starzenia się społeczeństwa. W celach porównawczych poza danymi z końca 2020 r. umieszczono dane z lat poprzednich – aby zobrazować dynamikę zmian i kierunki rozwoju poszczególnych obszarów funkcjonowania społeczności lokalnych. **Udział liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na obszarze LSR w liczbie mieszkańców obszaru objętego LSR na koniec 2020 wynosi 3,38.**

Dochód podatkowy gminy na 1 mieszkańca na obszarze LSR (obliczony jako średnia z gmin tworzących obszar LSR) **na koniec roku 2020 wynosi 1 666,84 zł i jest niższy od średniego dochodu w województwie zachodniopomorskim,** który wynosi **1 928,01 zł.**[22] **Średnia arytmetyczna wskaźnika G** (wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2020r.) gmin objętych obszarem LSR według stanu na koniec 2020r. **wynosi 2,25.**

Tabela 9. Wskaźnik G dla poszczególnych gmin obszaru LSR na lata 2020-2022.

Gmina	2020	2021	2022
Goleniów	2 684,28	2 917,21	2 960,67
Maszewo	1 197,32	1 400,03	1 362,13
Nowogard	1 308,54	1466,20	1 501,34
Osina	1 505,33	1496,45	1 548,49
Przybiernów	1 538,51	1605,78	1 625,84
Stepnica	1 767,03	1828,48	1 830,84
Średnia arytmetyczna obszaru LSR:	**1 666,84**	**1 785,69**	**1 804,89**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL [dostęp 30.05.2023 r.]

Tabela 10. Migracje na obszarze LSR na pobyt stały

Jednostka	zameldowania ogółem	wymeldowania ogółem

22 https://www.gov.pl/web/finanse/wskazniki-dochodow-podatkowych-gmin-powiatow-i-wojewodztw-na-2020-r

terytorialna	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Powiat goleniowski	1 254	1 272	1 049	1 241	1 297	1 003
Goleniów (miasto)*	217	243	184	341	387	355
Goleniów - obszar wiejski	399	465	442	225	258	186
Maszewo	123	131	90	142	144	105
Nowogard	308	264	201	361	330	236
Osina	62	36	35	39	32	37
Przybiernów	75	64	50	71	80	43
Stepnica	70	69	47	62	66	41

Źródło: dane z GUS BDL [dostęp 30.05.2023 r.] *miasto Goleniów jest wyłączone z obszaru LSR

W 2020 roku zarejestrowano 1 049 zameldowań oraz 1 003 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wynosi dla powiatu goleniowskiego 46. Czynnikiem determinującym potencjał demograficzny są migracje, to znaczy przemieszczanie się ludności związane ze zmianą stałego miejsca zamieszkania lub miejsca czasowego pobytu. Powodują one względnie trwałe zwiększenie bądź zmniejszenie liczebności populacji, a także wpływają na jej rozmieszczenie. **Szczególnie duże znaczenie ma saldo migracji, stanowiące różnicę między liczbą osób, które przybyły na nasz obszar na stałe a liczbą osób, które wyjechały.** Wielkość, kierunek i natężenie migracji zależą od wielu czynników, wśród których najczęściej wymienia się przyczyny o charakterze ekonomicznym (np. podjęcie pracy, poprawa sytuacji materialnej). **Saldo migracji na obszarze LSR na koniec roku 2020 wynosiło 3,42.**
Powiatowy Urząd Pracy w Goleniowie co roku przeprowadza badanie obszaru powiatu goleniowskiego pod kątem zapotrzebowania na pracowników. Wyniki badania przedstawiane są w tzw. „Barometrze zawodów", który jest prognozą zapotrzebowania na pracowników z konkretnych zawodów. Analizując wyżej wspomniany dokument za lata 2022-2023 można zauważyć, że na obszarze objętym LSR zawodami nadwyżkowymi są ekonomiści i fryzjerzy. Należy mieć również na uwadze, że sytuacja dla niektórych zawodów może się zmieniać w zależności od uwarunkować rynkowych. Obszar LGD jest bardzo zróżnicowany i ukierunkowanie na konkretne branże wydaje się niezasadne. Zasadniejszą próbą wsparcia przedsiębiorczości wydaje się nakierowanie pomocy dla osób w niekorzystnej sytuacji lub/i ludzi młodych lub/ i seniorów i takie przedsięwzięcie wydaje się najbardziej zasadne do realizacji.

1.5 Działalność sektora społecznego

Działalność organizacji pozarządowych jest istotnym wyznacznikiem kapitału społecznego na obszarze LGD. Organizacje pozarządowe reprezentują bowiem oddolne zbiorowości mieszkańców, dzięki czemu ułatwiona jest komunikacja pomiędzy władzą a mieszkańcami. Działania podejmowane przez organizacje pozarządowe w większym stopniu odpowiadają potrzebom lokalnej społeczności, a skuteczna ich współpraca z władzami gminy może sprzyjać zadowoleniu obywateli. W powiecie goleniowskim działają fundacje z sektora prywatnego, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i organizacje społeczne, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich, grupy nieformalne oraz kluby seniora. Na obszarze LGD znajduje się również spółdzielnia socjalna, tworzą ją w większości osoby zagrożone marginalizacją ze względu na bezrobocie, niepełnosprawność czy chorobę psychiczną, które mają trudności w znalezieniu pracy. Ponadto w powiecie działa Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ) stanowiący kompleks rehabilitacji i aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami. W ramach integracji społeczeństwa obywatelskiego LGD zaplanowało działania, które będą realizowane w ramach celu 2.

1.6 Problemy społeczne

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.
Głównymi **celami pomocy społecznej** są:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej,

- doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Wyżej wymienione cele realizuje się poprzez przyznawanie i wypłacanie świadczeń, pracę socjalną, prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizację zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. Na terenie Powiatu Goleniowskiego funkcjonuje 5 ośrodków pomocy społecznej oraz jedno Centrum Usług Społecznych (CUS) które realizują zadania gmin z zakresu pomocy społecznej.[23] W śród problemów społecznych zdiagnozowanych na obszarze LSR wyróżnia się: uzależnienie od alkoholu, starzenie się społeczeństwa, zła sytuacja mieszkaniowa, niski poziom aktywności społecznej, problemy wychowawcze z młodzieżą, przemoc rówieśnicza, rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci, chuligaństwo, wandalizm, przemoc i agresja na ulicach, zły stan zdrowia społeczeństwa, jak również samotność.[24] Zdiagnozowane problemy społeczne w powiecie goleniowskim wskazują również na problem ubóstwa występujący na obszarze LGD. Ubóstwo powoduje zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny i pogłębia jej dysfunkcyjność.[25]

Tabela 11. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w powiecie goleniowskim w latach 2018-2020

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020
Powiat goleniowski	4 100	3 433	2 997
Goleniów	1 449	1 338	1 103
Maszewo	464	368	271
Nowogard	1 194	833	706
Osina	296	309	327
Przybiernów	295	231	218
Stepnica	402	354	372

Źródło: dane GUS BDL [dostęp 30.05.2023 r.]

Z analizy danych z GUS wynika, iż liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w powiecie goleniowskim z roku na rok spada, wyjątkiem są gminy Osina i Stepnica, gdzie w roku 2020 nastąpił wzrost osób korzystających z pomocy społecznej. **Natomiast udział liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na obszarze LSR w liczbie mieszkańców obszaru objętego LSR według stanu na koniec roku 2020 wynosi 4,20.**

Imprezy odgrywają bardzo dużą rolę w życiu społeczności lokalnych. Szczególnie ważne wydarzenia to imprezy cykliczne o charakterze historycznym, kulturalnym. Społeczność lokalna przywiązana jest do święta plonów. Rolnictwo jest traktowane na obszarze LGD w sposób szczególny, a dożynki są uwieńczeniem pracy ludzkiej. Do imprez cyklicznych odbywających się na obszarze powiatu goleniowskiego zaliczają się m.in. festiwal filmu – muzyki – malarstwa „Lato z Muzami", Międzynarodowy Festiwal Filmów Ekologicznych „Ekofilm", Goleniowska Mila

23 Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu goleniowskiego na lata 2016-2025

24 Przeprowadzenie diagnozy obecnego stanu świadczenia usług społecznych, potrzeb mieszkańców oraz zasobów potencjalnych partnerów w zakresie realizacji usług społecznych w Gminie Goleniów

25 Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu goleniowskiego na lata 2016-2025

Niepodległości, Międzynarodowy Turniej Piłki Siatkowej, Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne „Nad Iną", Międzynarodowe Zawody Motocrossowe, Regaty Yacht Clubu Polski, Mila Osińska, Dni Maszewa.

Na obszarze LGD istnieje 6 bibliotek oraz 6 domów/ ośrodków kultury. Bardzo ważną rolę na obszarach wiejskich odgrywa aktywizacja osób. Ważnym aspektem prac ze społecznością lokalną jest **zwiększenie działań na rzecz integracji i aktywności mieszkańców**. W ramach takich organizacji na obszarze LGD funkcjonują m. in. Koła Gospodyń Wiejskich, świetlice wiejskie, kluby sportowe.

Na terenie gmin znajdują się **świetlice wiejskie**, w których organizowane są np. zajęcia rozwijające zainteresowania, warsztaty, wydarzenie kulturalne. Kwestią problematyczną jest jednakże **wykorzystanie i adaptacja świetlic**. W istniejących świetlicach wiejskich brak jest odpowiedniego wyposażenia lub stan techniczny wymaga gruntowych remontów. W wielu miejscowościach **brak jest miejsc spotkań i aktywności mieszkańców.**

1.7 Podejście LGD do kwestii przestrzegania zasad równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami lub ludzi młodych oraz zasad równości kobiet i mężczyzn, a także sposobu, w jaki zagadnienie to zostanie w praktyce uwzględnione

Stowarzyszenie w trakcie pracy nad Lokalną Strategią Rozwoju oraz na etapie jej wdrażania zobowiązane jest do przestrzegania zasad horyzontalnych ujętych w art. 9 rozporządzenia 2021/1060. O zasadach tych wspominano również w rozdziale III niniejszej strategii. Zasady horyzontalne należy stosować zarówno w procesie przygotowania jak i wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji wdrażanych programów.

1. poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
2. zasada równości kobiet i mężczyzn,
3. zasada równości szans i niedyskryminacji,
4. zgodność działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonym w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyń poważnych szkód".

Każdy człowiek zgodnie z Traktatem Unii Europejskiej ma **prawa podstawowe**, do których zalicza się prawo do poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego jak również poszanowania praw człowieka, w tym osób należących do mniejszości.

Zasada równości szans i niedyskryminacji ma umożliwić wszystkim osobom – bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę lub pochodzenie etniczne, wyznanie religijne lub światopogląd, orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób niepełnosprawnych – sprawiedliwe, pełne uczestnictwo w wszystkich dziedzinach życia na jednakowych zasadach. Oznacza to, że każdy może mieć wpływ na treść i proces realizacji LSR.

Zasadę równości szans kobiet i mężczyzn należy rozumieć jako stan, w którym kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i obowiązki, a także równy dostęp do zasobów społecznych (np. usług publicznych, rynku pracy). Równość tę określić można jako trwałą sytuację, w której zarówno kobiety, jak i mężczyźni mają stworzone warunki umożliwiające im rozwój w obszarze osobistym i zawodowym oraz dokonywanie takich wyborów życiowych, które wynikają z ich osobistych potrzeb, aspiracji czy talentów.

Przez **zrównoważony rozwój** rozumie się rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie.

W procesie wdrażania LSR, LGD ma znaczący wpływ na to, w jakim zakresie i w jaki sposób realizowane będą wyżej opisane zasady w ramach wydatkowania środków unijnych.

LGD zakłada:

- informowanie i/lub szkolenie beneficjentów w zakresie praktycznej realizacji zasad horyzontalnych w projektach (np. poprzez strony internetowe, broszury, ulotki, seminaria, konferencje, spotkania informacyjne, przewodniki dla beneficjentów i inne);
- zapewnienie, że zasady horyzontalne są znane i rozumiane przez wszystkie osoby zaangażowane w prace organu decyzyjnego oceniającego projekty;
- zapewnienie stosowania zasady równości szans kobiet i mężczyzn;

- przygotowywanie Planu Działania, dokumentacji konkursowej, materiałów informacyjno-promocyjnych i innych dokumentów.

1.8 Dziedzictwo kulturowe zabytki

Na całym obszarze znajdują się atrakcyjne zabytki sakralne, dziedzictwa kulturowego i historycznego.
Zasoby kulturowe powiatu goleniowskiego to przede wszystkim zabytki architektoniczne. Do najciekawszych zabytków powiatu należą: kościoły w miejscowościach: Bieniczki, Bodzęcin, Danowo, Długołęka, Dzisnej, Glewice, Grabin, Jarchlino, Karsk, Lestkowo, Łoźnicy, Maszkowo, Miękowo, Nastazin, Nowogard (kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny), Olchowo, Osina, Ostrzyca, Podańsko, Przemocze, Przybiernów, Redostowo, Rożnowo Nowogardzkie, Sikorki, Słajsino, Sokolniki, Stepnica, Świerczewo, Świętoszewo, Węgorza, Wierzbięcin, Włodzisław, Wołowiec, Wyszomierz, Żółwia Błoć, dwory, pałace, parki dworskie w miejscowościach: Bieniczki, Bieńczyce, Bodzęcin, Buk, Długołęka, Kikorze, Konarzewo, Kulice, Łoźnica, Miętno, Mosty; Osina, Osowo, Słajsino, Warnkowo, Węgorzyce, Wierzbięcin, tereny Starego Miasta oraz obwarowania i mury miejskie w Goleniowie, Maszewie i Nowogardzie, spichlerz, budynek poczty, szkoła w Goleniowie, ratusz, poczta w Maszewie, młyn wodny we wsi Babigoszcz, wiatrak holenderski we wsi Czarnogłowy, leśniczówka w Widzieńsku.

1.9 Obszary atrakcyjne turystycznie

Ukształtowanie terenu oraz zasoby przyrodnicze stwarzają duże możliwości w temacie turystyki m.in. dzięki dostępowi poszczególnych gmin do akwenów wodnych. W przypadku Gminy Stepnica jest to Zalew Szczeciński, zaś Gminy Goleniów - Jezioro Dąbie. Gminy te kładą duży nacisk na rozwój turystyki wodnej związanej z wędkarstwem, żeglarstwem, kajakarstwem. W pozostałych gminach dużą rolę odgrywają jeziora z funkcjonującymi kąpieliskami.
Na obszarze LGD istnieje **duży potencjał szlaków, ścieżek pieszych i rowerowych oraz szlaku pielgrzymkowego - Pomorska Droga Świętego Jakuba**. Przebiega on przez takie miejscowości jak: Jarszewko, Łąka, Racimierz, Żarnowo, Czarnocin, Kopice, Gąsierzyno, Piaski Małe, Stepniczka, Stepnica, Kąty, Krępsko, Żdżary, Goleniów, Komarowo, Borzysławiec, Lubczyna, Czarna Łąka, Pucice, Załom. Daje on dużą możliwość aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców. Mieszkańcy obszarów, przez które przebiega szlak mogą stać się usługodawcami dla turystów i pielgrzymów, co może wpłynąć na pobudzenie lokalnej gospodarki.
Pomiar rozwoju funkcji turystycznej jest dokonywany za pomocą kilku wskaźników, wśród których najczęściej wymienia się wskaźnik Schneidera. Wskaźnik ten przedstawia relację osób korzystających z noclegów w ciągu roku do liczby stałych mieszkańców.

Tabela 12. Wskaźnik Schneidera dla powiatu goleniowskiego

Jednostka terytorialna	korzystający z noclegów na 1000 ludności					
	ogółem					
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat goleniowski	453,50	432,44	334,46	437,90	500,61	387,06
Zachodniopomorskie	1 387,03	783,52	1 617,12	1 785,75	1 890,96	1 264,48
Polska	700,62	783,52	832,57	882,40	929,18	468,31

Źródło: dane GUS BDL [dostęp 30.05.2023 r.]

W latach 2015- 2017 ruch turystyczny w powiecie goleniowskim miał tendencje spadkową. W latach 2018 – 2019 nastąpiło ożywienie turystyczne, które ostatecznie w 2020 roku ze względu na pandemię COVID-19 znacząco spowolniło. Rok 2020 był krytyczny dla całego kraju gdzie turystyka odnotowała wysokie spadki. Obszar LSR posiada jednak potencjał na kolejne lata. Pozytywny wpływ na liczbę turystów może mieć również położenie obszaru objętego wsparciem przez LGD - bliskość aglomeracji Szczecińskiej, Świnoujskiej oraz Berlina.

Najważniejsze walory przyrodnicze obszaru LGD

W powiecie goleniowskim znajdują się również obszary **Natura 2000**, do których należą:

- Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnej Odry (gmina Goleniów),
- Obszar specjalnej ochrony ptaków Zalew Szczeciński (gminy Stepnica i Goleniów),

- Specjalny obszar ochrony siedlisk Ujście Odry i Zalew Szczeciński (gminy Stepnica i Goleniów),
- Obszar specjalnej ochrony ptaków Puszcza Goleniowska (gminy Stepnica, Przybiernów i Goleniów),
- Specjalny obszar ochrony siedlisk Uroczyska w Lasach Stepnickich (gminy Stepnica i Goleniów),
- Specjalny obszar ochrony siedlisk Ostoja Goleniowska (gminy Nowogard, Przybiernów, Osina, Stepnica i Goleniów),
- Obszar specjalnej ochrony ptaków Łąki Skoszewskie (gmina Stepnica) ,
- Dorzecze Regi (gmina Nowogard).

oraz **rezerwaty przyrody**:

- Białodrzew Kopicki (gmina Stepnica),
- Czarnocin im. Prof. Janiny Jasnowskiej (gmina Stepnica),
- Uroczysko Święta im. prof. Mieczysława Jasnowskiego (gmina Goleniów),
- Olszanka (gminy Stepnica i Goleniów),
- Cisy Rokickie im. prof. Stanisława Krala (gmina Przybiernów),
- Przybiernowski Bór Bagienny (gmina Przybiernów),
- Jezioro Czarne (gmina Przybiernów),
- Żółwia Błoć (gmina Goleniów),
- Wrzosiec (gmina Osina),
- Krzywicki Mszar (gmina Osina),
- Przełom rzeki Wołczenicy (gminy Nowogard i Przybiernów),
- Wiejkowski Las im. Zbigniewa Wabiszczewicza (gmina Przybiernów).

Z powyższego opisu wynika, iż w każdej gminie objętej LSR występuje przynajmniej jedna z form ochrony przyrody.

1.10 Obszary wiejskie ze szczególnym uwzględnieniem rolników, domowników oraz mieszkańców obszarów wiejskich z obszarów po PGR

Część mieszkańców obszaru LSR żyje na tzw. terenach popegeerowskich, które dzisiaj wciąż, po tylu latach transformacji są terenami wykluczonymi, które nie stwarzają szans rozwoju jak obszary, które mają dostęp do komunikacji, parków przemysłowych i nowoczesnych miejsc pracy. Wsie popegeerowskie cechują się dużym marazmem społecznym i bezradnością, która pozostała po czasach PGR. Warunkiem niezbędnym do prowadzenia skutecznych działań na tych obszarach jest udział lokalnych środowisk w przemianach. Z powodu likwidacji PGR-ów tereny popegeerowskie stały się jednymi z najbardziej zacofanych obszarów wiejskich. Liczne miejscowości, w których funkcjonowały dawniej Państwowe Gospodarstwa Rolne koncentrują w swoim otoczeniu liczne problemy, które wymagają prób ponownego włączenia społecznego mieszkańców. Część z nich charakteryzuje „syndrom wyuczonej bezradności", przenoszony na kolejne pokolenia, który zniechęca do udziału w jakichkolwiek formach aktywizacji.

1.11 Rolnictwo i rynek rolny

Naturalne determinanty rozwoju rolnictwa:

Pod względem budowy geomorfologicznej powiat goleniowski jest dosyć jednorodny.

Rzeźba terenu jest typowa dla obszarów polodowcowych – przeważa równinne bądź pagórkowate ukształtowanie terenu, co z punktu widzenia jego rolniczego wykorzystania jest czynnikiem niewątpliwie korzystnym.

Pozytywnie należy ocenić również agroklimat – powiat goleniowski znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego oceanicznego, w bezpośredniej bliskości Bałtyku, co przekłada się na niższe temperatury latem, łagodniejsze zimy oraz nieco więcej opadów niż na terenach położonych bardziej w głąb lądu.

Roczna wielkość opadów atmosferycznych mieści się w granicach od 600 do 700 mm, co w połączeniu ze stosunkowo wysoką temperaturą powoduje, że okres wegetacyjny roślin jest długi i wynosi od 210 do 220 dni w roku. Ponadto na terenie powiatu prawie nie występują niekorzystne zjawiska atmosferyczne i meteorologiczne,

takie jak gradobicia, nawałnice czy silne wiatry. Z punktu widzenia gospodarki rolnej, najbardziej perspektywicznym determinantem rozwoju rolnictwa jest jakość gleb.
W naszym powiecie można wyodrębnić trzy grupy gospodarstw:

- pierwsza obejmuje gospodarstwa małe – do 10 ha przeliczeniowych,
- drugą grupę stanowią gospodarstwa średnie, o powierzchni od 10 do 50 ha przeliczeniowych,
- trzecia grupa to gospodarstwa duże, o areale ponad 50 ha, których liczba systematycznie, aczkolwiek bardzo powoli się zwiększa.

Gospodarstwa z tej grupy prowadzą gospodarkę zorientowaną na rynek, a dzięki posiadaniu stosunkowo wysokiej zdolności płatniczej mają dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania, co umożliwia inwestycje w infrastrukturę i modernizację produkcji.

1.12 Produkty lokalne, tradycyjne

Nowy okres programowania stał się okazją do podsumowania dotychczasowych działań na rzecz produktu lokalnego. Do tej pory obszar LSR posiada jeden produkt lokalny w kategorii produkt spożywczy jakim są Miody Dębickie np. wielokwiatowy, lipowy, rzepakowy, gryczany, faceliowy czy leśny. Pożytek wykorzystywany do ich produkcji pochodzi głównie z roślin występujących na polach i łąkach gminy Maszewo. Tradycja wytwarzania tego produktu sięga lat 40. XX wieku. Dodatkowo na obszarze LGD istnieją produkty znane, tradycyjne, mogące stać się marką promującą obszar, jednak to często o ich istnieniu wiedzą tylko mieszkańcy danego sołectwa lub gminy. Dlatego ze względu na potencjał obszaru LGD w nowym okresie programowania powinny zostać wykreowane takie produkty. Na uwagę zasługują produkty wykonane w decoupage'u z motywem historycznym miast, lokalnymi krajobrazami, a także produkty marynistyczne itp. Na obszarze objętym LSR istnieje również szereg produktów spożywczych produkowanych w sposób nieprzemysłowy i niemasowy, z surowców lokalnych przy użyciu lokalnych i tradycyjnych metod wytwarzania, na które należy zwrócić uwagę nie tylko ze względu na ich walory smakowe, ale też historię czy niepowtarzalny lokalny charakter. Wymienić tu należy m.in. paprykarz stepnicki, do którego produkcji używane są ryby z połowów ze stepnickiego portu rybackiego oraz inne potrawy rybne charakterystyczne głównie dla Gminy Stepnica ze względu na położenie (sandacz faszerowany, pulpety rybne w sosie pomidorowym, pierogi z rybą, zupa kołduny z leszcza), a także żurek z kurkami (Węgorza) czy kiszka ziemniaczana (Burowo). Uwagę należy zwrócić także na liczne potrawy przygotowywane na konkursy kulinarne organizowane na obszarze LGD.

1.13 Obszar edukacji formalnej

Na obszarach wiejskich występuje słaba oferta kulturalno-edukacyjna dla każdej grupy wiekowej, a wydarzenia i zajęcia, w których mieszkańcy mogą brać udział odbywają się jedynie w centralnych miejscowościach gmin. Działalność integracyjna w społecznościach lokalnych kierowana jest przez jednostki samorządowe (szkoły, biblioteki, jednostki kultury) oraz przez organizacje pozarządowe. Wciąż jednak widoczne jest słabe zaangażowanie mieszkańców w rozwój społeczności, które między innymi wynika z niskiego poziomu zaufania społecznego.

Placówki szkolno-przedszkolne na obszarze LGD:

- gmina Goleniów: 5 przedszkoli, 11 szkół podstawowych, zespół szkół nr 1, zespół szkół specjalnych,
- gmina Maszewo: przedszkole, 3 szkoły podstawowe, branżowa szkoła I stopnia,
- gmina Nowogard: 3 przedszkola, 11 szkół podstawowych, 2 licea ogólnokształcące, zespół szkół,
- gmina Osina: szkoła podstawowa,
- gmina Przybiernów: zespół szkolno-przedszkolny, szkoła podstawowa,
- gmina Stepnica: zespół szkolno-przedszkolny, szkoła podstawowa.

1.14 Zasady zrównoważenia środowiskowego

Wspólna Polityka Rolna stawia dobre praktyki środowiskowe na pierwszym miejscu w rolnictwie i leśnictwie w UE. Działania w zakresie ochrony środowiska w ramach WPR mają sprzyjać także zrównoważonemu rozwojowi społecznemu. Wspierane są projekty w zakresie gospodarowania i inwestycje korzystne dla środowiska, dzięki temu WPR umożliwia rolnikom ochronę zasobów naturalnych i różnorodności biologicznej dla dobra społeczeństwa.

Dzięki różnym strategiom i działaniom ukierunkowanym konkretnie na bezpieczeństwo żywnościowe i wsparcie społeczności wiejskich WPR sprawia, że rolnictwo może przyczynić się do zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach społecznych.

Wspólna Polityka Rolna (WPR) ma trzy cele środowiskowe, które znajdują odzwierciedlenie w strategii Europejskiego Zielonego Ładu i strategii „od pola do stołu" :

- przeciwdziałanie zmianie klimatu;
- ochrona zasobów naturalnych;
- zwiększanie różnorodności biologicznej.

Celem WPR jest osiągnięcie celów środowiskowych w sposób społecznie i ekonomicznie zrównoważony dla rolników, społeczności wiejskich i całej UE.

Inicjatywy ukierunkowane na praktyki środowiskowe mogą być realizowane przez organizację szkoleń i warsztatów z zakresów przeciwdziałania zmianom klimatu, ochrony środowiska i zwiększaniu świadomości ludności z obszaru LSR. Ponadto poprzez realizację LSR LGD może wzmocnić środki wdrażania i ożywić lokalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Działania środowiskowe w WPR

Środki zachęcające do ekologicznego rolnictwa i egzekwowania przepisów środowiskowych stanowią centralną część WPR:

- normy wzajemnej zgodności łączą wsparcie finansowe z unijnymi przepisami dotyczącymi środowiska oraz zdrowia ludzi, roślin i zwierząt;
- płatności bezpośrednie za zazielenianie wprowadziły obowiązkowe działania (utrzymanie trwałych użytków zielonych, różnorodność upraw i obszary proekologiczne), z których każde ma na celu ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianie klimatu;
- polityka rozwoju obszarów wiejskich wspiera inwestycje i działalność rolniczą, które przyczyniają się do działań na rzecz klimatu i zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi.

1.15 Innych pozostałych obszarów tematycznych istotnych z punktu widzenia realizacji LSR

O **dostępności** można mówić w różnym ujęciu np. dostępność architektoniczna, cyfrowa lub informacyjno-komunikacyjna. Przez dostępność architektoniczną rozumie się możliwość korzystania z obiektów architektonicznych przez jak najszerszą grupę osób w możliwie największym stopniu. Dostępność cyfrowa to dostępność odniesiona do zasobów cyfrowych - oznacza w szczególności możliwość korzystania z informacji cyfrowej przez jak najszerszą grupę osób w możliwie największym stopniu. Z kolei o dostępności informacyjno-komunikacyjnej mówimy, gdy zapewniony jest kontakt telefoniczny, korespondencyjny, za pomocą środków komunikacji elektronicznej lub tłumacza migowego lub tłumacza-przewodnika, dającego możliwość korzystania z informacji i komunikowania się przez jak najszerszą grupę osób w możliwie największym stopniu.[26]

Dostępność architektoniczna na obszarze objętym LSR nie jest wystarczająca. Nie wszystkie budynki użyteczności publicznej posiadają udogodnienia dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. Podobnie ma się sytuacja jeśli chodzi o deklarację dostępności do stron internetowych oraz aplikacji mobilnych, tu również należy zwrócić większą uwagę na jej zachowanie. Są to braki, które sprzyjają zagrożeniu wykluczeniem społecznym pewnych grup mieszkańców.

Na terenie powiatu goleniowskiego znajduje się 4 700 punktów dostępowych do sieci światłowodowej, z czego 1991 mieści się w Gminie Goleniów, 410 w Gminie Maszewo, 1 237 Gminie Nowogard, 287 w Gminie Osina, 495 w Gminie Przybiernów oraz 280 w Gminie Stepnica.[27] Stanowi to istotny zasób obszaru, który może zostać wykorzystany do **rozwoju usług cyfrowych** takich jak e-administracja, e-edukacja, e-usługi, e-zdrowie itp. Pomimo dużej liczby punktów dostępowych są miejsca gdzie mieszkańcy obszaru LGD nie mają dostępu do sieci

[26] https://dostepnosc.prz.edu.pl/definicje
[27] https://www.hurt-orange.pl/punkty-dostepowe-popc/

światłowodowej. Poza zapewnieniem dostępu do sieci konieczne są także szkolenia w zakresie kompetencji cyfrowych mieszkańców oraz doposażenie jednostek publicznych w nowoczesny sprzęt ITC.

Dostępność na obszarze działania LGD odnosi się do zapewnienia równego dostępu do zasobów, usług i możliwości rozwojowych. Oto kilka aspektów dostępności:

- Dostępność finansowa: LGD zapewni możliwość uzyskania wsparcia finansowego dla różnych beneficjentów, takich jak małe i średnie przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru w tym osoby w niekorzystnej sytuacji, ludzie młodzi czy seniorzy.
- Dostępność informacji: LGD zapewni swobodny dostęp do informacji na temat dostępnych źródeł wsparcia, kryteriów wyboru i regulaminu naborów poprzez umieszczenie ich na stronie internetowej, co wpłynie na łatwy dostępny do ich treści dla społeczności lokalnej. Natomiast Plan Komunikacji zapewni możliwość komunikacji i edukacji w zakresie wsparcia w ramach LSR dla wszystkich zainteresowanych aby mogli być świadomi możliwości i korzyści wynikających z wdrażanej lokalnej strategii rozwoju.
- Dostępność edukacyjna: LSR powinna uwzględniać potrzeby edukacyjne społeczności lokalnej, w tym programy szkoleniowe czy warsztaty, które pomogą mieszkańcom zdobyć niezbędną wiedzę i umiejętności do udziału w inicjatywach rozwojowych. Należy również zadbać o edukację dotyczącą zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i innych istotnych tematów.
- Dostępność infrastruktury: LGD bierze pod uwagę potrzeby infrastrukturalne obszaru i zapewnia możliwość korzystania ze wsparcia finansowego dla jednostek samorządu terytorialnego.
- Dostępność partycypacyjna: LGD uwzględnia partycypacyjne metody podczas tworzenia i wdrażania LSR, które pozwalają wszystkim mieszkańcom uczestniczyć w procesie planowania, podejmowania decyzji i realizacji inicjatyw. W procesie budowy LSR wzięliśmy pod uwagę formy partycypacji takie jak konsultacje społeczne, spotkania czy grupy robocze, aby każdy mógł wnieść swój głos i mieć wpływ na kształtowanie przyszłości obszaru.

Dostępność jest kluczowym elementem, który pomaga w budowaniu społeczności zrównoważonej, sprawiedliwej i dynamicznej. Poprzez eliminację barier i zapewnienie równego dostępu, LSR stwarza warunki sprzyjające rozwojowi obszaru i podnoszeniu jakości życia mieszkańców.

Lokalna Grupa Działania odgrywa istotną rolę w wspieraniu zarówno lokalnych, jak i ponadlokalnych inicjatyw na danym obszarze, szczególnie uwzględniając wdrażanie pozostałych instrumentów terytorialnych. Oto kilka sposobów, jak LGD może wesprzeć te inicjatywy:

- Mobilizacja lokalnej społeczności: LGD może działać jako koordynator i mobilizator lokalnej społeczności w celu identyfikacji potrzeb, wyzwań i celów rozwojowych obszaru. Poprzez organizację spotkań, konsultacji i warsztatów, LGD może angażować mieszkańców i interesariuszy w proces podejmowania decyzji oraz planowania działań rozwojowych.
- Wspieranie inicjatyw lokalnych: LGD poprzez swoje działania może wspomóc społeczność lokalną m. in. przy organizacji warsztatów, identyfikacji możliwości finansowania danego pomysłu, integracji społeczności, itp.
- Partnerstwo i współpraca: LGD może działać jako platforma współpracy między różnymi podmiotami na obszarze objętym LSR. Poprzez **nawiązywanie partnerstw z innymi podmiotami terytorialnymi** (w tym lokalnymi władzami), organizacjami społecznymi, przedsiębiorcami, instytucjami badawczymi i innymi interesariuszami. LGD może promować wspólne działania, wymianę wiedzy i doświadczeń oraz wzajemne wsparcie.
- Koordynacja instrumentów terytorialnych: LGD może pełnić rolę koordynatora wdrażania różnych instrumentów terytorialnych na obszarze objętym LSR. Może integrować działania związane z PS WPR, Strategią Rozwoju Regionalnego czy innymi programami i inicjatywami. Dzięki temu możliwe jest skoncentrowanie zasobów, unikanie dublowania działań i osiąganie większych efektów synergii.

- Promowanie transferu wiedzy i najlepszych praktyk: LGD może pełnić rolę platformy wymiany wiedzy, doświadczeń i najlepszych praktyk między różnymi grupami interesu. Poprzez organizację warsztatów, konferencji, wyjazdów studyjnych i publikację materiałów informacyjnych. LGD może wspierać transfer wiedzy i innowacyjne podejścia dla rozwoju obszarów wiejskich.

Poprzez te działania, LGD może skutecznie wesprzeć zarówno lokalne inicjatywy, jak i integrować je z ponadlokalnymi instrumentami terytorialnymi, tworząc synergiczne i zrównoważone podejście do rozwoju obszaru objętego LSR.

W ramach analizy potrzeb i potencjałów LGD uwzględniło **innowacyjne elementy w kontekście lokalnym,** które wyróżniają obszar objęty LSR i mają potencjał przyczynić się do jego rozwoju. Innowacyjne podejście do edukacji może wpływać na rozwój lokalnej społeczności. Inicjatywy z zakresu edukacji i animacji dla dzieci, młodzieży i dorosłych, które integrują nowoczesne metody nauczania, kształcenie zawodowe dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy, szkolenia z zakresu przedsiębiorczości czy digitalizacji, mogą stymulować rozwój i podnosić umiejętności mieszkańców obszaru objętego LSR. Zaplanowane działania innowacyjne zostały szerzej opisane w Planie Komunikacji.

2. Określenie grup docelowych szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR

LGD w ramach wdrażania LSR zamierza kierować swoje działania do grup docelowych tj. wszystkich mieszkańców obszaru LSR ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych, seniorów oraz grup osób w niekorzystnej sytuacji.

Analiza obszaru oraz potrzeb pozwoliła określić w LSR grupy osób w niekorzystnej sytuacji zdiagnozowanej na obszarze LSR w ramach PS WPR, do której zalicza się osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunów.

Osoby niepełnosprawne to podstawowa grupa osób najczęściej pozostająca poza rynkiem pracy.

Zbyt małe wspieranie aktywnego włączenia społecznego w tym zwiększanie zdolności do zatrudnienia tych osób pozwala stwierdzić zasadność wsparcia tej grupy w celu 1 LSR.

Grupy docelowe wynikające z zapisów FEPZ 2021-2027 i które zostały dookreślone w wytycznych dot. realizacji projektów z udziałem EFS+ są to między innymi: osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny i otoczenie, osoby bierne zawodowo oraz ich rodziny i otoczenie, osoby z niepełnosprawnościami, pracodawcy.

Tabela 13. Uzasadnienie wyboru grup docelowych w ramach PS WPR/ EFS+

Uzasadnienie wyboru grupy	**Możliwe działania na rzecz poszczególnych grup**
Ludzie młodzi (osoby do 25 roku życia)	
W trakcie spotkań partycypacyjnych oraz grup roboczych wielokrotnie zwracano uwagę na potrzebę aktywizacji ludzi młodych, którzy bardzo mocno odczuli skutki ograniczeń wprowadzanych w celu spowolnienia rozprzestrzeniania się pandemii COVID-19. Ponadto obszar LGD charakteryzuje się ubogą ofertą spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Wychodząc naprzeciw tym problemom i w celu zaaktywizowania ludzi młodych i wykorzystania ich potencjału chcemy wypromować ideę przedsiębiorczości, w którą idealnie wpisuje się młodzież.	– możliwość skorzystania z działań skierowanych dla mieszkańców, w tym dla ludzi młodych i seniorów – możliwość podjęcia działalności gospodarczej – możliwość rozwoju działalności gospodarczej – szkolenia zawodowe w ramach aktywizacji społeczno-zawodowej
Seniorzy (osoby powyżej 60 roku życia)	
Według danych statystycznych następuje silny wzrost starzenia się społeczeństwa. Osoby powyżej 60 roku życia stanowią 32,8% (19 649 osób) społeczeństwa obszaru LSR (stan na dzień 31.12.2020 r.). Przeważająca liczebność tej grup wiekowej oraz rosnąca aktywność seniorów skłoniła LGD do zaplanowania działań dedykowanych tej	– możliwość skorzystania z działań skierowanych dla mieszkańców, w tym dla ludzi młodych i seniorów – możliwość członkostwa w Zarządzie – możliwość podjęcia działalności

grupie wiekowej.	gospodarczej – możliwość rozwoju działalności gospodarczej
Osoby w niekorzystnej sytuacji w ramach PS WPR zidentyfikowane na obszarze LSR	
Z analizy SWOT wynika, iż osoby niepełnosprawne podlegają wkluczeniom na rynku pracy i wymagają szczególnego wsparcia. Ponadto diagnoza wskazuje na utrudniony dostęp do różnych miejsc i działań dla osób niepełnosprawnych i starszych. W związku z tym pojawia się potrzeba wspierania tych osób.	– możliwość podjęcia działalności gospodarczej – możliwość rozwoju działalności gospodarczej – możliwość tworzenie miejsc pracy przez istniejące firmy – poprawa warunków życia poprzez dostosowanie infrastruktury publicznej oraz przestrzeni mieszkalnej – szkolenia zawodowe w ramach aktywizacji społeczno–zawodowej – możliwość korzystania z inicjatyw w ramach podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR
Potencjalni wnioskodawcy /społeczność lokalna (ogół mieszkańców)/organizacje pozarządowe	
Zgodnie z założeniami RLKS wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR mogą być ostatecznymi odbiorcami wsparcia.	– możliwość podjęcia działalności gospodarczej – możliwość rozwoju działalności gospodarczej – możliwość tworzenie miejsc pracy przez istniejące firmy – poprawa warunków życia poprzez dostosowanie infrastruktury publicznej oraz przestrzeni mieszkalnej – szkolenia zawodowe w ramach aktywizacji społeczno–zawodowej – możliwość korzystania z inicjatyw w ramach podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR – możliwość aplikowania o środki w ramach ogłaszanych konkursów
Osoby chcące założyć działalność gospodarczą/podmioty prowadzące działalność gospodarczą jako mikro lub małe przedsiębiorstwo (przedsiębiorcy)	
Badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców potwierdzają konieczność wsparcie istniejących przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy. Przedsiębiorcy w obliczu spowolnienia gospodarczego potrzebują korzystnej oferty umożliwiającej dalszy rozwój poprzez inwestycje, co korzystnie przełoży się na resztę lokalnej społeczności. Potencjalni nowi przedsiębiorcy rezygnują z założenia działalności gospodarczej napotykając na różnego rodzaju utrudnienia m.in. jest to brak środków na złożenie własnej firmy.	– możliwość podjęcia działalności gospodarczej – możliwość rozwoju działalności gospodarczej

Przedstawiciele sektora publicznego w tym JST	
W takcie spotkań partycypacyjnych oraz grup roboczych zgłaszano potrzeby zmodernizowania lub powstania małej infrastruktury publicznej w związku ze zwiększającym się oczekiwaniem lokalnej społeczności. Głównymi podmiotami na obszarze LSR, które będą w stanie zrealizować tego typu projekty są JST. To one posiadają zaplecze finansowe i doświadczenie z lat ubiegłych pozwalające na szybkie i sprawne realizowanie projektów.	– możliwość aplikowania o środki w ramach ogłaszanych konkursów
Grupy docelowe w ramach EFS+	
osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny i otoczenie - Zdiagnozowane problemy społeczne w powiecie goleniowskim wskazują na problem ubóstwa występujący na obszarze LGD. Dlatego też skierowano do tej grupy wsparcie. osoby bierne zawodowo oraz ich rodziny i otoczenie - niskie kwalifikacje mieszkańców wymagające podniesienia szczególnie w odniesieniu do rynku pracy te problemy argumentują wsparcie w LSR dla osób pozostających bez zatrudnienia. osoby z niepełnosprawnościami - z analizy SWOT wynika, iż osoby niepełnosprawne są jedną z grup, które podlegają wkluczeniom na rynku pracy. Ponadto diagnoza wskazuje na utrudniony dostęp do różnych miejsc dla osób niepełnosprawnych i starszych. W związku z tym pojawia się potrzeba wspierania tych osób. pracodawcy możliwość skorzystania ze wsparcia w ramach 3 typu projektu.	Wsparcie ze środków EFS+ w zakresach : 1 TYPU PROJEKTU : Wsparcia aktywizacyjnego na rzecz rodzin, społeczności i osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia, a także osób biernych zawodowo 2 TYPU PROJEKTU : Profilaktyki wykluczenia społecznego przy wykorzystaniu środowiskowych form aktywizacji społecznej, skierowana przede wszystkim do dzieci i młodzieży, wyłącznie jako wsparcie towarzyszące, niezbędne do aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (kluby samopomocy, świetlice środowiskowe, kluby młodzieżowe, kluby pracy) – jako uzupełnienie działań wskazanych w typie projektu 1. 3 TYPU PROJEKTU: Wsparcia dla pracodawców w celu tworzenia ułatwień dla zatrudniania osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo

Źródło: opracowanie własne

LGD przewiduje w LSR efektywny (przekazanie informacji w taki sposób, aby odbiorca zrozumiał intencje nadawcy i charakteryzujący się odpowiednim stosunkiem nakładów do korzyści) oraz adekwatny (przekaz w formie i treści, która dotrze do grupy docelowej i zakładany cel zostanie osiągnięty) sposób animacji, komunikacji i informowania lokalnej społeczności m. in. o działaniach na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji, który opisany jest szerzej w Planie komunikacji.

3. Analiza, w jaki sposób LGD może wesprzeć zarówno lokalne jaki ponadlokalne inicjatywy

Stowarzyszenie może wesprzeć lokalne jak i ponadlokalne inicjatywy poprzez aplikowanie o środki w ramach innych funduszy, programów oraz instrumentów terytorialnych. Od momentu powstania Stowarzyszenie wielokrotnie z powodzeniem aplikowało o środki na realizację m. in. warsztatów rękodzielniczych, hafciarskich, florystycznych, wikliniarskich, fotograficznych, szkoleń, wyjazdów edukacyjnych czy też bezpłatnych szczepień dla seniorów lub bezpłatnych przejazdów dla seniorów taksówką w celu załatwienia spraw urzędowych czy wizyt u lekarza. Działania te były odpowiedzą na aktualne zapotrzebowanie mieszkańców i wypisywały się w lokalne lub

regionalne instrumenty terytorialne. Działania, o których mowa realizowane były w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL), a także inicjatyw lokalnych i zadań publicznych realizowanych w ramach umów z Gminą Goleniów.

W roku 2022 LGD podpisała umowę z Narodowym Instytutem Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na realizację projektu pt. „Szanse dla bezdroży" współfinansowanego przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021- 2030. Projekt realizowany jest na obszarze powiatu goleniowskiego w okresie 01.06.2022 - 30.11.2023r. Grupą docelową działań w projekcie są dzieci, młodzież oraz lokalna społeczność zamieszkująca powiat goleniowski. Celem głównym projektu jest: Zwiększenie udziału zaangażowania min. 50 mieszkańców, w tym rodziców, lokalnej społeczności, nauczycieli, organizacji pozarządowych w formie wolontariatu w innowacyjne działania na rzecz edukacji i rozwoju 100 dzieci, zamieszkujących powiat goleniowski.

Stowarzyszenie planuje systematycznie monitorować zapotrzebowanie lokalnej społeczności oraz poszukiwać możliwości współfinansowania pomysłów (np. zgłaszanych przez mieszkańców w ramach formularza umieszczonego na stronie internetowej stowarzyszenia) na projekty, zadania, które LGD będzie mogła zrealizować w ramach innych funduszy.

W ramach celu 1, przedsięwzięcie 1.2 Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR, LGD planuje realizację działań opartych na współpracy z innymi podmiotami terytorialnymi.

Rozdział V. Spójność, komplementarność i synergia

1. Opis zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi dotyczącymi obszaru działania LGD, poprzez porównanie celów i założeń tych dokumentów z celami LSR i wykazanie ich spójności

Lokalna Strategia Rozwoju to **spójny zestaw operacji** mających na celu zaspokojenie lokalnych potrzeb, który przyczynia się do osiągnięcia celów UE odnośnie inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju.

Na obszarze działania **LGD Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego** realizowane będą **działania finansowane z dwóch funduszy**. **RLKS** w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 - **EFS+** służyć będzie realizacji celu szczegółowego (h) w zakresie aktywnej integracji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i kulturalnej, natomiast podejście **LEADER** będące instrumentem RLKS w ramach **EFRROW** będzie realizować cele w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym przede wszystkim promowanie zatrudnienia, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki.

Niezależnie od możliwości wsparcia w ramach RLKS ze środków dostępnych w LSR, beneficjenci działań LSR będą mogli aplikować również o inne środki wsparcia zewnętrznego. W LSR wprowadzono zatem mechanizmy zapewniające **spójność i komplementarność wsparcia**.

Komplementarność, spójność i synergia LSR będą realizowane w **dwóch etapach**, na etapie **programowania oraz wdrażania** LSR. Na etapie programowania komplementarność, spójność i synergia zostały zapewnione przy tworzeniu LSR i określaniu jej zakresu tematycznego. Przeprowadzone konsultacje z mieszkańcami z obszaru objętego LSR i współudział szerokiego grona partnerów w procesie powstawania LSR pozwolił na zintegrowanie lokalnych środowisk, które dostrzegają w realizacji strategii szanse na rozwiązanie kluczowych dla siebie i całego regionu problemów oraz perspektywy na rozwój. Podczas licznych konsultacji społecznych **wskazano wraz z mieszkańcami najpilniejsze potrzeby i wybrano obszary**, na których koncentrować ma się nowa LSR. Pod uwagę wzięto też możliwości finansowania inicjatyw w ramach innych programów (regionalnych, krajowych itp.) w taki sposób, aby nie powielać dostępnego wsparcia, a raczej uzupełniać istniejące możliwości o elementy istotne z punktu widzenia LSR.

Strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego jest **zgodna i komplementarna** z **dokumentami** o charakterze planistycznym i strategicznym o **zasięgu regionalnym i lokalnym**. Przyjęte w LSR cele przyczynią się do rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu goleniowskiego.

Wypracowane cele zostały dokładnie przeanalizowane z celami określonymi w innych dokumentach strategicznych na poziomie gminy, powiatu, województwa oraz zgodności z Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz Europejskim Funduszem Społecznym Plus na lata 2021-2027. Wzajemne odniesienie między celami i przedsięwzięciami LSR a celami lub obszarami wsparcia prezentowanymi w dokumentach strategicznych innych szczebli są spójne i przedstawia je poniższa tabela.

Tabela 14. Zgodność i komplementarność LSR z innymi dokumentami planistycznymi

Spójność na poziomie krajowym			
Dokument strategiczny	**Wybrane priorytety/cele/działania**		**Cele/przedsięwzięcia LSR Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego**
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	Zakres COOP(77) – Współpraca, obszar interwencji: I 13.1. - LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS). Realizowany wskaźnik: O.31. Liczba wspartych lokalnych strategii rozwoju (LEADER) lub działań przygotowawczych SO7 Przyciąganie i wspieranie młodych rolników i innych nowych rolników oraz ułatwienie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich SO8 Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa		Cel 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR 1.1 Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji 1.2 Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR Cel 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR 2.1 Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności
Europejski Fundusz Społeczny Plus na lata 2021-2027/ Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego	Działanie FEPZ.06.14 Aktywna integracja na obszarach objętych Lokalną Strategią Rozwoju/ Cel Szczegółowy H - Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji		Cel 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR 2.2 Wspieranie aktywnego włączenia społecznego oraz zwiększenie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel strategiczny 2 - Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych	2.2 wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym	Cel 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR” 1.1 Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji Cel 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR 2.2 Wspieranie aktywnego włączenia społecznego oraz zwiększenie zdolności do zatrudnienia, w

			szczególności grup w niekorzystnej sytuacji
	Cel strategiczny 2 - Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych	2.1 rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Cel 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR" 2.1 Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności 2.2Wspieranie aktywnego włączenia społecznego oraz zwiększenie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji
Strategia Rozwoju Powiatu Goleniowskiego	Brak strategii powiatu aktualnej na obecny okres programowania		
Spójność na poziomie regionalnym (województwa)			
Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030	Cel strategiczny I Otwarta Społeczność	1.2 włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu 1.3 rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego	Cel 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR 2.1 Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności 2.2Wspieranie aktywnego włączenia społecznego oraz zwiększenie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji
	Cel strategiczny II Dynamiczna Gospodarka	2.2 wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu	Cel 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR 1.1 Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji 1.2 Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR
	Cel strategiczny III Sprawny Samorząd	Cele kierunkowe: 3.2 Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych 3.3 Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury	Cel 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR 1.2 Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR
Strategia Rozwoju Gminy Goleniów na lata 2014-2023	Cel strategiczny 4 Stworzenie elementów wyposażenia turystycznego i rekreacyjnego w gminie		Cel 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR 1.2 Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR
	Cel strategiczny 3 Połączenie poszczególnych	- Program edukacji społecznej	Cel 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR 2.1 Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności

	zakresów wsparcia społecznego w OPS	- Wdrożenie programu wsparcia rodziny w gminie	2.2 Wspieranie aktywnego włączenia społecznego oraz zwiększenie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji
Strategia Rozwoju Gminy Maszewo do 2030 roku	Cel strategiczny I Aktywizacja społeczna mieszkańców gminy i wzrost jakości życia	- Zwiększenie stopnia aktywizacji mieszkańców gminy - Animowanie inicjatyw obywatelskich, służących urzeczywistnieniu idei społeczeństwa obywatelskiego - Zapewnienie dostępności do obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami	Cel 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR 2.1 Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności 2.2Wspieranie aktywnego włączenia społecznego oraz zwiększenie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji
	Cel strategiczny III Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i wzrost atrakcyjności turystycznej gminy	- Zwiększenie dostępności mieszkańców do ścieżek rowerowych, a także zapewnienie większej atrakcyjności turystycznej gminy, - Zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, - Zapewnienie dostępności do miejsc użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, - Rozwój turystyczny gminy.	Cel 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR 1.2 Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR
Strategia Rozwoju Gminy Nowogard	Brak strategii gminy aktualnej na obecny okres programowania		
Strategia Rozwoju Gminy Osina na lata 2015-2023	Cel strategiczny I Gmina Osina przyjazna inwestorom. Silna, wspierająca makro, małe i średnie przedsiębiorstwa działające na		Cele 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR

	potrzeby mieszkańców, gospodarki i turystów.		1.1 Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji
	Cel strategiczny II Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej - Gmina Osina bezpieczna i przyjazna dla mieszkańców i turystów		Cele 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR 1.2 Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR
	Cel strategiczny III Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu. Gmina Osina miejscem edukacji przedszkolnej, szkolnej i kształcenia ustawicznego wspierającego aktywnie rozwój i możliwości podnoszenia kwalifikacji dla mieszkańców.		Cele 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR 1.1 Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji
			Cel 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR 2.2 Wspieranie aktywnego włączenia społecznego oraz zwiększenie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji
Strategia Rozwoju Gminy Przybiernów na lata 2015 - 2025	Cel strategiczny nr 1 Rozwój gospodarczy i edukacyjny 1.1 Budowa infrastruktury wpływającej na rozwój gospodarczy		Cel 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR 1.2 Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR
	Cel strategiczny nr 1 Rozwój gospodarczy i edukacyjny 1.2 Minimalizowanie negatywnych skutków bezrobocia 1.3 Promocja przedsiębiorczości		Cel 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR 2.1 Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności 2.2Wspieranie aktywnego włączenia społecznego oraz zwiększenie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji
Strategia Rozwoju Gminy Stepnica do roku 2025	Cel strategiczny II Jakość życia mieszkańców Gminy	4.2.4 Wspieranie działań zmierzających do pozyskania i przygotowania wysoko wykwalifikowanego personelu zdolnego do podtrzymywania i ożywiania turystycznej atrakcyjności gminy	Cel 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR 1.1 Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji Cel 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR 2.2 Wspieranie aktywnego włączenia społecznego oraz zwiększenie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przytoczonych dokumentów

Rzetelna **analiza dokumentów strategicznych** pozwoliła na lepsze zintegrowanie przyjętych priorytetów rozwoju określonych w LSR w kierunki rozwoju przyjętych przez samorządy lokalne i regionalne. Dzięki poznaniu założeń

niniejszych dokumentów, członkowie LGD posiedli lepszą orientację, jakie problemy są najbardziej istotne dla społeczności lokalnej i środowiska, a także – jak je rozwiązać. Wiedza ta pomogła w wyborze kwestii kluczowych dla regionu – po to, aby przygotowana LSR miała charakter spójny i komplementarny w stosunku do działań już podjętych przez inne podmioty, aby nie powtórzy działań podjętych już przez inne podmioty, a jednocześnie uzyskać synergiczne efekty działań komplementarnych w stosunku do projektów realizowanych przez inne podmioty.

Powyższa analiza wskazuje że, cele określone w LSR wpisują się w dokumenty różnej rangi strategicznej na poziomie krajowym i regionalnym. Dokumenty te są powiązane poprzez wspólne kierunki, cele i działania. **LSR** jest **uzupełnieniem realizacji strategii wyższego i niższego rzędu**, przyczyniając się w ten sposób do rozwoju obszaru objętego LSR oraz do rozwoju całego regionu. **Zintegrowanie** w ramach LSR dotyczy przede wszystkim działań prowadzonych w ramach określonych przedsięwzięć oraz związków między różnymi partnerami gospodarczymi, społecznymi, publicznymi obszaru LSR zaangażowanymi w rozwój lokalny.

Podejście RLKS wymaga mobilizacji różnych grup społecznych wokół zaplanowanych obszarów i zadań. Przedstawiciele tych środowisk będą zasiadali w Organie decyzyjnym (Radzie) LGD dokonując wyboru poszczególnych projektów. Podział środków finansowych w poszczególnych działaniach planowanych przez LGD pozwoli na realizację projektów między innymi przez ludzi młodych, seniorów, przedsiębiorców, mieszkańców, samorządowców czy grupy osób w niekorzystnej sytuacji.

Jednym z przykładów zintegrowania może być realizacja celu 1: Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR, który osiągnięty zostanie w wyniku realizacji działań związanych z przedsięwzięciem 1.1 Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup osób w niekorzystnej sytuacji. Zakładamy, że podmioty biorące udział w realizacji powyższego celu będą integrowały co najmniej 3 branże działalności gospodarczej w tym m.in. usługi, handel czy turystykę.

Realizując LSR, Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego angażuje różne zasoby, zarówno społeczne, infrastrukturalne, kulturowe, historyczne, gospodarcze. Mając duży zakres możliwości realizacji projektów daje sposobność koncentracji środków na zakładanych obszarach.

W sam proces przygotowywania strategii zaangażowane były osoby z różnych środowisk, co przy dalszej promocji rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność pozwoli LGD na realizację projektów przez różne środowiska.

2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Podczas formułowania **celów i poszczególnych przedsięwzięć** została przyjęta **zasada ich wzajemnego oddziaływania na siebie**, zarówno na płaszczyźnie realizacji zadania jak i na płaszczyźnie oddziaływania na siebie poszczególnych beneficjentów w każdym przedsięwzięciu.

Wzajemne oddziaływanie na siebie sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego odbywa się m.in. w następujących relacjach:

- sektor publiczny może posłużyć się wykorzystaniem lokalnych organizacji pozarządowych. Przykład: JST realizuje w ramach przedsięwzięcia remont świetlicy, natomiast miejscowe organizacje pozarządowe uzupełniają go o projekty miękkie dot. zajęć świetlicowych, warsztatów,
- aby wzmocnić aktywność gospodarczą opartą na zasobach naturalnych, kulturowych i historycznych można posłużyć się potencjałem NGO w rozpoznaniu i promocji tych zasobów na rzecz ich wykorzystania w biznesie. Promocja zasobów może stanowić bodziec do rozwinięcia działalności gospodarczej. Ponadto rozwój infrastruktury turystycznej np. przez sektor publiczny (np. budowa wieży widokowej, tras rowerowych, tworzenie miejsc noclegowych), przyczyni się do podniesienia zainteresowania regionem, wzrośnie ruch turystów w regionie a w konsekwencji podmioty prowadzące działalność w tym zakresie będą miały szansę do komercyjnej obsługi powstałego ruchu turystycznego (gastronomia, miejsca noclegowe),
- rozwinięcie zrównoważonej działalności może spowodować większe zainteresowanie lokalnymi zasobami, a to w konsekwencji może doprowadzić do zaktywizowania społecznego na rzecz ochrony tych zasobów. Osoby reprezentujące sektor gospodarczy poprzez pokazanie sposobu na finansowe wykorzystanie

lokalnego zasobu np. miodu (sprzedawanego jako produkt lokalny), mogą zwiększyć aktywizację miejscowej społeczności na rzecz ochrony pszczół.

Powyższe przykłady wskazują, że LSR zakłada **wzajemne uzupełnianie się** poszczególnych Przedsięwzięć a także **synergię i komplementarność z dokumentami strategicznymi** w zakresie zdiagnozowanych potrzeb i określonych celów a co za tym idzie wskaźników. **Współdziałanie** wynikające z dokumentów planistycznych w zakresie **spójnych** problemów, grup docelowych, celów i planowanych projektów powoduje, że będą to działania skuteczniejsze niż pojedyncze projekty. Tutaj ogromną rolę odgrywa partnerstwo zarówno wewnątrz LGD jak i poza, w ramach różnych sektorów i grup interesów. Wymaga to integracji w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć, co będzie realizowane poprzez spójność terytorialną strategii, kierunków wskazanych w strategiach a dalej wdrażanie LSR oraz realizację Planu Komunikacji.

Chcąc jak najefektywniej wdrożyć Lokalną Strategię Rozwoju **LGD będzie szukało możliwości dywersyfikacji źródeł finansowania** wszystkich wykazanych celów i przedsięwzięć LSR poprzez **aplikowanie o środki z innych źródeł unijnych** (m.in. ze środków przeznaczonych na inne działania określone w FEPZ 2021-2027) i krajowych (m.in. konkursy na szczeblu gmin, powiatu, województwa i ministerstw właściwych) w celu realizacji przedsięwzięć określonych w LSR oraz celów statutowych. Podejście LEADER gwarantuje oddolne zgłaszanie inicjatyw do realizacji na obszarze LSR, a także wsparcie różnych grup beneficjentów - zarówno sektora społecznego, gospodarczego i publicznego - nie ma możliwości wspierania w znacznym stopniu sektora publicznego. Operacje realizowane w ramach LSR są dedykowane do każdego z ww. sektorów.

Tabela 15. Spójność, komplementarność i synergia obszaru, zasobów i podmiotów obszaru LSR.

Cel i przedsięwzięcia	Cel 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR, Przedsięwzięcia: 1.1 Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji oraz 1.2 Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR
Spójne i kompleksowe podejście	oba przedsięwzięcia wraz z planowanymi operacjami są spójne, powiązane ze sobą oraz wzajemnie się uzupełniają. Oba przedsięwzięcia w pełni realizują założenia Celu 1
Korzyści planowane do osiągnięcia LSR w powiązaniu z PS WPR	• wsparcie mieszkańców obszaru LSR w tym seniorów (osoby, które ukończyły 60 rok życia), ludzi młodych (do 25 roku życia) oraz osób w niekorzystnej sytuacji, a także wsparcie dla podmiotów prowadzących dzielność gospodarczą jako mikro lub małe przedsiębiorstwo. • powstanie nowych miejsc pracy • poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej • Inwestycje infrastrukturalne, które będą podnosiły jakość życia mieszkańców • ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi
Zakres wsparcia w LSR	LGD nie chce ograniczać się do konkretnych zakresów wsparcia ale w ramach wdrażania LSR będziemy korzystać z następujących zakresów wskazanych w PS WPR: 1.rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez: a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne, b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej, 4.poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych punkcie 1, 6.poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej, 7.kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcia rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych

	8.Włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji 9. ochrona dziedzictwa kulturowego lub i przyrodniczego polskiej wsi
Źródło finansowania	Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027/zgodność z celami, przedsięwzięciami i grupami docelowymi
Sposoby/metody wdrażania LSR	wsparcie finansowe poprzez przyznawanie dotacji w ramach ogłaszanych konkursów, szczegółowy opis znajduje się w planie komunikacji
Cel i przedsięwzięcia	Cel 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR, Przedsięwzięcia 2.1 Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności oraz 2.2 Wspieranie aktywnego włączenia społecznego oraz zwiększenie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji
Spójne i kompleksowe podejście	oba przedsięwzięcia wraz z planowanymi operacjami są spójne, powiązane ze sobą oraz wzajemnie się uzupełniają. Oba przedsięwzięcia w pełni realizują założenia Celu 2
Korzyści planowane do osiągnięcia LSR w powiązaniu z PS WPR/ EFS +	• wsparcie mieszkańców obszaru LSR w tym seniorów (osoby, które ukończyły 60 rok życia), ludzi młodych (do 25 roku życia) oraz osób w niekorzystnej sytuacji, a także wsparcie dla podmiotów prowadzących dzielność gospodarczą jako mikro lub małe przedsiębiorstwo. • promowanie przedsiębiorczości wśród ludzi młodych, • uzyskanie przez mieszkańców obszaru LSR wsparcia w ramach przedsięwzięć realizowanych poprzez operacje własne • wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji
Zakres wsparcia w LSR	LGD nie chce ograniczać się do konkretnych zakresów wsparcia ale w ramach wdrażania LSR będziemy korzystać z następujących zakresów wskazanych w PS WPR: 1.rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez: a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne, b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej, 4.poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych punkcie 1, 6.poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej, 7.kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcia rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych 8.Włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji 9. ochrona dziedzictwa kulturowego lub i przyrodniczego polskiej wsi Zakresy wsparcia ramach EFS+: o 1 TYPU PROJEKTU : Wsparcia aktywizacyjnego na rzecz rodzin, społeczności i osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia, a także osób biernych zawodowo o 2 TYPU PROJEKTU : Profilaktyki wykluczenia społecznego przy wykorzystaniu środowiskowych form aktywizacji społecznej, skierowana przede wszystkim do dzieci i młodzieży, wyłącznie jako wsparcie towarzyszące, niezbędne do aktywizacji osób i rodzin

	zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (kluby samopomocy, świetlice środowiskowe, kluby młodzieżowe, kluby pracy) – jako uzupełnienie działań wskazanych w typie projektu 1. o 3 TYPU PROJEKTU: Wsparcia dla pracodawców w celu tworzenia ułatwień dla zatrudniania osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo
Źródło finansowania	• Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027/ zgodność z celami, przedsięwzięciami i grupami docelowymi • Europejski Fundusz Społeczny Plus na lata 2021-2027/ zgodność z celami, przedsięwzięciami i grupami docelowymi
Sposoby/ metody wdrażania LSR	wsparcie finansowe poprzez przyznawanie dotacji w ramach ogłaszanych konkursów lub operacji własnych w ramach PS WPR oraz przyznawanie grantów w ramach projektu grantowego realizowanego w ramach EFS+

Źródło: Opracowanie własne

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego stanowi spójny zestaw przedsięwzięć mających na celu zaspokojenie lokalnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Zapisy strategii w tym cele i przedsięwzięcia są ze sobą zależne i ściśle powiązane – są odzwierciedleniem analizy SWOT opartej na diagnozie obszaru LGD. Rola LGD, jako lidera wdrażania LSR zapewnia realizację podejścia w sposób spójny, komplementarny i synergiczny.

LSR będzie wpływać na rozwój całego obszaru powiatu goleniowskiego, jest osadzona w szerszym spektrum procesów zewnętrznych, co sprawia, że możliwości rozwoju wynikają zarówno z posiadanych mocnych stron, jak również szans w otoczeniu. Założone w ramach LSR cele poprzez wyodrębnione przedsięwzięcia zapewniają spójny i kompleksowy zestaw działań, które będą służyły rozwiązywaniu wspólnych problemów przy udziale różnych perspektyw (lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych reprezentujących sektor społeczny, gospodarczy i publiczny).

Zintegrowany charakter LSR wynika również ze zintegrowania różnego typu potencjalnych beneficjentów. Część przedsięwzięć realizowana będzie przez grupę interesu reprezentującą sektor publiczny (1.2, 2.2), część przez grupę reprezentującą sektor gospodarczy (1.1). Jednak najwięcej przedsięwzięć realizowanych będzie przez dwie lub więcej grup interesów reprezentujących poszczególne sektory (1.1, 2.1, 2.2).

W ich realizację zaangażowano zarówno środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus na lata 2021-2027, jak i środki z Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Powiązania między obszarami miejskimi i wiejskimi to złożona sieć powiązań dwustronnych (np. przepływy demograficzne, przepływy na rynku pracy, świadczenie usług publicznych, mobilność, usługi środowiskowe i kulturowe, zasoby służące rekreacji itp.) łączących różne miejsca (w przestrzeni, w której wymiary miejski i wiejski są ze sobą zintegrowane pod względem fizycznym lub funkcjonalnym), co prowadzi do rozmycia rozróżnienia między obszarami miejskimi i wiejskimi i zatarcia tradycyjnych granic administracyjnych.

Rozwinięcie **komplementarności** w ramach współpracy z innymi organami odpowiedzialnymi za strategie rozwoju obszarów wiejskich i miejskich , takie jak LGD LEADER/RLKS i partnerstwa powiatu goleniowskiego realizujące Strategię ITT z modelem struktury funkcjonalno – przestrzennej czy Szczeciński Obszar Metropolitalny. Rozwiązanie to opiera się na synergiach z RLKS na obszarach wiejskich bazujących na innowacyjnych rozwiązaniach dla przedsiębiorstw wiejskich lub promocji wiedzy i gospodarki kreatywnej, turystyki i rekreacji oraz dziedzictwa kulturowego. Sprzyja to lepszej integracji między polityką regionalną a polityką rozwoju obszarów wiejskich i powiązanymi funduszami. Z praktycznego punktu widzenia wzajemne zarządzanie instrumentami miejskimi i wiejskimi może stymulować synergie, zachęcając podmioty miejskie i wiejskie do udziału w tych samych organach sterujących. Np. przedstawiciele komitetu programowego LEADER mogliby uczestniczyć w pracach organu zarządzającego pozostałymi strategiami i vice versa, zwłaszcza przy takich zadaniach jak wybór operacji lub ocena programów. Pracownicy i przedstawiciele LGD brali np. czynny udział w powstaniu strategii ITT. Ośrodki miejskie

mogłyby być zaangażowane w opracowywanie i wdrażanie strategii i inicjatyw terytorialnych wspieranych ze środków WPR.

Podejście zintegrowane w ramach LSR przejawia się przede wszystkim w integracji osób i podmiotów z różnych lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych reprezentujących interesy sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego, których aktywne włączenie się w realizację założonych zadań stanowi klucz do efektywnej realizacji projektów i osiągnięcia założonych wskaźników realizacji LSR. Należy podkreślić, że w partycypacyjnym procesie tworzenia LSR wykorzystywane były spotkania w formule otwartej (grupy partycypacyjne), których sposób realizacji pozwalał na integrację wszystkich sektorów zaangażowanych w ten proces. Dalsze rozwijanie integrowania tych sektorów w oparciu o rozwiązania przyjęte w trakcie tworzenia LSR i instrumenty określone w Planie komunikacji LSR są niezbędne dla efektywnej realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.

Rozdział VI. Cele i wskaźniki

VI.1. Specyfikacja i opis celów, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie ich z analizą potrzeb i potencjału obszaru (analizą SWOT) w zintegrowany sposób.

Lokalna Grupa Działania LGD Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego swoje kierunki działania opiera na zdiagnozowanych przyczynach negatywnych zjawisk na obszarze, problemach oraz potrzebach i zasobach zdefiniowanych w wyniku przeprowadzonych badań nad obszarem objętym LSR oraz na swoim doświadczeniu bazując na możliwym do wykorzystania potencjale, który posiada. Na podstawie wszystkich zebranych informacji w wyniku konsultacji społecznych, ankiet, spotkań ze społecznością lokalną (w tym seniorzy powyżej 60 r.ż. i osoby młode do 25 r.ż.), fiszek projektowych. powołana Grupa Robocza ds. budowy LSR, dokonała określenia najważniejszych problemów, na które stowarzyszenie może mieć realny wpływ. Określone zostały dwa cele kierunkowe, których realizacja przewidziana jest na lata 2023-2027.

Tabela 16. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem.

CEL OGÓLNY	**1. Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR**
PRZEDSIEWZIĘCIA	**1.1. Tworzenie i rozwój miejsc pracy w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji** **1.2. Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR**
	Opis: Dane statystyczne wskazane w diagnozie obszaru, a także problemy zgłoszone przez mieszkańców w trakcie konsultacji diagnozy, analizy SWOT oraz wskazane w ankietowym badaniu potrzeb, wyraźnie wskazują, że największym czynnikiem ograniczającym rozwój obszaru LSR niski potencjał do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Niestabilna sytuacja gospodarcza w kraju, wysoka inflacja, wojna w Ukrainie to czynniki, które spowodowały konieczność poszukiwania dodatkowych źródeł dochodów dla mieszkańców obszaru LSR w tym rodzin o niskich dochodach, które niejednokrotnie są zmuszone do korzystania z pomocy społecznej. Wsparcie z PS WPR w formie premii na podejmowanie działalności gospodarczej, skierowane do mieszkańców w tym seniorów (osoby, które ukończyły 60 rok życia) i ludzi młodych (do 25 roku życia) oraz grupy osób w niekorzystnej sytuacji, wsparcie inwestycyjne dla mikro i małych przedsiębiorstw przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy na obszarze LSR oraz wzmocnienia konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw. Mimo szeregu inwestycji wykonanych przez lokalne samorządy w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, mieszkańcy wskazywali na konieczność dalszych inwestycji w tym zakresie. Poprawa standardu życia na obszarze LSR będzie miała formę inwestycji infrastrukturalnych w tym na terenach miejscowości wiejskich o dużej koncentracji negatywnych problemów społeczno-gospodarczych. Poprzez realizację inwestycji infrastrukturalnych podniesie się standard życia mieszkańców, a jednocześnie zwiększy się atrakcyjność gospodarcza, turystyczna i społeczna obszarów objętych LSR.

UZASADNIENIE FORMUŁOWANIA CELÓW W ODNIESIENIU DO KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	Cele formułowane były w oparciu o szczegółową analizę potrzeb i problemów mieszkańców obszaru LSR, które miały szeroki zasięg i zróżnicowane formy (opis znajduje się w rozdziale III i IV). Podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych uczestnicy zostali zapytani o główne cele w rozwoju obszaru LSR (pytanie otwarte). Najczęściej wymienianym celami był wzrost przedsiębiorczości, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój istniejących firm, zmniejszenie bezrobocia oraz rozwój wszelakich usług poprawiających jakość życia mieszkańców LSR w tym turystyki, usług gastronomicznych a także wspieranie młodzieży, tworzenie miejsc spotkań, aktywizacja, zatrudnienie absolwentów. Dyskusja w zakresie diagnozy obszaru i analizy SWOT podczas spotkań także koncentrowała się na potrzebie wsparcia lokalnej przedsiębiorczości i poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy. Ponadto LGD wykonała także badania ankietowe w zakresie potrzeb i problemów, w którym za jeden z ważniejszych problemów ankietowani uznali niski poziom wsparcia dla osób chcących podjąć działalność gospodarczą i brak rozwoju istniejących przedsiębiorstw. Natomiast badania wśród przedsiębiorców wskazały, że największymi barierami w rozwoju firmy są: ograniczony dostęp do źródeł finansowania, skomplikowane przepisy prawne i podatkowe, wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, w tym podatki, świadczenia socjalne, koszty eksploatacyjne, koszty najmu itp. Jako ważna bariera została wskazana duża konkurencja na rynku. W odniesieniu do powyższych informacji zebranych w procesie badań i konsultacji LGD jest wysoce uzasadniona konieczność interwencji znaczącej części środków LSR na wsparcie operacji w zakresie rozwoju gospodarczego, w tym tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji. W odniesieniu do przedsięwzięcia 1.2. **Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR** w ramach prowadzonych technik partycypacyjnych lokalna społeczność wskazała na niezaspokojone potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej. W trakcie spotkań informacyjno-konsultacyjnych prowadzonych na terenie wszystkich gmin obszaru LSR, zostały przeprowadzone konsultacje w zakresie określenia celów LSR. Większość formularzy konsultacyjnych wskazało za najważniejszy cel LSR rozwój infrastruktury społecznej w tym: budowa, modernizacja, ożywienie świetlic wiejskich, tworzenie rozwiązań architektonicznych dla osób niepełnosprawnych, wyposażenie świetlic, zagospodarowanie terenu przy świetlicy, budowa boisk, placów zabaw, rewitalizacja terenów wiejskich budowę ścieżek pieszo - rowerowych, chodników, oświetlenie dróg osiedlowych; rewitalizację parków, zespołów pałacowo-parkowych, terenów po byłych PGR-ach, rozwój turystyki. Na warsztatach w grupie roboczej kwestia rozwoju infrastruktury jako warunku rozwoju standardu życia mieszkańców została odzwierciedlona nawet na poziomie wizji rozwoju obszaru. Członkowie grupy roboczej pracując metodą „burzy mózgów" w zespołach określili cele ogólne i przedsięwzięcia LSR, w oparciu o wyniki opracowanych ankiet i relacji z konsultacji społecznych. W związku z tym, że cel 1 w dużej mierze dotyczy infrastruktury za którą odpowiedzialny jest lokalny samorząd. LGD skonsultowała szczegółowe zakresy projektów z przedstawicielami sektora publicznego. Cel związany z rozwojem gospodarczym obszaru LSR, będzie także wzmocniony wsparciem w celu 2 LSR.

POWIĄZANIE Z ANALIZĄ SWOT	**Słabe strony obszaru LSR wykazane podczas konsultacji analizy SWOT:** Niski poziom rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i związana z tym zbyt mała liczba miejsc pracy, brak wsparcia prawno-organizacyjnego dla młodych przedsiębiorców, duża liczba osób w trudnej sytuacji na rynku pracy (niepełnosprawni). Ograniczony dostęp do placówek opieki nad dziećmi i osobami starszymi (brak publicznych żłobków), niezaspokojona potrzeba dostępu do usług specjalistycznych w zakresie edukacji, rekreacji, zdrowia, brak inicjatyw i mechanizmów wspierania młodych ludzi w ich aktywności społecznej i gospodarczej, utrudniona dostępność do różnych miejsc, budynków dla osób niepełnosprawnych i osób starszych, brak wsparcia dla ludzi młodych, brak usług specjalistycznych oraz instytucji świadczących usługi dla osób starszych, niewystarczający poziom aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych. Niespełniający nowoczesnych standardów stan większości budynków użyteczności publicznej, w tym bariery architektoniczne, zbyt słabo zagospodarowane centra miejscowości, niewystarczająca infrastruktura turystyczna i rekreacyjna oraz promocja walorów, zbyt słabo rozwinięta oferta kulturalna, małe wsparcie na kultywowanie tradycji lokalnych. **Zagrożenia obszaru LSR wykazane podczas konsultacji analizy SWOT:** Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej i utrzymania miejsc pracy (niestabilna polityka państwa), emigracja zarobkowa głównie wśród osób młodych.
POWIĄZANIE Z DIAGNOZĄ OBSZARU	W diagnozie wykazano: brak wsparcia dla przedsiębiorców, brak usług specjalistycznych oraz instytucji świadczących usługi dla osób starszych i młodzieży, dobre położenie komunikacyjne obszaru stwarzające potencjał do rozwoju firm lokalnych i zainteresowania zewnętrznych inwestorów. Budynki użyteczności publicznej nie spełniają podstawowych standardów, niewykorzystany potencjał turystyczny, społeczny, brak promocji obszaru, wiele cennych zabytków architektury sakralnej i świeckiej, brak charakterystycznych produktów ponadlokalnych, niewystarczająca liczba ścieżek rowerowych.

CEL OGÓLNY	**2. Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR**
PRZEDSIEWZIĘCIA	**2.1. Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności w tym ludzi młodych i seniorów** **2.2. Włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR**
	Opis: Podniesienie kapitału społecznego mieszkańców na obszarze LSR jest warunkiem koniecznym do rozwoju społeczno-gospodarczego. W rozwoju gospodarczym istotną rolę odgrywają: zaufanie interpersonalne, normy społeczne, postawy (np. aktywność obywatelska) a także więzi międzyludzkie i kolektywne działanie (np. współpraca na rzecz lokalnego środowiska). Kapitał społeczny odnosi się tu do takich cech organizacji społeczeństwa, jak zaufanie, normy i powiązania, które mogą zwiększyć sprawność społeczeństwa ułatwiając skoordynowane działania. Poziom kapitału społecznego mierzony jest m.in. zaangażowaniem w organizacje społeczne i udziałem w lokalnych przedsięwzięciach. Na obszarze LSR poziom kapitału jest dość niski, wprawdzie w ostatnich latach powstało wiele organizacji społecznych, jednak brakuje im warunków do aktywnego i pełnego działania – lokalu, pracowników oraz środków finansowych. W kontekście rozwoju gospodarczego zauważalna jest defaworyzacja zasobów ludzkich na obszarach wiejskich, która wynika z licznych negatywnych czynników, wśród których należy wymienić: niski poziom rozwoju gospodarczego (mało podmiotów prowadzących działalność gospodarczą), wysokie zatrudnienie w rolnictwie oraz ograniczoną liczbę pozarolniczych miejsc pracy, niski poziom wykształcenia, trudności w dostępie do infrastruktury społecznej, edukacyjnej i kulturalnej. Podnoszenie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR będzie odbywało się zarówno w formie wsparcia oddolnych inicjatyw społecznych,

	działań promocyjnych obszaru LSR, jak i podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w aspektach środowiskowych i przedsiębiorczości, a także działań w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru LSR, w szczególności osób w niekorzystnej sytuacji. Ponadto LGD działając na rzecz aktywizacji lokalnej społeczności i animacji lokalnej będzie realizowało działania szczegółowo opisanych w Planie komunikacji włączających lokalną społeczność w rozwój lokalny. Poprzez swoją działalność szkoleniową, doradczą, informacyjną i promocyjną, LGD będzie przyczyniać się do podnoszenia poziomu kapitału społecznego.
UZASADNIENIE FORMUŁOWANIA CELÓW W ODNIESIENIU DO KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	Cele formułowane były w oparciu o szczegółową analizę potrzeb i problemów mieszkańców obszaru LSR, które miały szeroki zasięg i zróżnicowane formy wykazane w opisie rozdziału III i IV. Kwestie związane z czynnikami mającymi wpływ na niski kapitał społeczny na obszarze LSR zarówno w wymiarze społecznym, jak i gospodarczym, były zgłaszane podczas spotkań informacyjno-konsultacyjnych w poszczególnych gminach, jak i w badaniach ankietowych online, a także w dyskusjach zespołu partycypacyjnego oraz grupy roboczej, która formułowała cele LSR. Z wniosków sformułowanych w raportach badań i wynikach konsultacji wynika potrzeba działań w ramach aktywizowania lokalnej społeczności w zakresie odnawiania i umacniania kapitału społecznego w oparciu o wspólną kulturę, historię, tradycje oraz więzi międzyludzkie. Ważnym problemem wyartykułowanym w procesie partycypacyjnego opracowania LSR była: niska aktywność mieszkańców, niski poziom integracji społecznej, słaba znajomość lokalnego dziedzictwa, słabnące więzi społeczne, mało atrakcyjne perspektywy rozwoju dla ludzi młodych. Lokalna społeczność wymaga wzmocnienia potencjału zarówno dla inicjatyw społecznych i kulturalnych, jak i dla aktywnej integracji społecznej i zawodowej.
POWIĄZANIE Z ANALIZĄ SWOT	**Słabe strony obszaru LSR wykazane podczas konsultacji społecznych:** zbyt słabo rozwinięta oferta kulturalna, małe wsparcie na kultywowanie tradycji lokalnych, niski potencjał organizacyjno – finansowy większości organizacji społecznych z obszaru LSR, duża liczba osób w trudnej sytuacji życiowej na rynku pracy (niepełnosprawni), niski poziom aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych **Zagrożenia obszaru LSR wykazane podczas konsultacji społecznych:** system oświaty nie jest dostosowany do rynku pracy – nieefektywny system aktywizacji osób bezrobotnych, system pomocy społecznej utrwalający bezrobocie i patologie społeczne, emigracja zarobkowa, głównie wśród osób młodych**.**
POWIĄZANIE Z DIAGNOZĄ OBSZARU	Brak stałego wsparcia finansowo-organizacyjnego dla organizacji pozarządowych, mimo to zauważalne jest zwiększenie aktywności rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, brak przygotowania zawodowego osób młodych wchodzących na rynek pracy, brak wykwalifikowanych pracowników, brak wykształcenia i kwalifikacji zawodowych wśród osób niepełnosprawnych, bariery architektoniczne w korzystaniu z zajęć aktywizujących dla osób niepełnosprawnych.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 17. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania

Cel ogólny LSR	Przedsięwzięcia	Źródło finansowania
1. Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR	1.1. Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji	PS WPR
	1.2. Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR	PS WPR
2. Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR	2.1.Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności w tym ludzi młodych i seniorów	PS WPR
	2.2. Włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR	EFS +

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS a także wskazanie sposobu ich realizacji wraz z uzasadnieniem

1.1. Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji	
Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (opis zakresu projektów/operacji)	Przedsięwzięcie odpowiada na potrzeby i problemy zdiagnozowane na obszarze LSR – dość niski wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości, ograniczony potencjał rozwojowy mikro i małych przedsiębiorstw ze względu na wysokie koszty prowadzenia działalności i słabe wsparcie dla sektora mikro i małych przedsiębiorstw, problemy ubóstwa i wykluczenia społecznego. Interwencja LSR polegająca na udzieleniu dofinansowania do działań związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy i samozatrudnienia połączonych z możliwością podnoszenia kompetencji przyczyni się do rozwoju gospodarczego obszaru LSR. W szczególności premiowanie będą operacje dedykowane i/lub pozytywnie oddziaływujące na osoby młode i/lub seniorów i/lub osoby z grup w niekorzystnej sytuacji ramach PS WPR (wynikające z diagnozy obszaru). W ramach tego przedsięwzięcia operacje innowacyjne będą dodatkowo punktowane podczas oceny. Zasadniejszą próbą wsparcia przedsiębiorczości wydaje się nakierowanie pomocy dla osób w niekorzystnej sytuacji, ludzi młodych lub/ i seniorów i takie przedsięwzięcie wydaje się najbardziej zasadne do realizacji. Branża okołoturystyczna to obszar gospodarki związany z usługami, produktami i działaniami wspierającymi turystykę, ale niebezpośrednio z nią związany. Obejmuje ona szeroki zakres działalności, które są powiązane z sektorem turystycznym, ale nie są jego bezpośrednią częścią. W skład branży okołoturystycznej mogą wchodzić różnorodne usługi i produkty, takie jak: • Hotelarstwo, włączając w to szeroki zakres obiektów takich jak hotele, motele, hostele i pensjonaty. • Catering, gastronomia i usługi restauracyjne. • Transport lokalny i przewozy turystyczne (np. wynajem rowerów, wypożyczalnie samochodów, busy turystyczne).

	• Zakwaterowanie (np. wynajem apartamentów, domków letniskowych). • Usługi przewodnickie i oprowadzanie po atrakcjach turystycznych. • Handel detaliczny związany z turystyką (np. sklepy z pamiątkami, sklepy outdoorowe). • Rekreacja i rozrywka (np. parki rozrywki, baseny, spa). • Usługi zdrowotne i wellness (np. ośrodki spa, sanatoria). • Edukacja i szkolenia związane z turystyką i rekreacją. • Pracownie rękodzielnicze i krawieckie. • Usługi związane ze spędzaniem czasu wolnego (np.: animacje, zajęcia rekreacyjne). Branża okołoturystyczna stanowi istotny segment gospodarki, który wspiera rozwój turystyki poprzez zapewnienie różnorodnych usług i udogodnień dla podróżnych. Pomaga ona w tworzeniu kompleksowej oferty dla turystów oraz przyczynia się do zrównoważonego rozwoju regionów turystycznych.
1.2. Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR	
Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (opis zakresu projektów/operacji)	Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez działania inwestycyjne, przyczyniające się do podniesienia standardu życia mieszkańców oraz atrakcyjności turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej obszaru LSR. W analizie SWOT w słabych stronach wskazano takie elementy jak: niespełniający nowoczesnych standardów stan większości budynków użyteczności publicznej, w tym bariery architektoniczne, zbyt słabo zagospodarowane centra miejscowości, niewystarczająca infrastruktura turystyczna, rekreacyjna, kulturowa oraz promocja walorów, zbyt słabo rozwinięta oferta kulturalna. Stąd konieczność interwencji w rozwój nowoczesnej bazy rekreacyjnej, kulturowej i turystycznej . Przedsięwzięcie zostanie zrealizowane poprzez realizację operacji poprawiających dostęp do usług publicznych, poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności oraz poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej poprzez budowę/rozwój/wyposażenie małej infrastruktury publicznej i poprawiających dostęp do usług publicznych m.in. budowa boisk, placów zabaw, wyposażenie świetlic wiejskich.
Przedsięwzięcie 2.1. Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności w tym ludzi młodych i seniorów	
Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (opis zakresu projektów/operacji)	Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez inicjatywy oddolne, kreowanie przestrzeni dla rozwoju integracji mieszkańców, organizację wydarzeń, spotkań, imprez przyczyniających się do zwiększania współpracy na rzecz społeczności lokalnej, stwarzanie okazji do rozwoju merytorycznego organizacji pozarządowych i inicjatyw społecznych – w tym inicjatyw edukacyjnych, poradnictwa i doradztwa, finansowanie przedsięwzięć i wyposażenia oraz działania, których celem jest budowanie poczucia przynależności do najbliższego otoczenia, wspierające uzyskiwanie pozytywnych wzorców i cech dot. funkcjonowania w życiu społecznym ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dla ludzi młodych lub/ i seniorów.

Przedsięwzięcie 2.2. Włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR

Sposób realizacji przedsięwzięcia wraz z uzasadnieniem (opis zakresu projektów/operacji)	Przedsięwzięcie dotyczy wprost włączenia społecznego osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny i otoczenie. Przedsięwzięcie ukierunkowane jest na działania skierowane do osób bezrobotnych i biernych zawodowo zgodnych z typami projektów określonych w Programie Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027.

Źródło: Opracowanie własne

VI.4. Specyfikacja wskaźników przypisanych do celów i przedsięwzięć wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć oraz zgodności ze wskaźnikami dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR.

Tabela 19. Przypisanie wskaźników do celów i przedsięwzięć.

Cel ogólny	Przedsięwzięcia	Rezultat	Jednostka miary	Produkt	Jednostka miary
1. Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR	1.1. Tworzenie i rozwój miejsc pracy w tym dla osób w niekorzystnej sytuacji (Start DG)	Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: **nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR**	Liczba utworzonych miejsc pracy	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego lub rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa.	sztuka
	1.1. Tworzenie i rozwój miejsc pracy w tym dla osób w niekorzystnej sytuacji (Rozwój DG)	Rozwój gospodarki wiejskiej: **liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR**	Liczba wspartych przedsiębiorstw	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego lub rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa.	sztuka
	1.2 Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR	Łączenie obszarów wiejskich w Europie: **odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu WPR**	Liczba osób	Liczba inicjatyw/operacji na rzecz obszaru LSR	sztuka

Cel ogólny	Przedsięwzięcia	Rezultat	Jednostka miary	Produkt	Jednostka miary
2.Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR	2.1 Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności w tym ludzi młodych i seniorów	Promowanie włączenia społecznego: **liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego**	Liczba osób	Liczba inicjatyw (w tym dla seniorów (osoby, które ukończyły 60 rok życia) i ludzi młodych (do 25 roku życia)).	sztuka
	2.2 Włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR	Liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu	Liczba osób	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	Liczba osób
		Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	Liczba osób	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	Liczba osób
				Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	
		Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	Liczba osób	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	Liczba osób
				Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	

Źródło: Opracowanie własne

Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS, sposób ich realizacji wraz grupami docelowymi i zaplanowanym budżetem przedstawia załącznik nr 1 do LSR *Cele i przedsięwzięcia* oraz zał. 4 *Plan wykorzystania budżetu LSR.*

Harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników zawarty jest w załączniku nr 2 *Plan Działania.*

Rozdział VII. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

1. Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD

Opracowanie **procedur i zasad** regulujących kwestie wyboru i oceny operacji, w tym określenie **kryteriów wyboru** to kolejny **etap tworzenia LSR**, który rozpoczął się po konsultacjach społecznych, sporządzeniu diagnozy obszaru, analizy SWOT, celów i wskaźników. Tak jak przy tworzeniu innych rozdziałów LSR, również w tym przypadku zastosowano liczne metody partycypacyjne.

Wybór operacji będzie prowadzony **zgodnie z zasadami właściwymi dla danego funduszu** (cel 1– EFFROW, cel 2– EFFROW/EFS+), w tym przy użyciu obowiązkowych i/lub rekomendowanych kryteriów wyboru operacji/grantobiorców.

W nowej LSR planuje się przygotowywanie **Regulaminu naborów wniosków o wsparcie**, który wyraźnie wskaże wnioskodawcy/grantobiorcy, jakie zasady będą obowiązywać w danym konkursie. Wszelkie dokumenty i zasady działania LGD są dostępne publicznie (na stronie internetowej), a mieszkańcy mają możliwość ich opiniowania i zgłaszania swoich uwag.

Zasady funkcjonowania LGD (przede wszystkim w zakresie wyboru operacji) są w dużej mierze określane przez przepisy prawa i wytyczne instytucji zarządzającej (MRiRW). Do czasu zakończenia prac nad LSR nie ukończono jednak prac nad szczegółowymi wytycznymi, które mocno ingerują w zasady przyznawania pomocy i tryb działania LGD. Niektóre rozwiązania i zapisy LSR mogą więc jeszcze ulec zmianie w przypadku niezgodności z ostateczną wersją wytycznych

LGD **reprezentując partnerskie podejście** do **podmiotów z obszaru objętego LSR** jest otwarta na zgłaszanie nowych **pomysłów na realizację nowych projektów przez LGD** lub podmioty inne niż LGD w ramach LSR. Szczegółowy sposób zachęcania do współpracy i zgłaszania nowych inicjatyw i pomysłów został opisany w rozdziale III.

Opracowanie niedyskryminujących i przejrzystych procedur wyboru oraz obiektywnych kryteriów wyboru operacji umożliwić ma wybór operacji, których realizacja przyłoży się bezpośrednio do osiągnięcia celów i wskaźników zawartych w strategii, a dzięki temu i samej strategii.

LGD Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego realizuje zadania określone w rozporządzeniu 2021/1060 tj. w szczególności:

a) opracowuje i wdraża LSR, w tym animuje społeczność lokalną,
b) opracowuje kryteria wyboru i procedurę wyboru operacji (oraz grantobiorców),
c) przygotowuje i prowadzi nabory wniosków,
d) wybiera operacje do finansowania (spośród operacji zgodnych z LSR) oraz ustala maksymalną kwotę wsparcia, a następnie przedkłada wnioski o przyznanie pomocy do ostatecznej kwalifikowalności do podmiotu wdrażającego,
e) monitoruje realizację LSR,
f) prowadzi ewaluację LSR,

2. Rozwiązania formalno-instytucjonalne

Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego do wdrażania LSR utrzymuje biuro i zatrudnia pracowników zgodnie z Regulaminem Biura. Biuro ściśle współpracuje z Zarządem i Radą - organem decyzyjnym powołaną zgodnie z art. 4 ust. 3 pkt. 4) ustawy o RLKS do wyboru i oceny operacji zgodnych z LSR zgodnie z opracowanymi procedurami wyboru i oceny operacji. Sposób funkcjonowania Rady opisuje Regulamin Organu Decyzyjnego (Rady).

Beneficjenci zamierzający złożyć wniosek o przyznanie pomocy, mogą przy jego przygotowaniu skorzystać z pomocy pracowników biura LGD. LGD podaje do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej ogłoszenie o naborach wniosków o wsparcie zgodnie z zaplanowanym i zatwierdzonym przez ZW Harmonogramem naborów wniosków o wsparcie. Złożone wnioski są przekazywane do Rady celem dokonania wyboru operacji spełniających warunki udzielania wsparcia i dokonuje ustalenia kwoty wsparcia.

LGD przekazuje wnioskodawcy informację o wyniku oceny spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR lub wyniku wyboru wniosków o wsparcie wraz z uzasadnieniem oceny i podaniem liczby punktów otrzymanych

przez operację oraz wskazaniem ustalonej przez LGD kwoty wsparcia oraz zamieszcza na swojej stronie internetowej listę operacji spełniających warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR oraz listę operacji wybranych. LGD przekazuje Zarządowi Województwa dokumenty potwierdzające dokonanie wyboru operacji w terminie określonym przepisami.

3. Formułowanie i zmiana kryteriów wyboru

Sposób ustanawiania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru przedstawia ***Procedura ustalania niebudzących wątpliwości interpretacyjnych kryteriów wyboru operacji.*** Tworzone kryteria będą zgodne z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR.

Kryteria wyboru operacji **zgodnie *z Procedurą ustalania niebudzących wątpliwości interpretacyjnych kryteriów wyboru operacji* będą zapewniały** partycypacyjny sposób ich kształtowania i będą powiązane z diagnozą obszaru i analizą SWOT, które najlepiej przyczynią się do osiągnięcia celów i wskaźników wskazanych w LSR z uwzględnieniem premiowania operacji realizowanych przez bądź kierowanych do osób w niekorzystnej sytuacji i/lub ludzi młodych i/lub seniorów.

Kryteria planowane do zastosowania w najbliższych latach obejmują:

- ewentualne kryteria obowiązkowe w ramach EFS+ i FEPZ (przedsięwzięcie 2.2),
- ewentualne kryteria obowiązkowe w ramach PS WPR (wszystkie przedsięwzięcia z wyjątkiem 2.2),
- innowacyjność (przedsięwzięcie 1.1, 1.2 i 2.1, ocena uzależniona od stopnia oryginalności),
- premiowanie operacji dedykowanych i/lub pozytywnie oddziaływujących na osoby młode i/lub seniorów i/lub osoby z grup w niekorzystnej sytuacji ramach PS WPR (wynikające z diagnozy obszaru).

4. Sposób uwzględnienia innowacyjności oraz zasady jej oceny

Innowacyjność jest jedną z 7. kluczowych cech podejścia LEADER, w związku z czym, jak największa część realizowanych przy wsparciu LGD operacji powinna być w jakimś stopniu innowacyjna. Stopień innowacyjności jest jednym z podstawowych, kryteriów wyboru operacji i rozpatrywany będzie przez Radę przez pryzmat obszaru objętego LSR (innowacyjność w ramach operacji będzie oceniana wyłącznie w skali obszaru LSR na podstawie szczegółowego opisu inwestycji w dokumentacji aplikacyjnej). Za **innowacyjność** przyjmuje się wdrożenie nowego lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów: przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

W ramach oceny innowacyjności operacji organ decyzyjny będzie kierował się następującymi wytycznymi opracowanymi przez grupę roboczą.

Rada dokonując oceny operacji będzie się kierować przy ocenie innowacyjności jej stopniem oryginalności:

- Kreatywne- powstają w wyniku autorskiego pomysłu, dotyczą nowych produktów, usług, procesów lub organizacji
- Imitujące- wzorowane na wcześniej powstałych produktach, usługach, procesach lub organizacji. Dotyczące nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.
- Pozorne- w rzeczywistości nie są to innowacje w skali LSR. Są to jedynie drobne zmiany oferujące rzekome nowości.

W ramach LSR, LGD przewiduje wdrożenie innowacyjności i włączenia społecznego i w ramach następujących przedsięwzięć:

- Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji
- Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR
- **Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności w tym ludzi młodych i seniorów**

Opis planowanych metod animowania do wdrożenia innowacji w tym działań integracyjno-aktywizujących:

- **W ramach Planu komunikacji zostaną przeprowadzone warsztaty z wykorzystaniem metody Design Thinking, skierowane do wszystkich zainteresowanych; Warsztaty Od animacji do innowacji - Jak aktywizować wiejskie społeczności?**

5. Formy wsparcia operacji w ramach LSR

W ramach wdrażania LSR beneficjenci będą mogli ubiegać się o wsparcie swoich pomysłów poprzez następujące typy projektów:

- Operacje klasyczne (realizowane przez podmioty inne niż LGD) – nabór wniosków w trybie konkursowym, operacje będą oceniane przez Radę LGD, a następnie przedkładane do ZW w celu ich weryfikacji.
- Projekty Grantowe – w naborze wniosków o powierzenie projektu grantowego, operacje będą oceniane przez Radę LGD, realizowane i rozliczane przez grantobiorcę, kontrolowane i rozliczane przez LGD (operacje realizowane przez EFS+)
- Operacje Własne LGD– operacje niezbędne do osiągnięcia danego celu/przedsięwzięcia LSR dla osiągnięcia celów LSR, realizowane przez LGD, pod warunkiem, że operacje te nie spotkały się z zainteresowaniem innych wnioskodawców

6. Kryteria wyboru operacji są zgodne z kryteriami wyboru projektów dla Regionalnego Programu dla Pomorza Zachodniego na lata 2023-2027 w zakresie EFS +

Projekty realizowane w ramach LSR współfinansowane z EFS+ będą wybierane zgodnie z politykami horyzontalnymi, o których mowa w art. 9 rozporządzenia 2021/1057, w szczególności z zasadą równości kobiet i mężczyzn oraz równości szans i niedyskryminacji. Warunki procedury wdrażania wskazanych polityk horyzontalnych zostały określone w wytycznych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021–2027. Projekty współfinansowane w ramach EFRR dla interwencji I.13.1 LEADER- wybierane są zgodnie z przepisami ustawy RLKS z uwzględnieniem zasad horyzontalnych określonych w art. 9 rozporządzenia 2021/1060.

Ponadto LGD oświadcza, że projekty wskazane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla EFS+ i EFRR. Promowane będą również projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus. Inicjatywa „Nowy Europejski Bauhaus" (NEB) to interdyscyplinarny projekt zainicjowany przez Komisję Europejską w 2020 r., oparty na trzech wartościach: pięknie, zrównoważeniu i wspólnocie. Jego celem jest wsparcie realizacji Europejskiego Zielonego Ładu poprzez przyspieszenie transformacji różnych sektorów gospodarki, w tym budownictwa, dla poprawy jakości życia - w kierunku wysokiej jakości projektowania dla zrównoważonego rozwoju, w tym dla zmniejszenia emisyjności i wprowadzania gospodarki cyrkularnej.

Działania NEB upowszechniające zrównoważony styl życia, łączące design, ekologię, dostępność społeczną i cenową oraz inwestycje koncentrują się w 4 głównych osiach tematycznych, w odniesieniu do konkretnych miejsc, środowiska sprzyjającego innowacji oraz perspektyw i sposobu myślenia:

- powrót do natury
- odzyskanie poczucia przynależności
- nadanie priorytetu miejscom i osobom, które tego najbardziej potrzebują
- transformacja w stronę długoterminowej wizji, opartej na cyklu życia, odejście od myślenia przemysłowego

Spodziewane rezultaty inicjatywy obejmują trzy sfery – przekształcanie miejsc w praktyce, transformację otoczenia sprzyjającego innowacjom i upowszechnianie nowych znaczeń poprzez edukację i kulturę. Przewidywane jest także wprowadzenie wartości NEB do strategii społeczno-gospodarczych i terytorialnych państw członkowskich oraz możliwość finansowania projektów transformacyjnych ze środków zewnętrznych.

Rozdział VIII. Plan działania

1. Zwięzła charakterystyka przyjętego harmonogramu osiągania poszczególnych celów i wskaźników wskazująca czas realizacji kluczowych efektów wdrażania LSR

Plan działania to dokument przedstawiający szczegółowy harmonogram osiągania poszczególnych celów i wskaźników określonych w poszczególnych przedsięwzięciach zaplanowanych w LSR dla obszaru LGD Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego. Określone w strategii cele odpowiadają na bieżące potrzeby lokalnej społeczności, które zostały określone w tracie procesu partycypacyjnego. Oznacza to, iż powstał z uwzględnieniem rekomendacji, uwag oraz opinii mieszkańców. Przyjęte założenia są realne i możliwe do osiągnięcia.

LGD realizując partnerskie podejście do podmiotów z obszaru objętego LSR przewiduje możliwość zgłaszania pomysłów na realizację nowych projektów przez LGD lub podmioty inne niż LGD w ramach LSR (także w partnerstwie) lub zgłaszania pomysłów/ inicjatyw realizacji projektów wykraczających poza LSR (co czasem może wymagać zmiany LSR).

Aktywizacja ludzi młodych i seniorów w LSR została uwzględniona poprzez zwiększanie aktywności społecznej ludzi młodych (do 25 roku życia) poprzez realizację operacji na rzecz lokalnego środowiska młodzieżowego, w tym integrujących, animujących zawarta w celu 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR.

Wsparcie grup osób w niekorzystnej sytuacji LSR zawiera konkretne działania na rzecz zdefiniowanych grup osób w niekorzystnej sytuacji w ramach celu 1 Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR/ Przedsięwzięcie 1.1. Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji oraz Celu 2 Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR Przedsięwzięcie 2.1. Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności w tym ludzi młodych i seniorów oraz Przedsięwzięcie 2.2 Włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR.

Harmonogram osiągania wskaźników został sporządzony w sposób umożliwiający wywiązanie się LGD z obowiązków wynikających z § 6 projektu umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR. Przed każdymi naborami LGD będzie prowadziła działania szkoleniowe i doradcze w celu umożliwienia przyszłym wnioskodawcom zdobycia wiedzy niezbędnej do przygotowania i rozliczenia wniosków. Zakłada się, że pierwsze dwa do trzech lat wdrażania LSR zarówno w zakresie środków PS WPR jak i EFS+ będzie charakteryzowało się zwiększoną intensywnością działań. W kolejnych latach wydatkowanie środków następować będzie sukcesywnie. Efektem końcowym będzie realizacja przewidzianych wskaźników, jak również celów i przedsięwzięć LSR.

Poszczególne cele i przedsięwzięcia oraz przypisane im wskaźniki zostały podzielone w planie działania na 6 lat tj. od 2024 r. do 2029 r. Przy każdym roku została wskazana wartość wskaźnika do osiągnięcia na dany rok oraz procent jego realizacji, który jest liczony narastająco od początku realizacji LSR. Przyjęte wartości wskaźników zostały poprzedzone analizą zebranych przez LGD fiszek projektowych oraz ustaleniami poczynionymi w trakcie spotkań partycypacyjnych i grupy roboczej. Planując rozłożenie działań w czasie uwzględniono terminy osiągnięcia tzw. „kamieni milowych" zawartych w projekcie umowy ramowej oraz złożoność merytoryczną i formalną zaplanowanych do realizacji operacji. Było to możliwe dzięki doświadczeniu pozyskanym w trakcie realizacji LSR w ramach poprzednich okresów programowania.

LGD Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego w ramach funduszu PS WPR zaplanowało dwa tryby wdrożenia LSR tj. tryb konkursowy oraz operacje własne. W ramach funduszu EFS+ zaplanowano wdrożenie LSR w trybie formuły grantowej.

2. Wyszczególnienie kamieni milowych realizacji LSR

Umowa ramowa przewiduje 2 kamienie milowe w ramach PS WPR:

1. do 30 czerwca 2026 r. wsparcie na wdrażanie LSR w ramach PS WPR zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej 40% wartości określonej w § 5 ust. 2 pkt 1
2. do 31 grudnia 2027 r. wsparcie na wdrażanie LSR w ramach PS WPR zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej 80% wartości określonej w § 5 ust. 2 pkt 1.

W ramach EFS+ kamienie milowe kształtują się następująco:

1. do 31 grudnia 2026 r. wsparcie na wdrażanie LSR w ramach programu regionalnego zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej 40% wartości określonych w § 5 ust. 2 pkt 2.

2. do 31 grudnia 2028 r. wsparcie na wdrażanie LSR w ramach programu regionalnego zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej 80% wartości określonych w § 5 ust. 2 pkt 2.

Szczegółowa informacja obejmująca charakterystykę przyjętego harmonogramu osiągania poszczególnych celów i wskaźników wskazująca czas realizacji kluczowych efektów wdrażania LSR oraz wyszczególnienie kamieni milowych realizacji LSR znajduje się w załączniku nr 2 do LSR – Plan działania.

Rozdział IX. Plan finansowy LSR

1. Opis źródeł finansowania działalności LGD.

Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne (EFSI) jako wspólny termin obejmujący pięć funduszy europejskich: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). W art. 32 ust. 1 rozporządzenia ogólnego unormowano, że RLKS jest wspierany ze środków EFRROW, określany nazwą LEADER, i może być wspierany ze środków EFRR, EFS lub EFMR.

Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego realizuje Lokalną Strategię Rozwoju w oparciu **o dwa fundusze w ramach Europejskich Funduszy Inwestycji Strategicznych (EFSI), tj. Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i Europejki Fundusz Społeczny Plus (EFS+).**

Powyższe fundusze będą stanowiły bezpośrednie źródło finansowania LSR.

RLKS jest wspierany ze środków EFRROW i określany nazwą LEADER, i może być wspierany ze środków EFRR, EFS lub EFMR.

W ramach wdrożenia interwencji LEADER przyjęto 2 komponenty:

1. Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, w tym projekty grantowe, operacje własne i projekty partnerskie **(Wdrażanie LSR),**
2. Zarządzanie lokalnymi strategiami rozwoju i animacja **(Zarządzanie LSR).**

Budżet LSR w ramach **Polityki Spójności Wspólnej Polityki Rolnej** został ustalony na podstawie tabeli zamieszczonej w dokumencie „Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR". Tabela ta przedstawia kwoty środków w odniesieniu do poszczególnych LSR uzależnionych od liczby ludności zamieszkującej obszar objęty LSR. Liczba mieszkańców zamieszkujących obszar LSR na koniec roku 2020 wynosiła 59 844 mieszkańców bez miasta Goleniów. Zgodnie z tabelą maksymalna kwota w LSR na komponent „Wdrażanie LSR" w przypadku Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego wynosi 1 750 000,00 EUR. Natomiast maksymalna kwota w LSR na komponent „Zarządzanie LSR" wynosi 412 500,00 EUR.

W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus również przyjęto 2 komponenty:

1. Wdrażanie LSR,
2. Zarządzanie LSR.

Wysokość dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR w ramach programu EFS+ ustalono na poziomie 1 414 594,59 EUR, z czego na komponent „Zrządzanie LSR" przeznaczone jest **23,57% (269 822,72 EUR)**. Różnica stanowi kwotę przeznaczoną na komponent „Wdrażanie LSR".

Całkowity budżet LSR w ramach obu funduszy wynosi **3 577 094,59 EUR.**

Alokacja w ramach obu funduszy została przedstawiona w załączniku 3 do LSR - Budżet LSR w podziale na poszczególne fundusze EFSI i ich zakresy wsparcia. Natomiast Plan wykorzystania budżetu LSR stanowiący załącznik 4 do LSR prezentuje bezpośredni sposób powiązania celów i przedsięwzięć z poszczególnymi źródłami finansowania w podziale na poszczególne lata ich realizacji.

2. Opis powiązań poszczególnych źródeł finansowania z celami LSR

Budżet LSR stanowi główne źródło finansowania działań zaplanowanych do realizacji w LSR, jest on ściśle powiązany z jej celami i przedsięwzięciami wynikającymi z analizy i diagnozy potrzeb obszaru działania Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego opracowanych w rozdziale IV niniejszej strategii.

W ramach celu nr 1 - **Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR** zaplanowano kwotę **1 700 000,00 euro (EFRROW-PS WPR)** na przedsięwzięcia związane tworzeniem i rozwojem miejsc pracy, w tym dla grupy osób w niekorzystnej sytuacji oraz powstawaniem i rozwojem atrakcyjnej bazy rekreacyjnej, kulturalnej, turystycznej i zabytkowej.

W ramach celu nr 2 – **Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR** zaplanowano łącznie **1 714 228,93 euro** na przedsięwzięcia związane z pobudzaniem aktywności społeczności lokalnych a także wsparciem ludzi młodych, seniorów oraz grup osób w niekorzystnej sytuacji (EFS+).
W ramach funduszu **EFRROW – PS WPR** zaplanowano budżet w wysokości **50 000,00 euro** w ramach przedsięwzięcia dotyczącego aktywizacji i animacji lokalnej społeczności w tym ludzi młodych i seniorów.
W ramach funduszu **EFS+** zaplanowano operacje w zakresie aktywnej integracji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej oraz kulturalnej. Operacje, na które zaplanowano budżet w wysokości **1 144 771,87 euro (kwota na wdrażanie)** mają wspomóc włączenie społeczności lokalnej.

Szczegółowy opis powiązania budżetu LSR z celami, przedsięwzięciami oraz planem działania wynika z tabel stanowiących załączniki 1 i 2 do LSR.

Oprócz Europejskiego Funduszu Społecznego i Inwestycyjnego (EFSI), istnieje wiele innych potencjalnych źródeł finansowania przedsięwzięć wynikających z LSR. LGD jest otwarta na nowe możliwości współpracy. LGD nawiązało nawet współpracę w postaci listu intencyjnego z 4 LGD z Niemiec i 5 LGD z Pomorza Zachodniego w celu pozyskiwania środków zewnętrznych np. z Interreg. Są to działania planowane. LGD może korzystać również z programów rządowych. Obecnie Stowarzyszenie realizuje projekt pt. „Szanse dla bezdroży" współfinansowany przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021- 2030. LGD ponownie planuje aplikować w przyszłości o środki z powyższego programu. W latach poprzednich LGD realizowała zadania publiczne m. in. 2 edycje z zakresu ochrony i promocji zdrowia pn. Program szczepień profilaktycznych przeciwko grypie dla osób pomiędzy 65 a 75 rokiem życia oraz 4 edycje zadania z zakresu działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym pn. Wsparcie logistyczne seniorów z obszaru Gminy Goleniów.
Wiele organizacji, zarówno publicznych, jak i prywatnych, oferuje programy grantowe, które mogą wspierać projekty rozwojowe na obszarze LGD. Stowarzyszenie w roku 2023r. aplikowało również o środki z programu Społecznik 2022-2024 oraz programu wieloletniego na rzecz osób starszych "Aktywni +" na lata 2021-2025 - 1 priorytet w ramach konkursu ofert edycja 2023.
Ważne jest, aby śledzić dostępne źródła finansowania, zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i międzynarodowym. Dobre zrozumienie wymagań i procedur aplikacyjnych tych źródeł finansowania oraz skonsultowanie się z odpowiednimi instytucjami i organizacjami może znacznie zwiększyć szanse na pozyskanie środków finansowych dla projektów wynikających z LSR Stowarzyszenia Lider Powiatu Goleniowskiego.
Stowarzyszenie planuje systematycznie monitorować zapotrzebowanie lokalnej społeczności oraz poszukiwać możliwości współfinansowania pomysłów (np. zgłaszanych przez mieszkańców w ramach formularza umieszczonego na stronie internetowej stowarzyszenia) na projekty, zadania, które LGD będzie mogła zrealizować w ramach innych funduszy. Przewidując inne potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć wynikających z LSR, LGD będzie miała na uwadze możliwość uwzględnienia innych środków między innymi krajowych, FIO , o których mowa w rozdziale IV.

Rozdział X. Monitoring i ewaluacja

1. Szczegółowy opis procesu monitorowania i ewaluacji

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania (eksperymentu) bądź obiektu (programu komputerowego, programu nauczania, rozwiązania technicznego) z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia. Ewaluacja pozwala na zidentyfikowanie słabych i mocnych stron przedsięwzięcia. Może sygnalizować pojawiające się problemy. Jest narzędziem pomagającym w określeniu stopnia zgodności realizacji przedsięwzięcia z przyjętymi założeniami.

Rozróżnia się dwa rodzaje ewaluacji:

a) autoewaluacja - to ocena stopnia realizacji Strategii i osiąganych oraz osiągniętych efektów dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny,
b) ewaluacja zewnętrzna - realizowana jest w postaci pracy zleconej wykonawcy profesjonalnie zajmującemu się badaniami ewaluacyjnymi.

Ze względu na moment przeprowadzania badania ewaluacyjnego, ewaluacje dzielimy na:

a) ex-ante (przed rozpoczęciem realizacji operacji, działania, inwestycji) – celem badania jest poprawa jakości planowanej do realizacji operacji, działania, inwestycji,
b) on-going (w trakcie wdrażania operacji, działania, inwestycji) – celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów w świetle wcześniej przeprowadzonej ewaluacji wstępnej,
c) ex-post (po zakończeniu realizacji operacji, działania, inwestycji) – celem jest określenie jego długotrwałych efektów, w tym wielkości zaangażowania środków, skuteczności i efektywności pomocy.

1.1 Opis elementów podlegających ewaluacji:

Elementy Zarządzania LSR podlegające ewaluacji:

a) pracownicy biura LGD – badaniu podlegać będzie rzetelność i terminowość wypełniania obowiązków wskazanych w umowach,
b) biuro LGD – badaniu podlegać będzie funkcjonowanie i efektywność pracy biura oraz czy realizacja LSR odbywa się zgodnie z harmonogramem,
c) Stowarzyszenie – badaniu podlegać będzie jakość partnerstwa, sprawność funkcjonowania LGD, przedsięwzięcia zrealizowane w danym roku kalendarzowym wraz z oceną wpływu operacji na realizację celów LSR,
d) organ decyzyjny – badaniu podlegać będzie efektywność pracy organu decyzyjnego, sprawność podejmowania decyzji,
e) procedury – badaniu podlegać będzie przestrzeganie procedur oraz regulaminów, efektywność stosowanych procedur, ocena przebiegu konkursów,
f) sposób przepływu informacji/ plan komunikacji – badaniu podlegać będzie sposób, skuteczność i użyteczność przepływu informacji oraz sprawność w podejmowaniu decyzji,
g) promocja – badaniu podlegać będzie skuteczność, użyteczność i trwałość wykorzystywanych narzędzi promocji,
h) aktywizacja – badaniu podlegać będzie efektywność i trafność aktywizacji lokalnej społeczności,
i) współpraca – badaniu podlegać będzie efektywność i trwałość, współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej,
j) przedsięwzięcia, projekty – badaniu podlegać będzie jakość merytoryczno-techniczna projektów, ocena wpływu na realizację celów LSR

Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji:

a) cele i wskaźniki określone w LSR – badaniu podlegać będzie powszechność dokumentu na obszarze LGD, stopień realizacji celów i wskaźników,

b) realizowane operacje – stopień realizacji wybranych do dofinansowania operacji, opis efektów, wpływ zrealizowanych przedsięwzięć na osiągnięcie celów LSR, efektywność projektów,
c) budżet – trafność, efektywność i użyteczność wykorzystania budżetu na poszczególne operacje i działania własne LGD,
d) kryteria i procedury wyboru operacji – jakość stosowanych kryteriów i procedur wyboru operacji, opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji,
e) przebieg konkursów – trafność i efektywność przeprowadzanych konkursów

Dane do ewaluacji pozyskiwane będą w następujący sposób:

a) opinia dyrektora nt. pracowników biura,
b) wywiady z wnioskodawcami, członkami LGD,
c) dokumentacja własna, opinie Zarządu,
d) desk research - jest to zbieranie i analiza danych "zza biurka", które nie wymagają pracy w terenie. To analiza źródeł wtórnych, poszukiwanie informacji, które już istnieją i zostały zgromadzone przez inne podmioty,
e) statystyki,
f) analiza przeprowadzona z pracownikami LGD, beneficjentami i wnioskodawcami przez ekspertów na postawie:
   - CAPI - metoda badawcza polegająca na przeprowadzeniu wywiadu z respondentem przy użyciu urządzeń mobilnych (tj. laptop, palmtop), na których zapisywane są udzielone odpowiedzi,
   - CATI - technika stosowana w badaniach ilościowych, polegająca na przeprowadzaniu wywiadów telefonicznych realizowanych przy wsparciu programu komputerowego,
   - CAWI - technika wywiadu bezpośredniego prowadzona za pośrednictwem Internetu, w którym znajduje się kwestionariusz do samodzielnego wypełnienia,
   - IDI - Indywidualne wywiady pogłębione polegające na bezpośredniej rozmowie moderatora z jednym respondentem. W badaniu nie biorą udziału osoby trzecie. Badanie IDI jest stosowane jako uzupełnienie innych metod badawczych, ma na celu pogłębienie wiedzy o badanym zjawisku,
g) wizje lokalne w miejscu realizacji operacji,
h) rejestr danych,
i) karta udzielonego doradztwa,
j) rejestr złożonych wniosków,
k) lista obecności,
l) okres objęty pomiarem - cały rok kalendarzowy, którego dotyczy badanie.

Kryteria ewaluacyjne, według których będzie sporządzana ocena:

1. Trafność – stopień, w jakim przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów.
2. Efektywność – ocena poziomu ”ekonomiczności” projektu, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów, przy czym przez nakłady rozumie się zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.
3. Skuteczność – ocena stopnia, na ile cele, przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte.
4. Użyteczność – stopień zaspokajania potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych operacji.
5. Trwałość – ocena faktu, czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać do zakończenia finansowania zewnętrznego oraz czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju.

1.2 Określenie czasu, w jakim zostanie przeprowadzona ewaluacja

Ewaluacja własna będzie przeprowadzana w I kwartale roku następującego po roku ocenianym i będzie miała za zadanie określić poziom zrealizowania założonych celów i wskaźników, poziom wykonania budżetu, prawidłowość dokonywania wyboru operacji oraz ich zgodności z kryteriami.
Ewaluacja zewnętrzna odbędzie się jednokrotnie, w latach 2027-2029 i będzie miała za zadanie ocenić całokształt pracy Stowarzyszenia, w tym jego organów, pracowników, stosowanych procedur, promocji, przepływu informacji, współpracy, aktywizacji, przedsięwzięć i projektów. Ewaluację zewnętrzną przeprowadzi niezależny ewaluator.
Raporty ewaluacyjne będą przedstawiane na Walnym Zebraniu Członków Stowarzyszenia i podawane do publicznej wiadomości np. poprzez umieszczenie na stronie www.

1.2.1 Wskazanie elementów podlegających monitorowaniu, opis sposobu pozyskiwania danych, czas i okres pomiaru

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.
Proces monitoringu obejmować będzie:

a) monitorowanie rzeczowej realizacji LSR:
   - analiza stopnia osiągnięcia mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów strategii,
   - monitorowanie operacyjne na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji,
   - wykorzystywanie partycypacyjnych metod ewaluacji (tj. angażowanie społeczności lokalnej w proces ewaluacji),
b) monitorowanie wydatkowania środków na poszczególne operacje i działania własne LGD.

Elementy podlegające monitorowaniu

a) harmonogram ogłaszania konkursów,
b) stopień wykorzystania budżetu,
c) wskaźniki realizacji LSR,
d) działania promocyjne,
e) nabory wniosków,
f) szkolenia,
g) jakość partnerstwa.

Sposób pozyskiwania danych

a) rejestr danych,
b) desk research,
c) statystyki,
d) karta udzielonego doradztwa,
e) lista obecności,
f) dokumentacja własna.

Czas i okres pomiaru - Monitoring realizacji LSR będzie przeprowadzany przez pracowników biura na bieżąco, w miarę zdarzania się jakichś faktów, bez opóźnienia, terminowo. Powyższe działania pozwolą na stałe podnoszenie jakości usług i stosowanych regulaminów oraz dokonania oceny prawidłowości realizacji LSR.

2. Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych

Pozyskane dane z ewaluacji oraz monitoringu przeprowadzonego w LGD będą wykorzystywane do aktualizacji LSR, procedur lub zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD oraz biura.
W przypadku wykrycia problemów na etapie wdrażania LSR lub zarządzania LSR, LGD zamierza opracować i zrealizować program naprawczy. Program ten zostanie stworzony przy udziale pracowników biura, członków

organów oraz pozostałych członków Stowarzyszenia. Wyniki działań oraz przeprowadzonych badań będą publikowane na stronie www.

Monitoring pozwoli na uniknięcie sytuacji, w której zaplanowane do realizacji działania nie zostaną przeprowadzone lub zostaną przeprowadzone w niedostateczny sposób.

Stowarzyszenie do przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej zatrudni eksperta/ ekspertów. Wybór podmiotu przeprowadzającego ewaluację będzie dokonywany z zachowaniem zasad konkurencyjności.

Przez rozpoczęcie badania w przypadku ewaluacji zewnętrznej rozumie się podpisanie umowy z wykonawcą, natomiast w przypadku ewaluacji wewnętrznej rozpoczęcie prac badawczych.

Przez zakończenie badania, zarówno zewnętrznego jak i wewnętrznego, rozumie się przyjęcie raportu końcowego z ewaluacji przez Walne Zebranie Członków.

Organem odpowiedzialnym za proces ewaluacji jest Zarząd LGD, który zleca przeprowadzenie badania ewaluacyjnego, czuwa nad jego przebiegiem i prezentacją raportu ewaluacyjnego, a następnie wykonaniem zaleceń lub działań naprawczych, wynikających z badania ewaluacyjnego.

Wykaz wykorzystanej literatury

1. PS WPR Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 – 2027
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.
3. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.
4. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalny z udziałem lokalnej społeczności
5. Ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
6. Wytyczne MRiRW
7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
8. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030
9. Strategia Rozwoju Elektromobilności Powiatu Goleniowskiego na lata 2020-2036
10. Strategia Rozwoju Gminy Maszewo do 2030 roku
11. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowogard na lata 2014-2022
12. Strategia Rozwoju Gminy Osina 2015-2023
13. Strategia Rozwoju Gminy Stepnica do roku 2025
14. Strategia Rozwoju Gminy Przybiernów na lata 2015-2025
15. Raport z badań ilościowych i jakościowych. Przeprowadzenie diagnozy obecnego stanu świadczenia usług społecznych, potrzeb mieszkańców oraz zasobów potencjalnych partnerów w zakresie realizacji usług społecznych w Gminie Goleniów
16. Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu goleniowskiego na lata 2016-2025
17. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r.
18. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020. (Wersja obowiązująca od 03.08.2022)
19. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych szczecińskiego obszaru metropolitalnego (wersja (3.0) z dnia 17 maja 2022 r.).
20. Wytyczne dotyczące realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027
21. Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027
22. Program Polityki Rozwoju Powiatu Goleniowskiego
23. Ewaluacja instrumentu RLKS w województwie zachodniopomorskim w latach 2014-2020. Raport końcowy
24. Źródło: BDL (www.http://stat.gov.pl/bdl)

Załącznik 1 do LSR - Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach Celu 1 **Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR**	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
524 695,00	Przedsięwzięcie 1.1. **Tworzenie i rozwój miejsc pracy, w tym dla grup w niekorzystnej sytuacji**	mieszkańcy obszaru LSR w tym seniorzy (osoby, które ukończyły 60 rok życia) i ludzie młodzi (do 25 roku życia); osoby w niekorzystnej sytuacji, podmioty prowadzące działalność gospodarczą jako mikro lub małe przedsiębiorstwo.	konkurs
1 175 305,00	Przedsięwzięcie 1.2. **Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR**	Jednostki Sektora Finansów Publicznych w szczególności JST	konkurs
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach Celu 2 **Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR**	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
50 000,00	Przedsięwzięcie 2.1. **Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności w tym ludzi młodych i seniorów**	mieszkańcy obszaru LSR w tym seniorzy (osoby, które ukończyły 60 rok życia) i ludzie młodzi (do 25 roku życia) lub LGD (w ramach operacji własnych)	konkurs/operacja własna
1 664 228,93*	Przedsięwzięcie 2.2. **Włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR**	osoby bierne zawodowo i osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny i otoczenie	projekt grantowy

* Wysokość środków EFS+ na Wdrażanie LSR i KZiA (85% wkład UE+ 10% wkład krajowy+ 5% wkład własny)

Załącznik 2 do LSR - Plan działania

CEL	lata	Do 31.12.2024		Do 31.12.2025		Do 31.12.2026		Do 31.12.2027		Do 31.12.2028		Do 31.12.2029		PROGRAM	Razem
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco		
C.1	**Rozwój gospodarczy i poprawa standardu życia na obszarze LSR**														
Przedsięwzięcie 1.1 Tworzenie i rozwój miejsc pracy w tym dla osób w niekorzystnej sytuacji	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego lub rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa.	0 sztuka	0%	0 sztuka	0%	0 sztuka	0%	7 sztuka	77,77%	9 sztuka	100%	9 sztuka	100%	PS WPR	9
Przedsięwzięcie 1.2 Poprawa jakości infrastruktury na obszarze LSR	Liczba inicjatyw/operacji na rzecz obszaru LSR	0 sztuka	0%	0 sztuka	0%	0 sztuka	0%	9 sztuka	75,00%	10 sztuka	83,33%	12 sztuka	100%		12
Wskaźnik rezultatu W.1.1	Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: **nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR (Start DG)**	0 Liczba utworzonych miejsc pracy		0 Liczba utworzonych miejsc pracy		0 Liczba utworzonych miejsc pracy		5 Liczba utworzonych miejsc pracy		6 Liczba utworzonych miejsc pracy		6 Liczba utworzonych miejsc pracy		PS WPR	6
Wskaźnik rezultatu W.1.1	Rozwój gospodarki wiejskiej: **liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR**. (Rozwój DG)	0 Liczba wspartych przedsiębiorstw		0 Liczba wspartych przedsiębiorstw		0 Liczba wspartych przedsiębiorstw		0 Liczba wspartych przedsiębiorstw		0 Liczba wspartych przedsiębiorstw		3 Liczba wspartych przedsiębiorstw			3
Wskaźnik rezultatu W.1.2	Łączenie obszarów wiejskich w Europie: **odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu WPR**	0 Liczba osób		0 Liczba osób		0 Liczba osób		250 Liczba osób		300 Liczba osób		300 Liczba osób			300
C.2	**Podniesienie poziomu kapitału społecznego na obszarze LSR**														

Przedsięwzięcie 2.1 Aktywizacja i animacja lokalnej społeczności w tym ludzi młodych i seniorów społecznym	Liczba inicjatyw (w tym dla seniorów (osoby, które ukończyły 60 rok życia) i ludzi młodych (do 25 roku życia)).	0 sztuka	0%	0 sztuka	0%	0 sztuka	0%	0 sztuka	0%	0 sztuka	0%	2 sztuka	100%	PS WPR	2
Przedsięwzięcie2.2 Włączenie społeczne mieszkańców obszaru LSR	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie (WLWK-EECO02)	0 liczba osób	0%	0 liczba osób	0%	78 liczba osób	50,3%	78 liczba osób	50,3%	155 liczba osób	100%	155 liczba osób	100%	EFS +	155
	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (WLWK-EECO04)	0 liczba osób	0%	0 liczba osób	0%	45 liczba osób	50%	45 liczba osób	50%	90 liczba osób	100%	90 liczba osób	100%		90
Wskaźnik rezultatu W.2.1	Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	0 liczba osób		0 liczba osób		0 liczba osób		0 liczba osób		0 liczba osób		200 liczba osób		PS WPR	200
Wskaźnik rezultatu W. 2.2 (1)	Liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu (35% wskaźnika EECO04)	0 liczba osób		0 liczba osób		16 liczba osób		16 liczba osób		32 liczba osób		32 liczba osób		EFS+	32
Wskaźnik rezultatu W. 2.2 (2)	Liczba osób , które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (25% sumy wskaźników EECO02 i EECO04)	0 liczba osób		0 liczba osób		31 liczba osób		31 liczba osób		61 liczba osób		61 liczba osób			61
Wskaźnik rezultatu W. 2.2 (3)	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu (15% sumy wskaźników EECO02 i EECO04)	0 liczba osób		0 liczba osób		18 liczba osób		18 liczba osób		37 liczba osób		37 liczba osób			37

Tabela przedstawia wartości w układzie narastającym.

Załącznik 3 do LSR - Budżet LSR - w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia

PLANOWANA WYSOKOŚĆ SRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	**Program/ Fundusz**			**Środki ogółem (EUR)**
	PS WPR	**EFRR****	**EFS+***	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	**1 750 000,00**	**0**	**1 144 771,87**	**2 894 771,87**
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	**412 500,00**	**0**	**269 822,72**	**682 322,72**
RAZEM	**2 162 500**	**0**	**1 414 594,59**	**3 577 094,59**

* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.

** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0".

Załącznik 4 do LSR - Plan wykorzystania budżetu LSR - wykazujący wykorzystanie zakontraktowanych środków w podziale na poszczególne fundusze i lata

fundusz	Środki zakontraktowane (w euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		31.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFRROW	0	0%	0	0%	700 000,00	40%	700 000,00	40%	1 400 000,00	80%	1 400 000,00	80%	1 750 000,00	100%
EFS+	0	0	0	0			511 780,36	40%	511 780,36	40%	1 023 560,73	80%	1 279 450,91	100%
EFRR	0	0	0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
RAZEM	0	-	0	-		-	1 211 780,36	-	1 911 780,36	-	2 423 560,73	-	3 029 450,91	-

Tabela przedstawia wartości w układzie narastającym i dotyczy środków finansowych w ramach komponentu „Wdrażanie LSR". Na wysokość środków wykazanych w ramach funduszu EFS+ składa się wartość dofinansowania dla LGD oraz wartość wkładu krajowego tj. 85% wkład UE+ 10% wkład krajowy.